

ISSN 1512-6609

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

3-4

Sarajevo

mart-april 2020.

VOL. LXXXII • Str. 175-326

U ovom broju pišu:

Enes Karić • Fikret Pašanović • Haris Islamčević • Muhamed Okić
• Nesip Pepić, Tarik Haskić

| Sadržaj

Tefsir

181-186 Enes Karić • Prevođenje Bismille (Basmala) – “u ime Boga, Svemilosnog, Samilosnog” – u zapadnim prijevodima Kur’āna

Izazovi vremena

187-198 Fikret Pašanović • Epidemija – poruka Božija

Studije

199-210 Dr. Haris Islamčević • Kritički osvrt na pojavu fenomena religije Novoga doba sa posebnim osvrtom na učenje nove misli iz rakusa teologije muslimana

Eseji

211-222 Muhamed Okić • Bedr u životu i poimanju bosanskohercegovačkih muslimana

Kulturna baština

223-238 Nesip Pepić, Tarik Haskić • Kaza Donji Kolašin u salnami kosovskog vilajeta za 1896. godinu

Službeni dio

241-257	Aktivnosti Ustavnog suda
258-261	Aktivnosti Vijeća muftija
262-291	Aktivnosti Rijaseta
292-324	Dekreti

فهرست

تفسير

١٨٠-١٧٥ أنس كاريتش • ترجمة البسمة في القرآن لدى الغربيين

تحديات الزمان

١٩٨-١٨٧ فكرت باشانوفيتش • الوباء - آية من آيات الله

دراسات

٢١٠-١٩٩ حارس إسلامتشفيتش • نظرة ناقدة إلى ما يسمى بديانة العصر الجديد بلمحة خاصة إلى تعاليم «الفكر الجديد» من منظور لاهوت المسلمين

مقالات

٢٢٢-٢١١ محمد أوكيتش • غزوة بدر في حياة وتصورات مسلمي البوسنة والهرسك

تراث ثقافي

٢٣٨-٢٢٣ نسيب بييتش وطارق حسكيتش • قضاء دوني كولاشين في سالنامه ولاية كوسوفو للسنة ١٨٩٦م

رسميات

نشاطات المحكمة الدستورية	٢٥٧-٢٤١
لجنة المفتين للمشيشة الإسلامية	٢٦١-٢٥٨
نشاطات الرئاسة	٢٩١-٢٦٢
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة	٣٢٤-٢٩٢

| Contents

Tafsir

181-186 Enes Karic • Translation of bismillah - „In the name of God, the Merciful, the Compassionate“ - in Western translations of the Quran

Challenges of Time

187-198 Fikret Pasanovic • Epidemic - Message of God

Studies

199-210 Dr. Haris Islamcevic • Critical Review of the Emergence of the Phenomenon of the Religion of the New Age with Special Reference to the Teaching of New Thoughts from the Perspective of Muslim Theology

Essays

211-222 Muhamed Okic • Badr in the Bosnian Muslims' Life and Understanding

Cultural Haretage

223-238 Nesip Pepic, Tarik Haskic • Kadiluk (district with a regional judge) of Donji Kolasin in the Kosovo Vilayat Yearbook (Salname) for 1896

The Official Part

241-257 Activities of the Constitutional Court

258261 Activities of the Council of Muftis

262-291 The Activities of Riyasat

292-324 Decrees

Prevođenje Bismille (Basmala) – “u ime Boga, Svemilosnog, Samilosnog” – u zapadnim prijevodima Kur’āna

Enes Karić

redovni profesor tefsira na fakultetu islamskih nauka u sarajevu
eneskarić@yahoo.com

(Iz knjige *Hermeneutika zapadnih prijevoda Kur’āna*.

Djelo je u pripremi)

Sažetak

Ovaj esej bavi se načinima prevođenja *basmale* u nekim zapadnim prijevodima Kur’āna. U ovom pogledu prijevodi se uveliko razlikuju, od toga da ime *Allāh* zadržavaju neprevedenim, do toga da ga prevode imenima *God, Gott, Dio, Dieu, Bog* itd. Također, Božija imena *ar-raḥmāni r-raḥīmi* iz *basmale* u zapadnim prijevodima se različito prevode, negdje povezano, a vrlo često i rastavljeno.

Ključne riječi: Basmala, Allāh, *ar-raḥmāni r-raḥīmi*, Svemilosni, Samilosni, prevođenje Kur’āna...

Uvod

Bismilla (*basmala*) – *Bismillāhi r-raḥmāni r-raḥīmi* (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) - integralni je dio Kur’āna. U Kur’ānu se *basmala* ponavlja 114 puta. Jedan

od mogućih prijevoda *basmale* je *U ime Allāha, Svemilosnog, Samilosnog* ili *U ime Boga, Svemilosnog, Samilosnog*.

Basmala se opetuje po jednom ispred 113 sūra, osim sūre *at-Tawba* (poglavlje *Pokajanje*, deveto po redu u Kur’ānu). Ali, *basmala* se ponavlja u dva maha u sūri *Mravi/an-Naml* (27. poglavlje Kur’āna), na početku te sūre, kao i u njezinom 30. retku/*āyatu*, tako da se *basmala* u Kur’ānu navodi i spominje 114 puta, baš toliko koliko je i samih poglavlja ili sūra u Kur’ānu.

Uz formulu temeljnog islamskog vjerovanja *lā ilāha illā ’llāh* (*Nema božanstva osim Boga!*), *basmala* je postala zaštitnim znakom islama kao vjere, kulture i civilizacije. Svojom ulogom, *basmala* u islamskom obredoslovnom recitiranju Kur’āna jeste blagoslovljena zazivna formula, njezinim izgovaranjem prije učenja ili recitiranja Kur’āna iskazuju se čovjekove namjere da se Kur’ān pravilno razumijeva i da se njegove riječi koriste zarad dobra, a ne u svrhe zla.

Također, iz obredoslovnog recitiranja Kur’āna *basmala* je prešla u islamsku praksu (*mu’āmalāt, munākahāt, ’ibādāt...*), i to sa jednom važnom svrhom: Sva bogougodna djela treba da počinju sa *basmalom*, a djela koja nisu dostojna da na svome početku imaju *basmalu* – čovjek ne treba ni činiti. Razumljivo je da je redak Kur’āna zvani *basmala* duboko prožeo vjernički život muslimana. Izgovaranjem *basmale* traži se blagodat ili *barakat* ljudskih čina, postupaka, namjera, ciljeva i svrha. Također, *basmala* je bila i ostala predmet važnih i opsežnih tumačenja u komentarima Kur’āna, a u prijevodima Kur’āna različito je prevedena. Ovdje ćemo na neke od tih prijevoda *basmale* ukratko svratiti pozornost.

1. *Basmala* u njemačkim prijevodima Kur’āna

Podemo li od Fridricha Rückerta, uočavamo da on riječi *basmale*: *ar-rahmāni r-rahīmi* prevodi na način jedne cjeline: *Im Namen Gottes des allbarmherzigen Erbarmers*¹ (U ime Boga, *svemilosrdnog Milosrdnika* ili: U ime Boga, *svesamilosnog Samilosnika*). Fridrich Rückert na *ar-rahmān* i *ar-rahīm* ne gleda odvojeno, već smatra – kako se to vidi iz njegova prijevoda – da *ar-rahīm* dolazi kao objašnjenje za riječ *ar-rahmān*.

¹ Der Koran, In der Übertragung von Fridrich Rückert, str. 5.

Slično postupa i Ludwig Ullmann, *basmalu* prevodi riječima *Im Namen Allahs, des Allbarmherzigen*² (*U ime Allaha, Svemilostivnoga* ili *U ime Allaha, Svemilosrdnika*). Kao što se jasno vidi, Ludwig Ullmann insistira na tome da se *ar-raḥmān* i *ar-raḥīm* prevode jednom riječju – *Svemilostivni* ili *Svemilosrdni*, to jest: *Najmilostivniji*.

Pa ipak, kasniji njemački prijevodi Kur'āna znameniti par Božijih svojstava iz *basmale*, *ar-raḥmānī r-raḥīmi*,³ prevoditeljski tretiraju odvojeno, što ne znači izolirano. Rudi Paret daje sljedeće rješenje kao svoj prijevod *basmale*: *Im Namen des barmherzigen und Gnädigen Gottes* (*U ime milosrdnog i milostivnog Boga*).⁴ Kako se jasno vidi, Rudi Paret stavlja naprijed prijevođe Božijih imena *ar-raḥmani r-raḥīmi* u svome prevođenju *basmale*.

Max Henning daje sljedeći prijevod *basmale*: *Im Namen Allahs, des Erbarmers, des Barmherzigen*.⁵ Kako se vidi, u svoj prijevod Henning uključuje rješenja *blagotvorni, dobrotvorni milosnik* (za *ar-raḥmān*) i *milosrdni* (za *ar-raḥīm*).

Iako je dao jedan od njemačkih najnovijih prijevoda Kur'āna, Hartmut Bobzin se, u neku ruku, vraća klasičnim rješenjima u prevođenju *basmale* u njemačkoj prevodilačkoj tradiciji. Bobzin *basmalu* prevodi ovako: *Im Namen Gottes, des barmherzigen Erbarmers*⁶ (*U ime Boga, milostivnog Milosnika*). Da se zaključiti da se Bobzinov prijevod može razumjeti i ovako: *U ime Boga, milosrdnoga Milosrdnika*.

Kad je posrijedi prevođenje imena *Allāh* iz *basmale* vidimo da Hartmut Bobzin, Fridrich Rückert i Rudi Paret daju prijevod *Gott*, dok Max Henning i Ludwig Ullmann ostavljaju *Allāh* kao neprevedeno ime.

2. *Basmala* u engleskim prijevodima Kur'āna

Općenito uzev, engleski prijevodi Kur'āna *basmalu* prevode na dva načina. Jedna plejada prevoditelja Kur'āna koristi gramatičke superlative u prevođenju *ar-raḥmānī r-raḥīmi*. To vidimo po sljedećim prijevodima:

2 Der Koran, Das heilige Buch des Islam, Nach der Übertragung von Ludwig Ullmann, str. 21.

3 Ovdje ostavljamo izgovaranje ove dvije riječi u genitivu (*ar-raḥmānī r-raḥīmi*), čuvajući formu *basmale*.

4 Der Koran, Übersetzung von Rudi Paret, str. 13.

5 Der Koran, arabisch – deutsch, Aus dem Arabischen von Max Henning, str. 1.

6 Der Koran, Neu übertragen von Hartmut Bobzin, str. 9.

A) Maulana Wahiduddin Khan: *In the name of God, the Most Gracious, the Most Merciful.*⁷ (*U ime Boga, Najmilostivnijeg, Najmilosnijeg*);

B) Abdullah Yusuf Ali: In the name of Allah, Most Gracious, Most Merciful.⁸ (*U ime Allaha, Najmilostivnijeg, Najmilosnijeg*);

C) Muhammad Asad: *In the name of God, The Most Gracious, The Dispenser of Grace.*⁹ (*U ime Boga, Najsamilosnijeg, Podaritelja Milosti*).

U drugu skupinu prijevoda Kur’āna na engleskom pripadaju prijevodi koji ne koriste superlative *the most* ili *most* u prevođenju *ar-rahmāni r-rahūmi*.

Seyyed Hossein Nasr (sa svojim prevoditeljima) *basmalu* uvijek prevodi ovako: *In the Name of God, the Compassionate, the Merciful*¹⁰ (*U ime Boga, Samilosnog, Milosnog*). Ovim Seyyed Hossein Nasr insistira da se stavi akcenat na riječ *the Compassionate*, što znači *Samilostan, Sućutan, Sažalan*, a što dobro prevodi intenciju Božanskog *rahmāniyyata*. *The Merciful* se koristi da bi se dobro prenijela intencija Božanskog *rahūmiyyata*.

Zanimljivo je da Arthur John Arberry *basmalu* prevodi riječima: *In the Name of God, the Merciful, the Compassionate*¹¹ (*U ime Boga, Milosnog, Samilosnog*). Praktički, Arberryjev prijevod daje *the Merciful, the Compassionate*, a Nasrov *the Compassionate, the Merciful*. Ove razlike je dobro uočiti, one proizlaze iz prevoditeljske procjene i uvjerenja šta je u arapskom jeziku Kur’āna intenzivnijeg značenja, da li *ar-rahmān* ili *ar-rahūn*.

Da bi izbjegao upotrebu superlativa (*the most, most*), Tarif Khalidi¹² pribjegava sljedećem rješenju u svome prijevodu *basmale* na engleski:

*In the name of God,
Merciful to all,
Compassionate to each!
(U ime Boga,
Milosnog za sve,
Samilosnog za svakoga!).*

7 The Quran, translated by Maulana Wahiduddin Khan, str. 1.

8 The Holy Qur’an, Translated by Abdullah Yusuf Ali, str. 3.

9 The Message of the Qur’an, translated and explained by Muhammad Asad, str. 2.

10 The Study Quran, a new translation and commentary, str. 5.

11 The Koran Interpreted, A Translation by A. J. Arberry, str. 29.

12 The Qur’an, A new translation by Tarif Khalidi, str. 3.

U svome prijevodu riječi *ar-raḥmāni r-raḥīmi*, Tarif Khalidi postiže intenzivnost engleskim konstrukcijama: *to all* (za sve), *to each* (za svako-ga). Nesumnjivo, Tarif Khalidi je ovim rješenjem ponudio jedan poseban prevoditeljski uklon i odnos, ili ih je iznova afirmirao.

Zanimljivo je da George Sale daje jedan pojednostavljeni prijevod *bas-male* na engleski jezik: *In the name of the most merciful God (U ime naj-milostivijega Boga!)*.¹³ George Sale spaja *ar-raḥmāni r-raḥīmi* u engleski izraz *the most merciful...* Uočavamo da je tu posrijedi jedan reducirani prijevod *basmale* na engleskom jeziku.

Kako vidimo iz navedenih engleskih prijevoda Kur'āna, *basmla* se prevodi na različite načine. Većina engleskih prevoditelja uočava da *ar-raḥmān* sadrži intenciju Božanske *svemilosti* (*ar-raḥmāniyyah*), dok *ar-raḥīm* sadrži, u neku ruku, konkretno datu i konkretno podarenu (i usmjerenu) Božansku *samilost* (*ar-raḥīmiyyah*), koju primaju Božija stvorenja ponaosobno.

Većina engleskih prijevoda ime *Allāh* prevode imenom *Bog*, izuzev prijevoda Abdullaha Yusufa Alija i Muhammada Marmadukea Pickthalla. Naime, Pickthallov prijevod *basmale* na engleskom glasi: *In the name of Allah, the Beneficent, the Merciful*¹⁴ (*U ime Allaha, Milostivnog, Samilosnog*).

3. Neki drugi prijevodi *basmale*

U mnogim drugim prijevodima *basmale* na evropske jezike uočavamo slične pristupe kao i u njemačkim i engleskim prijevodima.

Крачковский на ruskom daje ovaj prijevod: *Во имя Аллаха милостивого, милосердного!* (*U ime Allaha, milostivoga, milosrdnoga*).¹⁵ Jacques Berque na francuskom *basmalu* prevodi na sljedeći način: *Au nom de Dieu, le Tout miséricorde, le Miséricordieux*¹⁵ (*U ime Boga, Svemilosnog, Samilosnog*). Kako se jasno vidi, Jacques Berque za kur'ānsku riječ *ar-raḥmān* uvodi *le Tout miséricorde* (tj. *Svemilosni, Svemilosnog*).

13 The Koran translated by George Sale, str.132.

14 The Meaning of The Glorious Koran, An explanatory translation by Mohammed Marmaduke Pickthall, str. 31.

15 Крачковский, str. 5.

Dva prijevoda Kur’āna na italijanskom, jedan Alessandra Bausanija, a drugi Gabriele Mandelea, nude različite prijevode *basmale*. Alessandro Bausani *basmalu* prevodi riječima: *Nel nome di Dio, clemente misericordioso*¹⁶ (*U ime Boga, blagog milosrdnika*). Za razliku od Alessandra Bausanija, Gabriele Mandel *basmalu* prevodi riječima: *Nel nome di Dio, Misericordioso, Misericorde*.¹⁷ (*U ime Boga, Milosrdnoga, Milosrdnika*).

Navedimo, posve na kraju, jedan poljski prijevod Kur’āna od Józefa Bielawskog,¹⁸ koji *basmalu* prevodi ovako: *Wimię Boga, Miłosiernego, Litościwego!* (*U ime Boga, Milosrdnoga, Milostivoga*).

Kako smo vidjeli iz ovog djelomičnog uvida u zapadne prijevode Kur’āna, *basmala* je bila predmet pomne prevoditeljske pažnje. Svi ovi prijevodi *basmale* su vrijedni, svi oni su ponudili jedno od značenja ove važne uvodne formule ili invokacije Kur’āna.

أنس كاريش

ترجمة البسملة في القرآن لدى الغربيين

تتناول هذه المقالة مسألة البسملة في ترجمات القرآن الكريم لدى الغربيين. وبهذا الخصوص هناك اختلاف كبير في الترجمات حيث يتك البعض الكلمة «الله» غير مترجمة فيما يترجمها بعضهم بـ God, Gott, Dio, Dieu, Bog أو غيرها من العبارات وذلك تبعا للغة التي يترجم إليها القرآن. وأما اسمي الله الحسينيين الواردين في البسملة (الرحمن والرحيم) فهناك أيضا اختلاف فيترجمهما البعض مفتقا كلا منهما عن الآخر بينما يترجمهما الآخرون بعبارة واحدة.

Enes Karić

Translation of *bismillah* - „In the name of God, the Merciful, the Compassionate“ - in Western translations of the Quran

Summary

This essay deals with ways of translating *bismillah* in some Western translations of the Qur’an. In this respect, translations vary greatly, from keeping the name Allāh untranslated to translating it by the names God, Gott, Dio, Dieu, God, etc. Also, God’s names Ar-Raḥmān, Ar-Raḥīmi, from *bismella*, are variously translated in Western translations, somewhere merged, and, very often, separately.

16 Le Coran, Essai de traduction, str. 25.

17 Il Corano, a cura di Alessandro Bausani, str. 3.

18 Il Corano, a cura di Gabriele Mandel, str. 1.

Epidemija – poruka Božija

Fikret Pašanović

imam, medžlis islamske zajednice sarajevo
fikretpasanovic@bih.net.ba

Sažetak

Po islamskom učenju, život na ovom svijetu je ispunjen različitim iskušenjima i iskušavanje nužno ne mora biti nedaćama i poteškoćama, već i ugodnim stvarima. Bolest je također iskušenje i neodvojivi pratilac čovjekov. Posebno je to slučaj sa zaraznim bolestima. COVID-19 ili pandemiju koronavirusa treba sagledati upravo u tom kontekstu. **Ključne riječi:** iskušenje, bolest, zaraza, koronavirus, Božije određenje.

Iskušenje – životna zakonitost

Različita iskušenja su sastavni dio ljudskog života općenito, pa ih nije pošteđen ni vjernik. Po Kur'anu, i život i smrt su tu da bi ljudi bili iskušani ko će bolje postupati.¹ Iskušenje je test imana: „Misle li ljudi da će biti ostavljeni na miru ako kažu: “Mi vjerujemo!” i da u iskušenje neće biti dovedeni? A Mi smo u iskušenje dovodili i one prije njih, da bi Allah, sigurno, ukazao na one koji govore istinu i na one koji lažu.“² Ta životna zakonitost nije mimoišla ni prethodne poslanike i narode, a iskušenjima su izvrgnuti i vjernici i nevjernici.

¹ El-Mulk, 2.

² El-Ankebut, 2-3.

Iskušnja su raznovrsna i islamski izvori za njih koriste različite termine, zavisno od vrste, intenziteta i sl., pa imamo, naprimjer, termine el-ibtıla' (الإبتلاء i od toga bela', naše belaj), el-musibeh (المصيبة), el-fitne (الفتنة)...³ Kada se spomene iskušenje, onda većina misli na nevolju, nesreću, nedaću. Međutim, Kur'an naglašava da je iskušenje širi pojam i da uključuje i ono što smatramo dobrim i što jeste takvo, kao i ono drugačije: *Mi vas iskušavamo i dobrim i lošim.*⁴

Kur'an nas uči da su nam iskušenje naši imeci, djeca, bračni drugovi, iskušenje smo jedni drugima... Za iskušnja u vidu nevolja koje nas snađu, poput straha, gladi i gubitka imetka, života (u što spada i zdravlje) i plodova (usjeva, ali komentatori kažu da su i djeca plodovi!), Uzvišeni koristi formulaciju koja upućuje da će nas iskušavati sa nešto (tj. malo) od svega toga (يَسْتِيءُ), aludirajući na taj način da postoje daleko veće nevolje, one na Sudnjem danu!⁵

Ljudi, kada iz vida izgube da su i dobre i ugodne stvari (blagodati) iskušenje i kada ih počnu smatrati nečim što se samo po sebi podrazumijeva, često padaju na ispitu koji one za njih predstavljaju, dok nevolje često smatraju kaznom. U izvorima islama postoje osnove da se neke nevolje smatraju kaznom i posljedicom ljudskog djelovanja, neke iskušanjem, načinom okajavanja grijeha i podizanja stepeni, neke korektivnim i odgojnim mjerama, a sve to zajedno treba gledati kao Božije određenje i životnu zakonitost. To je sklizak teren i ljudi se ne bi smjeli olahko upuštati u donošenje svojih sudova o pojedinim slučajevima.⁶

Bolest kao iskušenje

Blagodat zdravlja je, kako kaže mudra poslovice, kruna na glavi zdravih, koju vide samo bolesni. Muhammed, a. s., skreće pažnju da tu blagodat ljudi, dok je imaju, često ne iskoriste na pravi način: نِعْمَتَانِ مَعْبُودُونَ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنْ

3 Tema bi trebala širu elaboraciju. O poimanju el-musibe, naprimjer, vidjeti: <https://islamonline.net/34370-كيف-نظر-القرآن-لمفهوم-المصيبة> (Kako Kur'an gleda na pojam el-musibe?), pristup stranici 12. 4. 2020.

4 El-Enbija', 35. Kod Korkuta: *Mi vas stavljamo na kušnju i u zlu i u dobru.* Također: El-A'raf, 168.

5 El-Bekare, 155. Kod Korkuta: *Mi ćemo vas dovesti u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine.* U tumačenju ovog ajeta, Ibn Kesir riječi يَسْتِيءُ, doslovno sa nešto, tumači sa „sa malo“.

6 O razlikama između iskušnja i kazne, vidjeti npr: <https://en.islamway.net/fatwa/55759/the-difference-between-trial-and-punishment> The Difference Between Trial and Punishment, pristup 13. 4. 2020.

النَّاسِ الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ „U dvije blagodati mnogi ljudi su prikraćeni (zavaraju se, pa ih proćerdaju): zdravlju i slobodnom vremenu.“⁷

Iako je sve, pa i bolest, u konačnosti Božije određenje, Muhammed, a.s., u mnoštvu hadisa nedvojbeno imperativno traži od svojih sljedbenika da se liječe: „Liječite se, Allahovi robovi, jer Allah nije dao bolest, a da za nju nije dao lijek.“⁸ „Svaka bolest ima lijek i kada se potrefi lijek za bolest, ozdravi se, uz dopuštenje Uzvišenog Allaha.“⁹ Brojni su i hadisi koji govore o mjerama prevencije, koja je najbolji lijek.

I za bolest, kao i za druge nevolje koje čovjeka mogu zadesiti, u izvorima islama možemo naći da je iskušenje za vjernika ili kazna za nevjernika, da je širenje nekih ranije nepoznatih bolesti posljedica grijeha... To, međutim, ne znači da svako od nas može proizvoljno određenoj bolesti pridavati konkretne uzroke, jer bi to bilo, kako to naš narod kaže, „kvartanje u Božije“.

Bolest, kao i svaku drugu nedaću, treba prihvatiti sa strpljenjem, pozudanjem u Allaha, dž. š., dovom i zikrom, zahvalnošću i prihvatanjem Njegove odredbe, uz poduzimanje svih dostupnih mjera liječenja.

Zarazne bolesti

Nastojeći iskorijeniti različita predislamska praznovjerja i kriva vjerovanja, Božiji Poslanik je, kako to bilježe brojne predaje, izgovorio i riječi koje naočigled niječu koncept i mogućnost zaraze, odnosno prenošenja bolesti. U svim tim predajama, većinom vjerodostojnim, uz razlike u detaljima, susrećemo riječi: لَا عَدْوَى „Nema prelaženja (bolesti, zaraze).“ Sa druge strane, postoje brojni hadisi koji govore upravo o mjerama koje treba preduzeti i koje je i sam Poslanik preduzimao da se spriječi zaraza. Islamski učenjaci su od ranih vremena pokušavali uskladiti te predaje i dati zadovoljavajuće tumačenje.¹⁰ Očito je da je Muhammed, a.s., htio

7 Između ostalih, bilježe ga Buhari, 6049, i Tirmizi (2304)

8 Ibn Hibban, 6061.

9 Muslim, 2204.

10 Vidjeti, npr.: <https://icraa.org/on-meaning-of-the-hadith-there-is-no-contagious-disease/> ili <https://islamqa.info/ar/answers/45694/%D9%85%D8%B9%D9%86%D9%89-%D9%82%D9%88%D9%84-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A8%D9%8A-%D8%B5%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87-%D8%B9%D9%84%D9%8A%D9%87-%D9%88%D8%B3%D9%84%D9%85-%D9%84%D8%A7-%D8%B9%D8%AF%D9%88%D9%89>, pristup 13. 4. 2020.

naglasiti činjenicu da bolest nije sama po sebi nezavisan djelatni agens, već je u konačnici podložna Božijoj volji i određenju. Druga mogućnost, koju, doduše, niko ne spominje, jeste da je tim riječima Poslanik izrazio svoje ljudsko gledanje, kao u poznatom slučaju oplođivanja palmi.¹¹

Posebnu pažnju među predajama koje sadržavaju negaciju zaraze (prelaska bolesti!) privlači ona na čijem kraju su riječi: وَفِرَّ مِنَ الْمَجْدُومِ كَمَا تَفِرُّ مِنَ الْأَسَدِ...a bježi od leprom zaraženog kao od lava!¹² Druge predaje sa istim početkom traže od onoga ko ima zaraženu stoku da je ne miješa sa zdravom stokom drugoga. Prenosilac svih tih predaja je Ebu Hurejre, a oni koji ih od njega prenose primjećuju da je on na kraju odustajao od onih koje nisu sadržavale ovdje navedene dodatke!

Drugi hadisi izričito govore u prilog činjenici da je Muhammed, a. s., bio svjestan mogućnosti zaraze i da je na nju upozoravao muslimane. Jedan od njih je: إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونَ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا „Kada čujete za kugu u nekom mjestu, ne ulazite u njeg, a ako ste u njemu ne izlazite iz njega.“¹³ Da je i sam Poslanik preduzimao mjere opreznosti, nesumnjivo govori hadis: „U izaslanstvu plemena Sekif bio je i jedan oboljeli od lepree, pa mu je Vjerovjesnik poslao (poruku): „Vrati se, primili smo tvoju prisegu (bez rukovanja koje uz to ide).“¹⁴

Zaraze kroz historiju i reakcije na njih

Očito je da su muslimani bili svjesni postojanja kuge i drugih zaraznih bolesti, koje su periodično vladale u bližem ili daljem okruženju. Najčešća je bila kuga (ta'un), iako su, kako se čini, taj izraz koristili i za druge slične bolesti.¹⁵ Česte epidemije kuge su izbijale u ranom periodu islama, donoseći mnoštvo žrtava u Siriji, Iraku, Egiptu...¹⁶

11 O predajama koje govore o slučaju Poslanikovog gledanja na oprasivanje palmi, vidjeti, npr. <https://islamqa.info/ar/answers/176081/%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D8%B1%D9%88%D8%A7%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%AD%D8%AF%D9%8A%D8%AB-%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%87%D9%8A-%D8%B9%D9%86-%D8%AA%D8%A7%D8%A8%D9%8A%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%AE%D9%84>

12 Buhari, 5707.

13 Buhari, 5728. Sa različitim detaljima, hadis prenose i Muslim, Ebu Davud i Malik.

14 Muslim, 2231.

15 Lawrence I. Conrad, Tā'ūn and Wabā' Conceptions of Plague and Pestilence in Early Islam, *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, Vol. 25, No. 3 (1982), str.268-307., str. 272.

16 Michael W. Dols, Plague in Early Islamic History, *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 94, No. 3 (Jul. - Sep., 1974), str. 371-383.

Najpoznatija epidemija iz ranog perioda je kuga u 'Amwasu (Emaus), u blizini Kuds, 638-639. godine, u vrijeme halife hazreti Omera, koja je, po različitim prikazima, odnijela između 25000 i 30000 hiljada života. Među žrtvama su i poznati ashabi Ebu Ubejde ibn el-Džerrah i Mu'az ibn Džebel, koji su bili vojni zapovjednici na tom prostoru.

Epidemije zaraznih bolesti su se na prostorima na kojima žive muslimani pojavljivale i u kasnijim vremenima. Tako se u drugoj polovini 19. i početkom 20. stoljeća kolera najmanje 40 puta širila iz Bombaja i Kalkute u Indiji u Hidžaz, a odatle, posredstvom hadžija, dalje.¹⁷

Za vrijeme epidemije u Amwasu, halifa hazreti Omer je lično došao da se upozna sa situacijom. Nakon konsultacija sa ashabima, saznao je za hadis po kojem ne treba ulaziti u mjesto u kojem vlada epidemija, niti izlaziti iz njega, te je odlučio vratiti se. Ebu Ubejde, koji će kasnije biti žrtva kuge, primjećuje da je to bježanje od Božijeg određenja, na što mu on uzvraća: „(Volio bih) Da je to neko drugi rekao, o Ebu Ubejde! Da, bježimo od Allahovog određenja u Allahovo određenje! Šta misliš, kada bi imao deve, pa one došle u dolinu sa dvije padine, od kojih je jedna plodna (i obrasla rastinjem), a druga neplodna (oskudnog rastinja)? Zar i tu nije isto: ako ih pustiš na ispašu na plodnoj, činiš to po Allahovoj odredbi, a i ako ih pustiš da pasu na neplodnoj?!“¹⁸

Na dužnosti zapovjednika, Ebu Ubejdu je naslijedio Mu'az ibn Džebel, a kada je i on umro od kuge, komandu je preuzeo Amr ibn el-'As. On se sa vojskom povukao u brda i tako prekinuo širenje zaraze! U tom duhu su muslimani kroz vremena koja su dolazila pristupali tretiranju zaraznih bolesti. Stoga se često muslimanima, npr. Ibn Sinau, pripisuje prvo određivanje karantina kao mjere izoliranja zaraženih osoba. Činjenica je, međutim, da su mjeru izoliranja primjenjivali i raniji narodi, pa i muslimani. Sam karantin je ime dobio, po nekima, u Dubrovniku, kao četrdesetodnevna izolacija za vrijeme kuge 1377. godine.¹⁹

17 Michael Christopher Low, *Empire and the Hajj: Pilgrims, Plagues, and Pan-islam under British surveillance, 1865–1908*, *International Journal of Middle East Studies* 40 (2008), str. 269–290.

18 O hazreti Omerovom poimanju mjera opreznosti vidjeti, npr.: <https://islamonline.net/34534>, pristup 11. 4. 2020. Slučaj bilježe i Buhari i Muslim.

19 Gian Franco Gensini, Magdi H. Yacoub, Andrea A. Conti, *The concept of quarantine in history: from plague to SARS*, prikaz u: *Journal of Infection* (2004) 49, str. 257–261.

Vođeni brigom za zdravlje, muslimani su od ranih vremena osnivali bolnice, koje su ujedno bile i mjesta podučavanja i medicinske biblioteke, a najčešće su financirane namjenskim vakufima. Svakako da je vrh muslimanske medicine Ibn Sina, odnosno Avicena, koji medicinu definira kao „nauku iz koje se uči stanje ljudskog tijela kako bi se sačuvalo dobro zdravlje ako ono postoji i povratilo kada nedostaje.“ Muslimanski liječnici su znali za to i preporučivali preventivno djelovanje (ishrana, higijena, fizička aktivnost, spavanje, kontrola emocija i sl.), ali i za mjere suzbijanja zaraza. Za halifu Velid b. Abdu-l-Melika se vezuje izgradnja prvog bimaristana (bolnice) sa posebnim odjeljenjem za leprozne čak 707. godine u Damasku, iako je izvjesno da je on samo poduzeo neke mjere u tom smjeru, a da je prva opća bolnica osnovana u Bagdadu 805. godine.²⁰

U kasnijim vremenima je znalo doći i do drugačijih tonova, pa početkom 19. stoljeća nalazimo pojedine učene muslimane kako kritikuju mjere karantina kao žudnju za dunjalučkim životom i strah od smrti, koji su svojstveni Evropljanima, i kao neprihvatanje Božijeg određenja!²¹

Naglasimo ovdje da je i samo obavljanje hadža znalo biti suspendovano u određenim godinama iz sigurnosnih razloga ili zbog epidemija, po nekima se to dogodilo oko 40 puta!²²

Korona i njena sezona

Zarazne bolesti mogu biti različitog porijekla. Među njima su i one uzrokovane virusima. Od tih virusnih bolesti najpoznatija nam je sezonska gripa, koju, jer nam je dobro poznata, doživljavamo bezopasnom, a od koje godišnje u svijetu oboli ogroman broj ljudi, a, obično udružena sa drugim, posebno hroničnim oboljenjima uzrokuje i mnoštvo smrtnih slučajeva.

20 Vidjeti, npr.: <https://1001inventions.com/health-lessons> i <https://www.aramcoworld.com/Articles/March-2017/The-Islamic-Roots-of-the-Modern-Hospital>, pristup 10. 4. 2020.

21 <https://www.aljazeera.net/knowledgegate/opinions/2020/3/25/%D9%83%D9%88%D8%B1%D9%88%D9%86%D8%A7-%D9%88%D9%85%D8%B9%D8%AA%D9%82%D8%AF%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A7%D8%B3-%D9%81%D9%8A-%D8%A3%D8%B3%D8%A8%D8%A7%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%88%D9%82%D8%A7%D9%8A%D8%A9-%D9%85%D9%86%D9%87>, pristup 10. 4. 2020.

22 <https://www.darah.org.sa/index.php/st-and-rep/darah-events/101-22-10-2018>, pristup 11. 4. 2020.

Krajem 2019. godine, svijet se suočio prvo sa epidemijom, a potom pandemijom bolesti izazvane jednim od virusa iz corona grupe, koja je po njemu i godini pojave nazvana COVID-19.²³ Pošto se radi o novoj i nepoznatoj bolesti, za koju trenutno ne postoji ni lijek niti vakcina, a od koje je do sada u svijetu oboljelo preko dva miliona osoba, a umrlo preko 100.000,²⁴ na svjetskom nivou, pa i kod nas, preduzete su nezapamćene mjere kako bi se usporilo i spriječilo njeno širenje. Neke od njih imaju direktan utjecaj na vjerski život, pa je logično da muslimani traže rješenja, pogotovo na nivou zajednice, kako pokazati i odgovornost i brigu za sebe i one oko sebe, u isto vrijeme ne ugrožavajući temeljne vjerske prakse i uvjerenja.

Neodgovoran pristup može itekako doprinijeti pogoršanju situacije, pa smo svjedoci da su muslimanski vjerski skupovi u svijetu, kao i skupovi drugih vjerskih zajednica, bili žarišta zaraze i širenja ove bolesti. Među 16000 učesnika skupa tebligi džemata u Maleziji, njih 620 se zarazilo koronavirusom i proširilo ga u nekoliko zemalja u okruženju, skup istog džemata u Indiji je uzrokovao najveći skok zaraze, jedna južnokorejska crkva je uvelike doprinijela širenju bolesti...²⁵

Najveći izazov je kako riješiti problem obavljanja namaza u džematu u džamijama, posebno džuma-namaza. U rješenju se mogu vidjeti tri pristupa, od kojih svaki ima svoje zagovornike i argumente: suspendiranje okupljanja u džamijama, uz učenje ezana, sprečavanje rizičnih skupina da dolaze u džamije i pristup po kojem je džemat obavezan i nije dozvoljeno džamije staviti van funkcije.²⁶

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, svjesna odgovornosti, preduzela je adekvatne mjere kompatibilne sa prvim od ova tri pristupa, koji je svakako najprimjereniji okolnostima i misiji Zajednice. U tom smjeru su i fetve o načinu obavljanja dnevnih namaza i džume u ovom

23 Ovdje se nećemo, naravno, baviti detaljima o bolesti, simptomima i sl. O zvaničnim podacima, statistikama i sl. vidjeti, npr., stranicu Svjetske zdravstvene organizacije (<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> ili <https://covid19.who.int/>), pristup 15. 4. 2020.

24 Sredina aprila 2020. – op. a.

25 Vidjeti, npr., <https://www.nytimes.com/2020/03/20/world/asia/coronavirus-malaysia-muslims-outbreak.html>, i <https://www.aljazeera.com/news/2020/04/tablighi-jamaat-event-india-worst-coronavirus-vector-200407052957511.html>, pristup 15. 4. 2020.

26 <https://islamonline.net/34427>, pristup 11. 4. 2020.

periodu, o načinu klanjanja dženaze, organizaciji šerijatskih vjenčanja, izostavljanju tri džume, klanjanju putem videolinka...²⁷

Onima čija srca su vezana za džamiju i koji će zbog toga, po obećanju Časnog Poslanika, biti među onima u Allahovom hladu na Dan kada drugog hlada ne bude bilo, izuzetno teško pada odvojenost od džamije. Utjeha za sve je Poslanikova izjava da se onome ko zbog vanrednih okolnosti (u hadisu se konkretno spominju bolest i putovanje) nije u stanju vršiti neke dužnosti kao u normalnim okolnostima piše nagrada srazmjerna onoj koju je imao u tim normalnim okolnostima!

Na planu ummeta, također je vidljiva živa aktivnost da se situaciji odgovori adekvatnim rješenjima, fetvama, savjetima. Pri tom se naglašava uloga uleme, koja u kriznim situacijama treba pokazati leaderske sposobnosti, podizati moral, davati smjernice i društveno odgovorno djelovati.²⁸

Plusevi i minusi

Kur'an nas podsjeća da ono što ne volimo može biti dobro po nas i da u njemu može biti mnogo dobra.²⁹ Pandemija koronavirusa i nezapamćene restriktivne mjere donijeli su brojne negativne posljedice, među kojima su najznačajnije oblijevanje velikog broja ljudi, dosta smrtnih slučajeva, paraliza velikog broja ekonomskih aktivnosti i ugrožavanje izvora egzistencije mnogih, posebno onih koji su ostali bez radnih mjesta, prekid redovnog odvijanja nastave...

27 <https://www.islamskazajednica.ba/fetve-i-rezolucije/28830-fetvu-o-nacinu-obavljanja-dnevnih-namaza-i-dzume-namaza-tokom-pandemije-koronavirusa%2017> <https://www.islamskazajednica.ba/smr-t-dzenaza-opremanje-umrlog/28785-kako-klanjati-dzenazu-namaz-u-vrijeme-pandemije> <https://www.islamskazajednica.ba/namaz-ezan/28840-klanjanje-za-imamom-putem-video-linka-za-vrijeme-pandemije> <https://www.islamskazajednica.ba/bracno-pravo/28818-organiziranje-serijatskih-vjenčanja-u-vrijeme-pandemije> <https://www.islamskazajednica.ba/namaz-ezan/28847-2020-serijatski-stavo-izpstavljanju-tri-ili-vise-dzuma-namaza-zaredom> (ostaviti grešku u linku „izpstavljanju“!)

28 Tako na internetu možemo naći brošure sa pitanjima i odgovorima u vezi corone (<https://www.greenlanemasjid.org/wp-content/uploads/2020/03/Corona-FAQs-Mobile-v2.pdf> Covid-19), savjete kako se nositi sa osamljivanjem (<https://www.whyislam.org/spiritual-journeys/solitude/>) i općenito sa izazovima koje ova situacija postavlja pred muslimane (<https://www.whyislam.org/spiritual-journeys/reframing-covid19/>)

29 El-Bekare, 21., En-Nisa', 19.

Te mjere su, sa druge strane, mogle donijeti dosta pozitivnih promjena i rezultata na ličnom i kolektivnom planu i bit će prava šteta ako ne bude tako.

Ono što je primjetno, barem na društvenim mrežama, jeste da je povećana svijest o ljudskoj nemoći u određenim situacijama, a time i o potrebi većeg i kontinuiranog oslanjanja na Allaha, dž. š., i pouzdanja u Njega, više dove, zikra, sabura, discipline, ibadeta općenito. Pogubno bi bilo da, kada se dokopamo sigurnog kopna, zaboravimo na prizivanje Svemogućeg u olujama kroz koje prolazimo!

Sjetili smo se različitih dova, pa i one u kojoj naš Poslanik moli zaštitu od ružnih bolesti, pa je to odmah postala „antikorona dova“. Sjetili smo se da je i plemeniti Poslanik i prethodni poslanici imao periode izolacije i da je i to životna zakonitost i potreba. Kada se stvari vrte u normalu, ne zaboravimo: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيُكَبِّرِ الدُّعَاءَ فِي الرُّحَاءِ „Koga raduje da Allah udovolji njegovoj dovi u teškoćama i nevoljama, neka puno čini dovu kada mu je potamam.“³⁰

Postali smo svjesniji važnosti higijenskih mjera koje naša uzvišena vjera propisuje, tako da je očekivati da i mi i naša okolina u vremenima koja dolaze budemo čisti, uredni i uređeni. Čak je i planeta prodisala zbog smanjenja aktivnosti koje je onečišćavaju.³¹ Mnogi su pokazali svoju domišljatost i pronašli nove načine poslovanja i nove izvore prihoda.

Vrijeme je dragocjeni resurs i spominjali smo hadis koji nam skreće pažnju da ga mnogi protraće nenamjenski i ostanu prikraćeni u mnogo toga što su mogli izvršiti uz, moderno rečeno, bolji menadžment vremena. Mjere ograničenja kretanja su mnogima darovale slobodnog vremena napretek. Bila je to fantastična prilika za više druženja sa ukućanima, naklanjavanje propuštenih i klanjanje dobrovoljnih namaza, nadoknađivanje propuštenog posta, čitanje korisnih knjiga i gledanje i surfanje korisnih sadržaja... Nadati je se da nije bilo kao kod beduina iz jedne priče. Naime, priča kaže kako je rečeni u pustinji sreo pilota čiji se avion srušio, a on uspio iskočiti. Ovaj mu je objasnio da avionom može za dan

³⁰ Tirmizi, 3382.

³¹ <https://www.trtworld.com/life/is-coronavirus-inadvertently-cleaning-our-planet-34496>, pristup 12. 4. 2020.

Izvori

- U skladu sa okolnostima i trendom, većina izvora ovog rada je online karaktera!
- Tefsirske zbirke su konsultirane u online formi na: <http://quran.ksu.edu.sa/tafseer/>
- Pretraga i provjera hadisa: <https://sunnah.com/> i <https://dorar.net/hadith>
- Gian Franco Gensini, Magdi H. Yacoub, Andrea A. Conti, The concept of quarantine in history: from plague to SARS, prikaz u: *Journal of Infection* (2004) 49, 257–261.
- <https://1001inventions.com>
- <https://en.islamway.net>
- <https://icraa.org>
- <https://islamonline.net>
- <https://islamqa.info>
- <https://www.aljazeera.com>
- <https://www.aljazeera.net>
- <https://www.greenlanemasjid.org>
- <https://www.islamskazajednica.ba>
- <https://www.nytimes.com>
- <https://www.trtworld.com>
- <https://www.whyislam.org>
- Lawrence I. Conrad, Tā'ūn and Wabā' Conceptions of Plague and Pestilence in Early Islam, *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, Vol. 25, No. 3 (1982), pp.268-307.
- Michael Christopher Low, Empire and the Hajj: Pilgrims, Plagues, and Pan-islam under British surveillance, 1865–1908, *International Journal of Middle East Studies* 40 (2008), str. 269–290.
- Michael W. Dols, Plague in Early Islamic History, *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 94, No. 3 (Jul. - Sep., 1974), str. 371-383.

فكرت باشانوفيتش

الوباء - آية من آيات الله

كتبت المقالة بمناسبة التفشي العالمي الراهن لفيروس كورونا. الحياة في هذه الدنيا بحسب تعاليم الإسلام مليئة بالفتن ولكن الفتن لا تكون بالضرورة عن طريق السيئات والمصائب وإنما تكون كذلك عن طريق الطيبات والمبلمات. والمريض هو أيضا فتنة من الفتن التي تلازم الإنسان في حياته ولا سيما إذا كان معديا. والنظر في التفشي الحالي للفيروس كورونا يجب أن يكون عبر هذا المنظور.

Fikret Pasanovic

Epidemic - Message of God

Summary

The paper was written on the occasion of the current pandemic. According to Islamic teaching, life in this world is filled with various temptations, where temptation is not necessarily through difficulties and hardship, but also through pleasurable things. Disease is also a temptation and an inseparable companion for man. This is especially the case with infectious diseases. Covid-19 or coronary virus pandemic should be considered in this context.

Kritički osvrt na pojavu fenomena religije Novoga doba sa posebnim osvrtom na učenje nove misli iz rakusa teologije muslimana

Dr. Haris Islamčević

sekretar međžlisa islamske zajednice sanski most
islamcevic@yahoo.com

Sažetak:

Ovaj rad kritički oslovljava fenomen religije Novoga doba, naglašavajući posebno fenomen Nove misli koji je autor razmatrao kroz nekoliko znanstvenih radova. Kroz ovaj rad se ukazuje na punu relevantnost teologijsko-filozofskoga analiziranja i kritičkoga odnosa prema fenomenu religije Novog doba, ali i prema biti moderne i savremene kulture kao i svim formama njezinoga ispoljavanja. Ponudeni su i određeni prijedlozi kako se ispravno odnositi naspram ovoga fenomena, kako na individualnom, tako i na institucionalnom planu.

Ključne riječi: Nova misao, Religija Novog doba, kritičko oslovljavanje

Uvod

Nakon što smo u znanstvenom radu pod naslovom: „Teološko-filozofsko razmatranje fenomena Nove misli“ (Islamčević, 2019.) ponudili opširan

¹ Uvažene čitaoce upućujemo na integralni tekst spomenutoga znanstvenoga rada koji je dostupan u e-formi: <https://harisislamcevic.com/teolosko-filozofsko-razmatranje-fenomena-nove-misli/>, učitano:

prikaz *Nove misli*, što je podrazumijevalo prikaz društvenopovijesnoga, religijskoga kao i kulturološkoga konteksta koji su pogodovali nastanku ovoga učenja, u kojemu smo zaključili da *Nova misao* predstavlja novi pristup u nastojanju postizanja sveopćeg čovjekovog blagostanja, postizanja fizičkoga, duhovnoga i finansijskoga blagostanja i konačno se nameće kao alternativa konvencionalnoj medicini. Ona prije svega predstavlja paradigmu novoga razumijevanja i pluralnosti svijeta i života, u kojemu se posebno naglašava uloga čovjeka i njegovih misli² koje posjeduju moć kreacije, a koje se opisuju kao pokretač svih drugih procesa. S obzirom na to da se radi o fenomenu čija se masovnija popularizacija tek očekuje u periodu koji se nalazi pred nama, držimo da je izuzetno važno upoznati se sa njim, kao i sa načinom suočenja bosanskih muslimana, ali i pripadnika svih religijskih zajednica u Bosni i Hercegovini sa izazovima ovoga fenomena, ali i generalno sa fenomenom religije Novoga doba. U tom kontekstu bi religijske zajednice trebale ponuditi zajedničku platformu koja bi sačinjavala sve elemente dostatne vjernicima u lakšem suočenju sa spomenutim izazovima. U pretodnome broju „Glasnika“ smo objavili analizu učenjâ poznatih motivacionih govornika u kontekstu religije Novoga doba, posljedično tome, ovaj rad predstavlja svojevrzni najavljeni nastavak, ali i kritički osvrt na učenje koje smo predstavili kroz nekoliko radova.

Izazovi religije Novoga doba pred bosanskohercegovačkim muslimanima: potreba kritičkog promišljanja novih religioznih trendova

Savremena životna preorijentacija sa sobom nosi nekoliko ključnih posljedica koje se manifestiraju kroz:

- stvaranje konzumerske svijesti i naglašavanje materijalnoga aspekta čovjekovoga ovosvjetskoga bivstvovanja;
- krizu moralnog autoriteta i autentičnosti njegovoga legitimiteta;

06.04.2020.

2 O važnosti čovjekovih misli i njezinome ogromnom utjecaju na profiliranje kvaliteta čovjekovog života razmatrali smo kroz primjer djela popularne spisateljice R. Byrne pod naslovom: „Uloga čovjekovih misli u svakodnevnom životu u djelima Rhonde Byrne.“ Rad je u pripremi i očekujemo njegovo, ako Bog da, skorašnje objavljivanje.

- u nedostatku snažnog, istinskog moralnog tradicionalnoga autoriteta s jedne, te procesa individualizacije s druge strane, doprinijet će generiranju krize čovjekove religioznosti usljed koje će se savremeni čovjek sve više udaljavati od tradicionalne religije te općenito tradicionalnog svjetopogleda, što će ostaviti ogroman prazan duhovni prostor, kojeg nastoji popuniti otvarajući se učeljima raznih alternativnih, „instant-izvora“ duhovnosti.

Istraživanje³ putem kojeg su anketirani muslimani Sanskog Mosta potvrdilo je hipoteze o postojanju naznaka zastupljenosti elemenata učenja *Nove misli* u vjerovanju muslimana Sanskog Mosta (Islamčević, 2020b). Na osnovu rezultata dobivenih iz sprovedenog istraživanja, sa sigurnošću se može zaključiti da se u tipologizaciji *Nove misli* kod muslimana Sanskog Mosta radi više o praktičnom nego o vjerujućem, odnosno spoznajnom tipu *Nove misli*. Naime, razgovori koji su vođeni nakon anketiranja, ukazuju da učesnici ankete u učenju *Nove misli* ne vide i ne prepoznaju ništa strano tradicionalnoj religioznosti ovih prostora. Na upite o načinima upoznavanja sa učenjem *Nove misli*, najčešći odgovor odnosio se na čitanje motivacionih knjiga čiji sadržaji, kako smo objasnili na drugome mjestu (Islamčević, 2019), osiguravaju povećavanje motivacije na način da čitaoci sami putem korištenja vlastitoga uma, odnosno fokusiranja na „pozitivne misli“ trebaju prikupljati svu energiju oko sebe pa je nakon toga i usmjeriti ka poboljšanju kvaliteta svojega života.

Također, važna činjenica je da mlađi učesnici ankete, pored knjiga, kao izvora iz kojih su saznali za važnost i ulogu fokusiranja misli, navode još filmove (npr. „Svemogući Bruce“, koji je snimljen 2003., i sl.) te određene animirane filmove (poput „Simpsonovi“ i dr.). Kao odgovor na pitanje šta je konkretno izazvalo njihov interes za čitanjem knjiga, prije svega je istaknuta želja za *brzim* postizanjem uspjeha, ali i primamljivosti njihovih naslova koji su obećavali iskustvo sa zanimljivim i „neopterećujućim“ sadržajima. Spomenute načine na koji su anketirani građani ostvarili prve spoznaje o učenju *Nove misli* (knjige, filmove, te posebno

3 Kako se radi o opširnijem istraživanju, rezultati ovoga istraživanja bit će, ako Bog da, predstavljeni u zasebnome radu.

osmišljeni medijski sadržaji), možemo definirati kao kulturološke uzroke, odnosno najadekvatnije puteve kojima se učenje *Nove misli* uspješno promovira. Upravo iz ovoga se vidi puna relevantnost teologijsko-filozofskoga analiziranja i kritičkoga odnosa prema biti moderne i savremene kulture kao i svim formama njezinoga ispoljavanja.

Izazov nadolazećeg vremena

Iz prethodno rečenog, lahko je pretpostaviti da će se tendencija povećanja popularnosti *Nove misli* kod bosanskohercegovačkih muslimana nastaviti i to iz nekoliko razloga. Najprije, u stalnoj želji za popravljanjem socijalnoga, ekonomskoga i materijalnoga stanja, savremeni čovjek će još snažnije iskazivati svoj interes prema alternativnim religijskim oblicima. Zbog atraktivnosti učenja *Nove misli* koji se manifestira u promoviranju finansijskoga, zdravstvenoga i duhovnoga napretka, izvjesno je za očekivati da će upravo *Nova misao* biti alternativa tradicionalnoj religioznosti. Dodatnoj popularizaciji učenja *Nove misli*, naročito kod mladih, doprinijet će i sve izraženija jednostavnost sadržaja učenja koji ne zahtijeva, u formalnom i posebno praktičnome smislu, posvećenost svakodnevnim vjerskim obavezama (poput obredoslovlja i sl.), prema kojima mladi inače ne iskazuju posebnu sklonost.

Smatramo da su konzumerska svijest današnjeg čovjeka i nastojanje da se na jednostavan način (bez poteškoća, truda i zalaganja) ostvari napredak u svim segmentima života (naročito na fizičkom i finansijskome planu) značajani faktori koji utječu na još snažnije promoviranje učenja *Nove misli*. Tokom spomenutog istraživanja zabilježeni su krajnje otvoreni odgovori, na osnovu kojih se zaključuje da su mladi pored želje za zdravim tijelom i duhom, duboko svjesni da životni uslovi od njih iziskuju brz i efikasan način stjecanja zarade. Naglašavali su da je važno imati jasnu želju, odnosno životni cilj i ubjeđenje u mogućnost njegove realizacije, jer im je to podrazumijevalo izvjesniju realizaciju životnih želja, odnosno ciljeva.

Ovaj zaključak je potvrđen ličnim primjerom nekih od učesnika ankete (naime, neki od primjera koji su navodili: ostvarivanje dobitka na lutriji, ispunjenje dugogodišnjih želja - stan u većem gradu, dobro

plaćen posao i sl.) smatrajući da su sve navedeno ostvarili zahvaljujući isključivo jasnoj *želji*, za koju su vjerovali da će se jednog dana, uz pomoć „unutrašnje energije“ i „sreće koja će stići iz univerzuma“ ispuniti. Na taj način, anketirani muslimani indirektno su potvrdili prisutnost elemenata učenja *Nove misli* u svom vjerovanju.

U preobrazbi kulturološkog obrasca i stila življenja značajnu ulogu predstavljaju mediji i zastupljenost sadržaja koji ispunjava društveni prostor. Naime, kroz prisutnost sadržaja u medijima, kroz različite forme (reklame, filmove), značajno doprinosi profiliranju čovjekovog svjetopogleda, na što ukazuju rezultati naših opširnih istraživanja. Putem ranije spomenutih medijskih sadržaja, čovjek se indirektno, ali u nekim situacijama i direktno, potiče na oslobađanje od „svih ograničenja“. Putem brendiranja proizvoda, potom slogana koji se koriste u marketinškoj kampanji, primjetne su kreativne, privlačne, ali ujedno i sugestivne poruke, npr. „Ja sam ono što jesam“ (*I am what I am* - Reebok), „Proširite svoj um - promijenite svoj svijet“ (*Expand your mind, change your world* - News Statesman), „Misli drugačije“ (*Think Different* - Apple), „Nikada ne slijedite“ (*Never Follow* - Audi) i slično. Prema tome, uvažavajući navedeno, uz evidentnu prisutnost krize tradicionalne religioznosti, rezultati istraživanja su očekivani.

Savremeni čovjek je podložan promjenama i prihvatanju novih paradigmi življenja i svjetopogleda u kojemu će on (čovjek) biti u fokusu, „dodjeljujući“ sebi „božanska“ svojstva. Potvrda navedene konstatacije se nalazi u odgovorima na pitanje koje je tretiralo shvatanje čovjeka u strogo duhovnom smislu, putem kojih većina ispitanika smatra da čovjek u sebi, potencijalno, nosi božanske/magične moći. Iz navedenih razloga, uz nemogućnost izlječenja u postupcima zastupljenim u konvencionalnoj medicini, sasvim je logično bilo očekivati da će savremeni čovjek svoj interes iskazati prema alternativnim metodama liječenja.

Navedene činjenice nam ukazuju na značajne i s teološkog aspekta simptomatične odgovore kod anketiranih bosanskohercegovačkih muslimana na području mikrocjeline - općine Sanski Most u pogledu njihove religioznosti, jer se kroz iskazane stavove jasno uočavaju naznake postojanja elemenata učenja *Nove misli* koji generiraju sasvim specifične

reperkusije na religioznost muslimana Sanskog Mosta, prvenstveno u slabljenu prakticanja tradicionalnoga bosanskog islama.

Stoga, ovim radom donosimo odgovore na koji način je moguće odgovoriti na izazove religije Novoga doba, odnosno kako već prisutne tragove toga fenomena izdvojiti iz formi tradicionalnog vjerovanja muslimana.

U nastojanju određenja sveobuhvatne definicije čovjeka, sažimanjem svih njegovih karakteristika, zaključuje se da se radi o kompozitnom biću sačinjenom iz nekoliko zasebnih dijelova; fizičkog tijela, uma, duha i duše. Nezaobilazna karakteristika čovjeka jeste njegov um, odnosno uloga njegovih misli. O značaju čovjekovih misli za njegov život dovoljno potvrđuje uvriježeni opis čovjeka kao *mislećeg bića*. Stoga, sasvim je razumljiv interes za proučavanje čovjekovih misli koje su postale, pored znanstvene artikulacije u psihologiji i filozofiji, predmetom zanimanja protagonista nove religioznosti, kako bi na koncu svoje učenje učinili što prihvatljivijim savremenom čovjeku.

Bosanski muslimani se nalaze pred velikim izazovima: kompleksna politička situacija i konstelacija političkih odnosa u državi se ponajviše manifestira na lošu ekonomsku situaciju njenih građana usljed koje su poremećene gotovo sve društveno-vrijednosne kategorije; potom savremeni način življenja je oblikovao svijest čovjeka koji materijalizira sve oko sebe, uključujući i svoju duhovnost. Do sada smo smatrali kako kriza vlastite religioznosti i njezine praktične primjene je fenomen na kojeg smo imuni i koji ne može niti u kom kontekstu pogoditi naš, bosansko-muslimanski, religijski habitus.

Ranija istraživanja koja su vršena, ali i naša terenska istraživanja, ukazuju na prisutnost krize tradicionalne religioznosti. Na osnovu empirijskih pokazatelja, dokazano je da se kada su bosanski muslimani u pitanju, može govoriti o signifikantnim naznakama krize tradicionalne religioznosti koja završava u različitim difuznim, implicitnim i nejasno artikuliranim oblicima nove religioznosti, karakterističnim za fenomen religije Novoga doba (*New agea*).

Analizirajući sami fenomen *Nove misli*, njezino vremensko-prostorno ishodište i učenje te način prezentacije, zaključili smo da se radi o zaista

atraktivnom, privlačnom i izazovnom fenomenu koji korespondira sa svjetopogledom savremenog čovjeka. Naime, usljed vulgarnog materijalizma koji je „okupirao“ savremenog čovjeka, težište svih svojih aktivnosti savremeni čovjek je usmjerio ka stjecanju što više materijalnih dobara⁴, uz stalno prisustvo hedonizma i konformizma. U tom životnome vrtlogu, svoje duhovne potrebe nastoji nadomjestiti njihovim brzim, neopterećujućim i relaksirajućim oblicima „instatnt-duhovnosti“.

Predstavnici *Nove misli* upravo nude „instant“ i na prvi pogled izuzetno učinkovita rješenja; uspostavljanje kontrole vlastitih misli i stvaranje vlastitoga duhovnog potencijala. Discipliniranje vlastitih misli i njihovo usmjerenje prema pozitivnoj percepciji stvarnosti te prividni proces individualiziranosti i stvaranja nezavisnosti o bilo kome/čemu. Ovdje želimo naglasiti da učenje islama ne negira ulogu privređivanja i rada na ovome svijetu kako bi čovjek osigurao sebi neophodno za egzistiranje. Dapače, čovjekov trud i privređivanje postulirani su činom *džihad* - ulaganja truda na Božijemu putu za koji slijedi nagrada.⁵ Mnogo kur'anskih poruka čovjeka napominju da mu je Zemlja potčinjena⁶ te da toliko ogromne blagodati treba iskoristiti i na njima višnjem Bogu biti zahvalni.⁷ Međutim u tome je potrebno imati mjeru, i ni u kom slučaju se ne smije vršiti eksplotacija drugih, niti posezati za onim što čovjeku ne pripada.

Pored toga što je čovjek kompozitno biće sačinjeno od tijela, uma, duha i duše, on je i biće kojemu je data sloboda izbora uslijed koje, posljedično, biva i odgovoran. U duhovnome kontekstu, čovjekove misli iskazuju njegovu istinsku namjeru koja je u učenju islama označena kriterijumom vrednovanja čovjekovih djela/aktivnosti. S druge strane,

4 Poznati je kur'anski pravorijek u kojemu se osuđuje ljudska pohlepa i pretjerano gomilanje imetka. (Kur'an, 102:1.). U našoj tradiciji je uobičajno da prilikom pogreba - ukopa se ovo poglavlje uči, s ciljem skretanja pažnje čovjeku na pokudenost gomilanja imetka s jedne strane, ali isto tako, s druge strane, da čovjek razmisli o pravim vrijednostima koje čemu koristiti na oba svijeta, a to su, zasigurno, dobra djela.

5 Jednom su drugovi blagoslovljenog Poslanika islama vidjeli krupnog čovjeka kako žustro korača, pa rekoše: „O Božiji Poslaniče, e kada bi ovaj bio na Božijem putu?“ Blagoslovljeni Poslanik im na upit odgovori: „Ako je izašao da opskrbi za svoju maloljetnu djecu, on je na Božijem putu, ako je izašao da služi svojim starim i iznemoglim roditeljima, on je na Božijem putu. Ako je izašao da sačuva čednost svoje duše, on je na Božijem putu, a ako je izašao iz licemjerstva i samodopadanja, onda je to na putu šejtana.“ (Pravorijek bilježi et-Tabarani)

6 Pog. Kur'an (2:168; 14:32, 31:20; 67:15) i dr.

7 Pog. Kur'an (2:172)

čovjekova psihokomponenta zauzima centralnu poziciju u cjelokupnom ovosvjetskom bivstvovanju. Kognitivni proces čovjeka je najuže vezan za njegove misli, pa nas stoga ne treba čuditi zašto „iscjelitelji“ Nove misli potenciraju ulogu čovjekovih kognitivnih sposobnosti, odnosno potencijala.

Kroz analizu velikog broja djela koja tretiraju učenje *Nove misli*, zaključili smo da bitan segment koji čini ovo učenje atraktivnim i popularnim, jeste njezin marketinški plasman i prezentacija.

Prilikom analize rada najznačajnijih predstavnika ovoga fenomena (Islamčević, 2020a), utvrdili smo da su, pored literature, sastavni dio njihove ponude za životni uspjeh - skupocjene seanse, duhovni seminari i slični programi. Nažalost, usljed neučinkovitosti konvencionalne medicine u određenim slučajevima, a pritom i još narušenog vlastitoga religijskoga identiteta, vjernici su pribjegli alternativnim oblicima liječenja, gdje usljed traganja za izlječenjem bolesti, pronadu i duhovni smiraj u nekom od ponuđenih, alternativnih oblika religioznosti.

Na temelju spomenutog istraživanja (Islamčević, 2020b) sasvim jasno možemo potvrditi da kod bosanskohercegovačkih muslimana, u ovome slučaju muslimana Sanskog Mosta, postoje ozbiljne naznake o zastupljenosti elemenata fenomena *Nove misli*. Najizraženije prisustvo je zabilježeno kod mladih, iako se i kod treće dobne kategorije u značajnome procentu potvrđuju naznake o prisutnosti elemenata *Nove misli*. To nam nameće potrebu šireg i sustavnijega istraživanja na nivou Bosne i Hercegovine, ne samo fenomena *Nove misli* nego općenito i religije Novoga doba.

Iako ćemo kroz ostvrte na rezultate istraživanja opširnije obrazložiti faktore koji su utjecali na značajnu promjenu religijskoga svjetopogleda, odnosno doživljaja vlastite vjere, a koje će, kao što smo na početku napomenuli, uskoro biti dostupne javnosti, zbog izuzetne važnosti i kritičkog oslovljavanja želimo, bez dodatnog pojašnjenja u ovome osvrtu, naglasiti tri najvažnija, a to su:

- utjecaj savremenog načina življenja (pri čemu posebnu ulogu imaju mediji);
- gubljenja povjerenja u tradicionalni autoritet;

- krize vlastite normativno-konfesionalne religioznosti na koju ni muslimani nisu imuni.

Zaključak i prijedlozi

Kroz kritički osvrt na sâm proces širenja ovoga fenomena koji je sa islamskoga aspekta neprihvatljiv, svjesni kompleksnosti i ozbiljnosti problema, važno je napomenuti sljedeće:

Potrebno je da Islamska zajednica, u saradnji sa svojim obrazovnim institucijama (Fakultetom islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, prvenstveno) formira odjel unutar postojećih uprava (konkretno Uprave za obrazovanje i nauku) koji će svoj rad zasnivati isključivo na sustavnim, sveobuhvatnim istraživanjima fenomena *New agea* i njegovoga utjecaja na religioznost savremenog čovjeka, a posebno mladih. Navedeni odjel bi, pored istraživanja fenomena *New agea* i svih njegovih oblika, imao zadatak da kroz distribuciju edukativnih sadržaja (letaka, brošura, knjiga), ali i kroz prisustvo na socijalnim mrežama te kreiranjem mobilnih aplikacija ponudi odgovore na izazove koji se nude kroz fenomen *New agea*. Mobilne aplikacije bi omogućile i direktnu interakciju s mladima putem kojih bi se pored prezentacije edukativnih sadržaja bilo u prilici da se dobiju povratne informacije, pitanja i dileme koje bi se mogle uputiti putem navedenih platformi.

Rad sa mladima na različitim projektima odličan je način ostvarivanja interakcije te je kroz korisne projekte moguće mladima ukazati na ozbiljnost nekritičkoga otvaranja prema alternativnim religijskim pokretima, odnosno približiti im sâm fenomen, način manifestacije, kao i ukazati na način djelovanja pojedinaca i grupa u propagiranju ovoga fenomena. Važno je mladima ponuditi pravu informaciju te konkretne korake u identifikaciji i zaštiti od utjecaja ovoga fenomena.

Na koncu, važno je institucionalno raditi na osnaživanju tradicionalne normativne religioznosti i njezine prakse, u čemu najveću ulogu ima upravo Islamska zajednica BiH i njeni uposlenici.

Smatramo da naši radovi na temu ovoga fenomena predstavljaju uvod u veća istraživanja fenomena *Nove misli*, čija se ekspanzija na našem prostoru očekuje u skorijoj budućnosti. U tom kontekstu, očekujemo

kako će oni biti referentna polazna tačka za naredna, sustavnija istraživanja koja bi za cilj trebala imati rasvjetljavanje učenja *Nove misli* ne samo sa teološkog nego i sa ekonomskoga, političkoga, sociološkoga i kulturološkoga aspekta. Na sâmom kraju ovoga osvrta ponovo ćemo napomenuti kako je, u kontekstu bh. društva, ovaj fenomen tek nadolazeći problem oko kojeg će trebati inkluzivno učestvovati sve religijske zajednice kako bi svojim članovima ponudili adekvatne odgovore i upute kako se uspješno suočiti s ovim društvenim fenomenom, i u konačnici - kontrolirali njegovo prisustvo na našim prostorima.

Ukoliko Islamska zajednica na vrijeme ne prepozna opasnost i ne sagleda moguće konsekvence na vrijeme, smatramo da će u nadolazećem vremenu fenomen *Nove misli*, ali i svih drugih oblika *New agea*, kao alternativnih religijskih sadržaja, postati jedan od ozbiljnijih problema s kojim će se suočiti Zajednica i njezini pripadnici.

Literatura

- Islamčević, Haris (2019). „Teološko-filozofsko razmatranje fenomena Nove misli“, Beograd, Kom, 2019., sv. VIII-1, str.59-83.
- Islamčević, Haris (2020a). „Analiza učenjâ poznatih motivacionih govornika u kontekstu religije novog doba primjer Deepaka Chopre i Jamesa Arthura Raya“, Sarajevo, Glasnik 1-2, str. 57-72.
- Islamčević, Haris (2020b). „Bosansko-hercegovački muslimani pred izazovima fenomena *Nove misli*: Primjer muslimana Sanskoga Mosta“ - rad je u pripremi.
- Islamčević, Haris (2020c). „Uloga čovjekovih misli u svakodnevnom životu u djelima Rhonde Byrne“ - rad je u pripremi.
- Islamčević, dr. Haris, zvanična web stranica - www.harislamcevic.com

نظرة ناقدة إلى ما يسمى بديانة العصر الجديد بلوحة خاصة إلى تعاليم «الفكر الجديد» من منظور لاهوت المسلمين

تتناول هذه المقالة تناولاً ناقداً ظاهرة ديانة العصر الجديد مع التركيز الخاص على ظاهرة «الفكر الجديد» والتي عالجها المؤلف في عدد من مقالاته العلمية السابقة. ومما أشير إليه في المقالة أهمية التحليل اللاهوتي الفلسفي والتعامل الناقد ليس فقط لظاهرة ديانة العصر الجديد وإنما لجوهر الثقافة المعاصرة بجمع مظاهرها. ومما ورد في المقالة أيضاً تقديم بعض المقترحات المحددة لكيفية التعامل مع هذه الظاهرة وذلك على مستوى الأفراد والمؤسسات.

Dr. Haris Islamcevic

Critical Review of the Emergence of the Phenomenon of the Religion of the New Age with Special Reference to the Teaching of New Thoughts from the Perspective of Muslim Theology

Summary

This work critically addresses the phenomenon of New Age religion, emphasizing in particular the phenomenon of New Thought, which the author has considered through several scientific papers. Throughout this work, the full relevance of theological-philosophical analysis and critical attitude to the phenomenon of New Age religion is pointed out. The same attitude is taken towards the essence of modern and contemporary culture as well as all forms of its expression. Some suggestions have been offered on how to properly relate to this phenomenon, both individually and institutionally.

| Dr. Haris Islamčević
| Kritički osvrt na pojavu fenomena religije novoga doba sa posebnim osvrtom na učenje nove misli...

Bedr u životu i poimanju bosanskohercegovačkih muslimana

Muhamed Okić

stručni savjetnik vojnog muftije
muhamedokic@gmail.com

Sažetak

Među događaje iz povijesti islama za koje su se bosanskohercegovački muslimani u posljednje stoljeće tako snažno i intenzivno, rekao bih sudbinski, vezali je i Bitka na Bedru, ili Bedr. Rad pod gornjim naslovom ima za cilj da osvijetli ovaj događaj kroz vjersku, ali i ukupnu praksu muslimana u Bosni Hercegovini u minulom vijeku. Njegove poruke višestruko su bile značajne i otuda nastojanje da se prenesu u život i očuva vjerska tradicija. Bedr je bio i ostao duhovno nadahnuće bosanskohercegovačkim muslimanima za opstanak na ovim krajevima, ali i sinonim za borbu i nadanje u bolje sutra.

Ključne riječi: Bitka na Bedru, Bosna i Hercegovina, Bedr, Bedrija, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini

Uvod

Ovim tekstom, prije svega, želim predstaviti kako je ovaj događaj iz povijesti islama bio interpretiran u životu bosanskohercegovačkih muslimana u proteklom stoljeću i kako je takvo tumačenje utjecalo na njihovu vjersku i društvenu zbilju.

Iako dolazim iz Vojnog muftijstva svoje kazivanje neću usmjeriti na ono što je Bedr u svom ratnom, operativno-taktičkom smislu bio. Ipak, imam potrebu podsjetiti na činjenicu da danas, kada se ratovi vode uglavnom ili upotpunosti u muslimanskim zemljama ili protiv muslimana, žrtve se ne biraju da bi se ostvario ratni cilj. S druge strane, Bedr je bio viteška borba isključivo između dvije vojske. Na Bedr su i sa muslimanske i sa mušričke strane izašli samo muškarci sposobni za borbu. Na Bedru nije ubijeno nijedno dijete, stara osoba, žena. Nije srušena nijedna kuća ni bogomolja.

Bedr u našoj muslimanskoj tradiciji – primjer duhovnog i društvenog sazrijevanja

Već početkom 20. stoljeća nailazimo na značajne radove naših autora o Bedru¹ i prijevode tekstova² o ovoj temi na naš jezik. Bedr je zaživio kao tema i u našoj muslimanskoj poeziji. Tako poznati pjesnik Musa Ćazim Ćatić (1878-1915) još 1908. godine piše sljedeće stihove:

*Što li se ono Bedr-brdo stresa?
Da l' vulkan iz njeg ognjen jezik plazi?
Ne. To se s četom pravovjernom srazi
Vojska mračnjaštva, bezboštva i bijesa!
U pomoć vjernim slazi sa nebesa
Anđela četa po sunčevoj stazi,
A bezbošcima svi pakleni vrazi...
I boj se bije, padaju tjelesa.
Mačevi po tlu prebijeni leže,
A krv se puši pjenušava, vrela –
I već bezbošci ko bez glave bježe.
A Resul stao usred svoje čete
Svijetao. Sunce ljubi ga vrh čela
I pobjede mu oreolu plete.³*

1 Muhamed Seid Serdarević, "Kratka povijest islama", *Behar*, 1906., broj 21., str. 321-323.

2 U seriji tekstova o Muhammedu, a.s., autora Ebul Fidaa, nalazi se i dio posvećen ovoj bici. Vidjeti: Ebul Fida, "Muhamed alejhislam", s arapskog preveo Osman Nuri Hadžić, *Behar*, 1902., broj 10., str. 145-147.

3 Musa Ćazim Ćatić, "Ramazanske pjesme", *Kabes*, 1997., broj 15., str. 63. Još vidjeti pjesmu Mustafe Grabčanovića posvećenu Aliji, r.a., i njegovoj ulozi na Bedru: "Hazeri Ali r.a. na Bedru", *Hikjmet*, 1930., broj 13., str. 9.

I među vlastitim imenima naših sunarodnjaka možemo naći imena kao što su: Bedra, Bedrija, Bedri, Bedrudin. Dakle, vlastita imena ljudi koja su nastala inspirisana ovim događajem i njegovim značajem.

O Ali Fehmi-ef. Džabiću (1853-1918), koga pamtimo kao mostarskog muftiju i čovjeka koji je stajao na čelu vjersko-prosvjetne autonomije, ugledni učenjaci pišu da je o Bici na Bedru posjedovao takvo znanje da je imena svih ashaba koji su u njoj učestvovali kao i njihovo rodoslovlje detaljno poznao.⁴ Bedr – borba za o(p)stanak u svojoj zemlji stajao je i nasuprot hidžreta kojeg su neki zagovarali dolaskom Austro-Ugarske.

Jedno od naših Udruženja koje je mnogo dalo u afirmiranju duhovnog i nacionalnog bića muslimana Bošnjaka, *El-Hidaje*, simbolično je formirano na Dan Bedra. Udruženje je tražilo odgovarajući datum kao nadahnuće za svoj rad, što su i pronašli u ovom događaju. Na trud i borbu kakvu su pokazivali bedranski borci, i članovi *El-Hidaje* su se obavezali jer “bez zahmeta, nema ni rahmeta, bez truda nema ni lasti”, poručivali su. Za obilježavanje godišnjice svoga osnivanja, ali i sjećanja na Bedr, Glavni odbor ovog Udruženja pripremao bi predavanja koja bi slao u sve svoje jedinice širom Bosne i Hercegovine. Predavanja bi pripremali istaknuti predstavnici Udruženja: Mehmed-ef. Handžić (1906-1944), Muhamed-ef. Tufo (1882-1939), Muhamed-ef. Pašić (1891-1980) i drugi. U svom obraćanju pri obilježavanju Dana *El-Hidaje* 1937. godine, Mehmed-ef. Handžić kao predsjednik ove organizacije koristi priliku da govori o patriotizmu Bošnjaka kao, kako on to kaže, jedinom elementu koji Bosnu i Hercegovinu iskreno osjeća kao svoju rodnu grudu.⁵ “Patriotizam”, veli Handžić, “potječe iz svijesti da je domovina bitni uvjet samoodržavanja jednog naroda”⁶, a onda, ilustracije radi, spominje kako je Šejh Mustafa Jujo (1650-1707) odbio profesuru u jednoj od prvih medresa u Istanbulu, prihvatajući poziv da se vrati u domovinu i zamijeni muftiju Hasan-efendiju. Danas kad nam omladina odlazi iz zemlje, a nismo kadri da je spriječimo u tome, važno bi bilo da imamo uvid s kakvom ih vjerom i

4 Muhamed Tajib Okić, “Džabić kao naučenjak u očima stranog svijeta”, *Gajret*, 1926., broj 15. i 16., str. 226.

5 Mehmed Handžić, *Patriotizam, narodnost i nacionalizam sa islamskog gledišta*, Izabrana djela – knjiga III, “Ogledalo”, Sarajevo, 1999., str. 323-339. O značaju ove Bitke pogledati i ove radove Mehmeda Handžića u *El-Hidaji*: “Bitka na Bedru i njen značaj”, 1936-1937, broj 9., 136-142.; “Pobjeda na Bedru”, 1939-1940, broj 7-10., str. 79-83.

6 Mehmed Handžić, *Patriotizam, narodnost i nacionalizam sa islamskog gledišta*, str. 327.

osjećajem za domovinu pratimo u svijet. Budu li čvrsta ta dva oslonca, bit će, vjerujemo, i manje brige, jer će se oni sposobniji i obrazovaniji ili vratiti ili će dobro, hajrati, u domovinu po njima stizati kao što su stizali od plemenitih predaka poput Mehmed-paše Sokolovića (1506-1579).

Između dva svjetska rata dominantni diskurs o ovoj temi bio je poziv na duhovni preporod, onaj džihad u nama,⁷ da bi u vrijeme Drugog svjetskog rata Bedr nalazio svoje mjesto u seriji tekstova poput: *Alejhi-selamova ratna sprema*⁸, *Muhamed, a.s., kao borac*⁹ i drugi slični radovi kojima se na indirektan način govorilo o profilu vojnika muslimana. U narednoj vremenskoj dionici, dobu jugoslavenskog socijalizma,¹⁰ težište je pomjereno te je akcenat stavljen na opismenjavanje i obrazovanje bosanskohercegovačkih muslimana. Ibrahim Hodžić (1916-1991) je postupak oslobađanja zarobljenika Bedra, onih koji su svoju slobodu otkupili podučavajući muslimane pisanju i čitanju, opisivao kao prvu u povijesti akciju opismenjivanja ljudi.¹¹ Apostrofirano je da je jedan od onih koji su na ovaj način prošli svoje elementarno obrazovanje bio i Zejd ibn Sabit, r.a., koji će se poslije proslaviti zbog svoje pismenosti pa će Muhammed, a.s., preporučiti da ga poduče i hebrejskom jeziku kako bi bio od koristi u korespondenciji sa Jevrejima.

U tumačenju pitanja zarobljenika mušrika nakon Bitke gotovo da je nepoznato, bar kad je prikazivanje kroz tekstove o Bedru, mišljenje o likvidiranju zarobljenika. I naša ulema je davala prednost drugim rješenjima ovog pitanja. U vrijeme agresije na našu zemlju u knjižici *Upute muslimanskom borcu* Halila Mehtića i Hasana Makića, koja je izašla u Zenici 1994. (str. 26.), naglašava se da vojna komanda može odlučiti šta je za opći interes najvažnije učiniti, te podsjećaju na 67. ajet sure *El-Enfal*

7 Vidjeti tekstove: Osman Nuri Hadžić, "Muhamed i Kur'an", *Gajret*, 1925., broj 21., str. 325-326.; Šerif Bećirević, "Znamenita bitka na Bedru", *Hikmet*, 1930., broj 12., str. 361-365.; Adil Čokić, "Muhamed alejhisselam", *Hikmet*, 1933., broj 54., str. 161-163.

8 Mehmed Handžić, *El-Hidaje*, 1943., broj 6-8, str. 144-149.

9 Husein Dozo, *El-Hidaje*, 1943., broj 6-8, str. 177-185.

10 Iz ovog perioda bilježimo odličan historijski presjek Bitke na Bedru slijedećih autora: Mustafa Jahić, "Iskušenje Bedra", *El-Hidaje*, 1984., broj 66., str. 13-17.; Munir Gavrankapetanović, "Bitka na Bedru", *Takvim*, 1991., str. 185-199. (Potpisano pseudonimom Šehibrahimović).

11 Ibrahim Hodžić, "Danak džehaletu i primitivizmu", *Glasnik*, 1969., broj 3-4., str. 103-104.

kojim je Muhammed, a.s., ukoren što u slučaju bedranskih zarobljenika nije slijedio prijedlog Omera, r.a., već Ebu Bekra, r.a.¹²

Period rata je bilo vrijeme kada se događaj Bedra intenzivnije prizivao u sjećanje i gdje se naše stanje nastojalo poistovjetiti sa onim u Medini prije i poslije Bitke na Bedru. U detaljnoj pripremi za Operaciju Vlašić, jedna od aktivnosti bila je i sveobuhvatna analiza Bitke na Bedru. Komanda 7. korpusa u saradnji sa travničkim muftijstvom, 16. februara 1995., ili 16. dana ramazana 1415. godine po Hidžri, dan prije obilježavanja Bitke na Bedru, izvršila je višestranu analizu ove Bitke nastojeći da sintetizira i prenese njene poruke za bitku koja će s puno uspjeha uslijediti mjesec dana poslije. Trijumf na Bedru bio je inspiracija borcima Armije Republike Bosne i Hercegovine za njihov veličanstven trijumf na Vlašiću. Kao rezultat ovog rada nastala je knjiga koja je objavljena 2009. godine sa simboličnim naslovom *Bedr i u Bosni*¹³. U svojim opservacijama na ovom skupu rahmetli general Mehmed Alagić, Allah njemu i svim bosanskim šehidima darovao Džennet, referirao se na jednu posebnost u ovoj Bici, na komunikaciju Muhammeda, a.s., kao generala i njegovog, kako je to on vojničkim jezikom govorio, Pretpostavljenog. U toj korespondenciji, general i prije, a i u toku Bitke, unatoč dobroj pripremi, prizna je da bez pomoći svog Pretpostavljenog neće uspjeti.

O vojnom aspektu Bedra svoj prilog dao je i Džemal Najetović, stavljajući naglasak na njenu obavještajnu i kontraobavještajnu dimenziju.¹⁴ Još jedan tekst koji je po sadržaju nastao u vrijeme rata, a kazuje o značaju Bedra u pogledu vojne strategije, jeste rad Džemala Hota *Vojno-strateški aspekt Bitke na Bedru*. Rad tematizuje: vojno rukovođenje i komandovanje Muhammeda, a.s., raspored vojnih sastava po rodovima, moralno-psihološku pripremljenost boraca prije i poslije borbe, analizu pripremljenosti neprijatelja i druge segmente važne, kako autor teksta kaže: "U našoj borbi za oslobođenje Republike Bosne i Hercegovine od četničkog agresora."¹⁵

12 Vidjeti: Kemal Tarizi, "Vahj i završetak poslanstva u islamu", *Islamska misao*, s arapskog preveo Mustafa Cerić, 1980., broj 21., str. 7-14; Abdullah Muhammed er-Rešid, *Vojno vodenje i upravljanje u vrijeme Poslanika Muhammeda*, a.s., "El-Kalem" i "Vojno muftijstvo", Sarajevo, 2019., str. 111.

13 Hasib Mušibegović i Fahrudin Zolota, "El-Kalem", Sarajevo.

14 "Odbrana domovine 2 – strategijski aspekti Bitke na Bedru", *Kabes*, 1995., broj 2., str. 38.

15 *Glasnik*, 1997., broj 1-2., str. 35-40.

Rat u Bosni i Hercegovini i drugi muslimani su vidjeli i tumačili kao novi Bedr. Tako dr. Salih Akdemir, profesor na Ilahijat fakultetu u Ankaru, 1993. godine, usred ratnog vihora u našoj zemlji, ohrabruje: "Bosna će biti novi Bedr! Jedan novi početak za sve muslimane svijeta! Ona će biti i uzrok ponovnog buđenja islamskog svijeta... Neka braća muslimani u Bosni budu sigurni da su već sada pobijedili svoje neprijatelje i neka očekuju još veću pomoć od svoje braće muslimana iz ostalih dijelova svijeta."¹⁶

U nizu tekstova koji su nastajali poslije rata, autori su nastavili kontekstualizirati događaj Bedra promatrajući ga sada kao izvanrednu priliku za jačanje bosanskohercegovačkog društva, institucije odbrane, ali i snaženja duhovnosti i procesa izgradnje trajnog mira. Poslanikova, a.s., poruka o izlasku iz malog u veliki džihad interpretirana je kao jedan od načina liječenja postratnih trauma.¹⁷ Mustafa-ef. Spahić pak apostrofira da muslimani nakon pobjede na Bedru nisu pokazivali gordost i da je on bio potvrda ostvarenja jedinstvene zajednice i njenog reda, kao i stvaranja snažne vojske kao značajnog elementa državotvornosti.¹⁸ Tumačeći dvadeset šest ajeta o Bici na Bedru, Vahid-ef. Fazlović naglasak stavlja na pojam *furkana*, kojim je oslovljena pobjeda na Bedru, a koji je opet došao iz *takvaluka*.¹⁹ On potcrtava da je rasuđivanje istine i svjetla od laži i fikcije moguće samo ukoliko je čovjek *takvalukom*, zahvalnošću i potpunom sviješću o Stvoritelju, zasluži. Na istom je fonu rad Fadil-ef. Fazlića (1951-2012) *Bedr – put do pobjede*, koji ovaj događaj tumači kao snagu vjere koja je rezultirala civilizacijskim iskoracima u čuvanju ljudske časti i dostojanstva.²⁰ Na 13. Međunarodnoj konferenciji šefova vjerske službe 2002. godine u Velikoj Britaniji (Birmingham), koju inače organizuje NATO, Ismail-ef. Smajlović je u izlaganju pod naslovom *Paradigma muslimanskog vojevanja* poruku Bedra označio povijesnom činjenicom koja je bila inspiracija Omeru, r.a., za ulazak u Jerusalem, Salahudinu za njegov više nego tolerantan odnos prema križarima i Sultanu Fatihu za

16 "Bosna će biti Bedr", *El-Hidaje*, Intervju sa Akdemirom Salihom vodio Šefik Kurdić, 1993., broj 156., str. 48-51.

17 Elharun Selimović, "Fatiha", *Kabes*, 1997., broj 26., str. 21.

18 Mustafa Spahić, *Poslanikova misija, politika i strategija odbrane*, Tuzla, 1997., str. 172-173.

19 Vahid Fazlović, "Bedr – dokaz i trijumf istine", *Hikmet*, 1998., broj 112-113, str. 4-6.

20 *Glasnik*, 2002., broj 9-10, str. 887-891.

pisanje *Ahdname*, a sve u cilju ukazivanja na mir kao jednu od najvećih vrijednosti za koju su se muslimani kroz cijelu svoju povijest zalagali.²¹

Prethodno izloženo jasno nam govori da je Bedr neiscrpna riznica poruka koju je naša ulema u različitim okolnostima znala kontekstualizirati i davati korisne naputke bosanskohercegovačkim muslimanima. Bedr je bio povod da među muslimanima dugo živi i jedan ibadet, *Bedrija*, ali i da se materijalno pomognu određeni džemati kroz organiziranje sergije povodom obilježavanja ovog događaja. Naredne retke posvećujemo tome.

Bedrija

Jedan od značajnijih načina čuvanja sjećanja na Bedr u našoj vjerskoj praksi bilo je i učenje *Bedrije*. "Bedrija je arapski tekst u prozi, u obliku dove u kojoj se po arapskoj abecedi spominju imena svih 313 učesnika u Bici na Bedru."²² Učenje *Bedrije* stoljećima u našoj zemlji bio je znak sjećanja na šehide Bedra, ali i crpljenje duhovne snage iz ovog događaja za nadilaženje problema sa kojima su se muslimani u vrijeme različitih državnih stega i kušnji susretali. Inače, *Bedrija* se, kako nas obavještava Nijaz Šukrić (1940-1992), učila diljem islamskog svijeta,²³ a kod nas se to redovno činilo u kući Mujage Merhemića (1877-1959), u Tabakom mesdžidu, kao i tekiji na Nadmlinima u Sarajevu.²⁴ U jednom izvještaju sa proučene *Bedrije* iz 1978. godine u kući kćerke Mujage Merhemića, Husein-ef. Đozo (1912-1982) informiše nas da je na toj svečanosti prisustvovao i reisu-l-ulema Naim-ef. Hadžiabdić (1918-1987).²⁵ Također, uz spominjanje imena onih koji su najčešće čitali tekst *Bedrije* – Mehmed-ef. Mujezinović (1913-1981) i Halid-ef. Hadžimulić (1915-2011) – Đozo kaže da se o organizaciji brinuo Fejzulah-ef. Hadžibajrić (1913-1990), a da je predavanja obično držao Kasim-ef. Dobrača (1910-1979). Ono što je posebno interesantno sa tog događaja jeste da je uz hatmu šehidima Bedra

21 Rad je objavljen u Zborniku radova *Imamska služba u misiji jačanja sistema odbrane i čuvanja ljudskog dostojanstva*, "El-Kalem", Sarajevo, 2015., str. 11-20.

22 Ferhat Šeta, "Hadži Mujaga Merhemić 1877-1959 – život i djelo", *Anali GHB*, broj 17-18, str. 335-346.

23 Nijaz Šukrić, "Ramazanski susret sa Bedrom", *Preporod*, 1979., broj 15., str. 3.

24 Enver Mulahalilović, *Običaji muslimana u Bosni i Hercegovini*, "Hamidović", Tuzla, 2005., str. 111.

25 Husein Đozo, "Bedrija", *Preporod*, 1978., broj 19., str. 12.

proučena i hatma šehidima iz reda uleme koja je svoje živote položila braneći Bosnu i Hercegovinu od austrougarske okupacije. Mehmedalija-ef. Hadžić, nekadašnji šef kabineta reisu-l-uleme, rekao mi je da se *Bedrija* u vrijeme posljednje agresije na Bosnu i Hercegovinu učila u zgradi Rijasetu u prisustvu reisu-l-uleme Mustafe-ef. Cerića, a onda je ta praksa prenesena u kuću Mustafe Mujezinovića. Danas, tradicija učenja *Bedrije* skoro da je u potpunosti utihla. Koristeći povod, tj. Dan pobjede na Bedru, smatram da bi ovu praksu bilo lijepo vratiti u naše džamije i na taj način oživiti jednu lijepu tradiciju, a uz šehide Bedra dodatno podsjetiti na žrtvu bosanskohercegovačkih šehida.

Sergija Islamske zajednice povodom obilježavanja Bedra

Mlađe generacije dobro je podsjetiti da je prije posljednje agresije na našu domovinu Bedr bio povod da Islamska zajednica institucionalno organizuje pomaganje naše dijaspore putem sergije na dan Bedra. O sergiji za dijasporu na dan Bedra Ahmed-ef. Smajlović (1938-1988), 1979. godine, u jednom vazu 17. noći ramazana, kaže da je najveća zasluga Bedra bila u očuvanju islama, i da podrška našoj dijaspori znači upravo to, sačuvati islam tamo gdje ne postoje džamije, tradicija islamskog života, u mjestima kao što je tada bila Slovenija, Vojvodina i neka druga slična mjesta.²⁶ Muslimani u Novom Sadu su, recimo, dobili svoje prostorije zahvaljujući upravo velikoj pomoći iz ovog Fonda.²⁷

U pripremi ovog rada, Muharem-ef. Omerdić, dugogodišnji rukovodilac Vjerskoprosvjetne službe pri Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, prenio mi je da je inicijativa nakon agresije promijenjena u sergiju za povratničke džemate kako bi se od tih sredstava pomogla izgradnja imamskog i stana prvog povratnika u određeni džemat. Bedr je kroz naše institucionalno organiziranje bio i ostao značajan poticaj za razvijanje Zajednice, i u duhovnom i u materijalnom smislu.

26 Ahmed Smajlović, "Bedr nas uči da budemo ponosni što smo muslimani", <https://akos.ba/ahmed-smajlovic-bedr-nas-uci-da-budemo-ponosni-sto-smo-muslimani/>, aktivno 07.03.2020. godine.

27 Nijaz Šukrić je također muslimane pozivao da daju svoj doprinos ovoj značajnoj akciji. Vidjeti: Nijaz Šukrić, "Ramazanski susret sa Bedrom II", *Preporod*, 1979., broj 16., str. 3.

Umjesto zaključka

Na osnovu prethodno kazanog, Bedr nam i dalje može biti dobar putokaz u sazrijevanju naše Zajednice, ali i društva u cijelosti. Za naše vrijeme i prilike, izdvojio bih nekoliko poruka:

1. Bedr je prilika da obnovimo život nabolje, pojedinačno i kao društvo; da osnažimo međusobno povjerenje i još više oživimo istinske vrijednosti mira i dobra čiji smo baštinici i čuvari na ovim prostorima, u ovoj prelijepoj zemlji, stoljećima bili. Bedr je sačuvao muslimane i njihovu zajednicu u Medini, kao što je naš bedr sačuvao nas. Poruka vraćanja iz malog u veliki džihad, u suštini je misija Islamske zajednice – širenja dobra i sprečavanja zla, ili u jednoj riječi, postizanje mira, na kojoj treba istrajavati.

2. Kao što je Bedr lekcija o potrebi sistema, reda, discipline, jedinstva, snažne države i njenih institucija, dogovora u kriznim vremenima, kakva su mahom naša (kao što je ova sa koronavirusom), s obzirom na to da se radilo doslovno o biološkom opstanku muslimana i islama posvjedočeno riječima Muhammeda, a.s.: "Allahu, ako ova grupa muslimana danas propadne i strada, tebi se više na zemlji neće ibadet činiti.", Bedr je isto tako poziv našoj savjesti u rješavanju pitanja onih koji su u određenom trenutku postali nemoćni, poput mušričkih zarobljenika. Ne ulazeći u uzročno-posljedične globale procese i pitanje zašto su migranti ovdje, svuda oko nas, uglavnom muslimani, oni su naša savjest, ispit našeg humanog bića. Zarobljeni mušrički bajraktar kazuje da je bio u društvu jedne grupe ensarija kad je doveden u Medinu. Kad god bi im došao ručak ili večera, ensarije su njemu, koji je samo dan prije krenuo u njihovo likvidiranje, davale hljeb, a oni su jeli samo hurme, zbog preporuke Muhammeda, a.s., da se s njima lijepo ophodi.²⁸

3. S obzirom na stoljetno iskustvo življenja s drugima u svojoj domovini, iskustvo prožeto genocidima, mučenjima, silovanjima, ponekad se čini da nas naša većina u domovini uljuljka i baca u zaborav činjenicu da je većina u našem slučaju manjina u odnosu na aspiracije susjednih zemalja. U toj relaciji, iz Kur'ana smo, kada je to bilo potrebno, crpili

²⁸ Kasim Dobrača, "Bedr sjećanje i pouka", *El-Hidaje*, 1942-43, broj 4., str. 87-91. Još vidjeti: Kasim Dobrača, "Bedr sjećanje i pouka", *El-Hidaje*, 1942-1943., broj 3., 48-53.

snagu da "dvadesetak izdržljivih" može pobijediti "dvije stotine", ili da "stotina" izdržljivih može pobijediti "hiljadu". Ove smjernice nalaze se u suri *El-Enfal* ili suri *Bedr* tek u 65. ajetu. Do tog ajeta Kur'an jasno opisuje kakvih je to dvadeset ili stotina: to su "oni čija se srca strahom ispune kada se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im učvršćuju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju"²⁹, "koji molitvu obavljaju"³⁰, leđa neprijatelju ne okreću³¹ itd. Bedr je naša trajna lekcija odnosa kvaliteta naspram kvantiteta, poruka o tome kakva manjina treba biti da bi opstala. Kroz stoljetno iskustvo podnosili smo veliku žrtvu. Samo manjina koja je svjesna Boga, ima strategiju, jedinstvena je u svom cilju, obrazuje se i osjetljiva je spram siromašnih, može uspjeti.

4. Šest godina nakon Bitke na Bedru, uslijedio je povratak u Meku. I opet u ramazanu. Dobro bi bilo kad bismo kao muslimani govorili o povratku, a ne osvajanju Meke, jer se kroz literaturu često spominje i taj termin. A zašto? Zato što je ispred vojske muslimana stajao Muhammed, a.s., lider koji nije dao da ulaskom u Meku ta vojska radi šta hoće, pali i ubija, kao što to danas vojske rade unatoč Ženevskoj i brojnim drugim konvencijama. Poslanik, a.s., je slijedio jasne i nepogrešive kur'anske smjernice, iako su postojali glasovi koji su tražili osvetu. On je pred svima kazao da je povratak u Meku trenutak milosti i podizanja časti i dostojanstva ljudskog roda. Usto, nikoga nije tjerao da prihvati islam, što bi danas neki htjeli da se čini, pa i muslimane da uvode u islam. Smatram da nam i kao narodu i kao vjernicima nedostaje jasnija i razgovjetnija vizija budućnosti. Bedr je uveo muslimansku zajednicu u jedno novo, bolje doba. Bedr može biti naš pogled u kraću ali i dalju budućnost, na mjesto gdje želimo biti i na dunjaluku, u miru i prosperitetu u svojoj meki, ali i na Ahiretu, uživajući vječnu Božiju nagradu za uloženi trud na Njegovom putu.

5. Bitka na Bedru dogodila se usred ramazana. Podsjećamo da je ramazanski post naređen 10. ša'bana druge godine po Hidžri, dakle neposredno prije Bedra. Svakoj pobjedi prethode duhovna osvajanja i spoznaje. Ramazan i u njemu Bedr prilika je za duhovni prepород iz kojeg

²⁹ *El-Enfal*, 2.

³⁰ *El-Enfal*, 3.

³¹ *El-Enfal*, 15.

moгу poteći temeljitije promjene u našem društvu. Nema promjena u vanjskom svijetu, dok se one ne ostvare u nama samima. To je bio i ostat će bedr svakog pojedinca.

محمد أوكيتش

غزوة بدر في حياة وتصورات مسلمي البوسنة والهرسك

في تاريخ الإسلام وقائع هامة كثيرة ولكن ما لفت منها أنظار مسلمي البوسنة والهرسك في القرن الأخير تلفيتا استثنائيا وخصوصا - إن لم نقل مصريريا - غزوة بدر. تهدف هذه المقالة إلى إلقاء الضوء على هذه الواقعة من خلال الممارسات الدينية والعامّة لمسلمي البوسنة والهرسك في القرن الماضي. إن ما لغزوة بدر من العبر كثير وهام ولذا فهناك السعي إلى نقله وتطبيقه في عيشتنا الحالية. كانت غزوة بدر ولا تزال إلهاما روحيا لمسلمي البوسنة والهرسك يساعدهم على البقاء في بلادهم كما أنها في الوقت نفسه اسم مترادف لديهم للكفاح والأمل في مستقبل أفضل.

Muhamed Okic

Badr in the Bosnian Muslims' Life and Understanding

Summary

Among the events in the history of Islam that the Bosnian Muslims, so fiercely, I would say fatefully, have been tied to in the last century, is the Battle of Badr, or just Badr. The work under the title above aims to illuminate this event through the religious as well as the overall practice of Muslims in Bosnia and Herzegovina in the past century. His messages were multifaceted and this is an effort to bring them to life, thus preserving the religious tradition. Badr was and remains a spiritual inspiration to Bosnian Muslims for their survival in this region, but also synonymous with the struggle and hope for a better tomorrow.

Kaza Donji Kolašin u salnami kosovskog vilajeta za 1896. godinu

Nesip Pepić,

nesip89@hotmail.com

Tarik Haskić,

haskic___@hotmail.com

Sažetak

Osmanska dokumenta predstavljaju jedan nezaobilazni faktor kada je u pitanju istraživanje i izučavanje historije naših krajeva u kojima živimo. Među takvim dokumentima veoma značajan položaj zauzimaju salname ili godišnjaci koji označavaju statističke izvještaje koji su izdavani od strane centralne ili lokalne vlasti Osmanske države. Temu ovog našeg rada predstavlja prijevod jedog dijela *Salname Kosovskog vilajeta*, koja datira iz 1896. godine, a koji se odnosi na Donji Kolašin. Salnama o kojoj je ovdje riječ je štampana u Štampariji Kosovskog vilajeta u Skoplju i sastoji se od 753 stranice. Službenik Osmanskog arhiva u Istanbulu, gospodin Yildırım Ağanoğlu je uradio transkripciju ove salname i objavio je 2000. godine pod imenom "1896 (Hicri 1314) Kosova Vilayeti Salnamesi (Üsküp, Priştine, Prizren, İpek, Yenipazar, Taşlıca)".

Ključne riječi: Kolašin, Donji Kolašin, salnama, kaza, Kosovski vilajet, Bijelo Polje, Pljevlja

Kosovski vilajet je osnovan 1877. godine. Prvi valija ovog vilajeta je bio Halil Rifat-paša. Kao što je poznato, u zadnjem periodu osmanske administrativne organizacije termin "vilajet" je zamijenio termin "ejalet". Na čelu vilajeta nalazio se valija, dok su se na čelu sandžaka, koji se nalaze

u sastavu vilajeta, nalazili kajmakami. Termin “sandžak” bi se u savremenoj administrativnoj terminologiji mogao prevesti kao “provincija”. Na čelu kaza (kadiluka), koje se nalaze u sastavu sandžaka, nalazili su se mutesarrifi, a na čelu nahija mudiri koji su važili za najviše finansijske zapovjednike i njihova osnovna uloga bila je prikupljanje poreza u mjestima njihove ingerencije.¹

Kosovski vilajet je sa svojim administrativnim granicama na istoku graničio sa Bugarskom, na zapadu sa Skadarskim vilajetom, Crnom Gorom i Bosnom, na jugu sa Bitoljskim i Solunskim vilajetima, i na sjeveru sa Srbijom. Vilajet se prostirao od makedonskog grada Štip, zatim preko Pljevaljskog sandžaka do Bosne i na taj način zauzimao ogromnu geografsku teritoriju. U vilajetu su živjeli muslimanski narodi poput Turaka, Albanaca i Bošnjaka, te hrišćanski narodi poput Bugara, Makedonaca, Srba, Grka, Vlaha i ostalih naroda. Sjedište vilajeta od 1879. do 1893. godine bila je Priština, dok je od 1893. godine tu ulogu preuzelo Skoplje. Vilajet je 1893. godine imao 847.419 stanovnika i to 507.080 muslimana i 340.339 hrišćana.²

Kosovski vilajet su sačinjavali sljedeći sandžaci:

1. Skopski sandžak
2. Prištinski sandžak
3. Prizrenski sandžak
4. Pečki sandžak
5. Novopazarski sandžak
6. Pljevaljski sandžak

Skopski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Skoplje
2. Štip
3. Kumanovo
4. Radoviš
5. Kriva Palanka

1 Zafer Gölen, *Tanzimat Döneminde Bosna Hersek*, Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara, 2010, str. 166.

2 H. Yıldırım AĞANOĞLU, 1896 (*Hicrî 1314*) *Kosova Vilayeti Salnamesi (Üsküp, Priştine, Prizren, İpek, Yenipazar, Taşluca)*, Rumeli Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, İstanbul, 2000, str. XVII.

6. Kočani
7. Pehčevo
8. Kratovo
9. Kačanik

Prištinski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Priština
2. Mitrovica
3. Vučitrn
4. Gnjilane
5. Preševo

Prizrenski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Prizren sa nahijom Orahovac
2. Tetovo sa nahijom Gostivar
3. Ljuma sa nahijom Kalis

Pečki sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Đakovica
2. Berane
3. Trgovište
4. Gusinje

Novopazarski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Novi Pazar
2. Sjenica
3. Bijelo Polje
4. Nova Varoš
5. Donji Kolašin

Pljevaljski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

1. Pljevlja
2. Prijepolje sa nahijom Priboj³

³ Ove podatke koji se odnose na upravnu podjelu Kosovskog vilajeta, preuzeli smo iz salname Kosovskog

Osmanska dokumenta predstavljaju jedan nezaobilazni faktor kada je u pitanju istraživanje i izučavanje historije naših krajeva. Među takvim dokumentima veoma značajan položaj zauzimaju salname ili go-dišnjaci koji označavaju statističke izvještaje koji su izdavani od strane centralne ili lokalne vlasti Osmanske države. Temu ovog našeg rada za-pravo predstavlja prijevod jednog dijela salname Kosovskog vilajeta iz 1896. godine, a koji se odnosi na kazu Donji Kolašin.

U drugoj polovini 19. stoljeća došlo je do mnogih promjena kada su u pitanju granice Osmanske države. Naime, godinu dana prije Berlinskog kongresa formiran je Kosovski vilajet u čiji je sastav ušao i Novopazar-ski sandžak, koji je sve do 2. februara 1877. godine bio jedan od sedam sandžaka koji su sačinjavali Bosanski vilajet. Nešto više od godinu dana nakon toga dolazi do održavanja Berlinskog kongresa, nakon kojeg je Austrougarska monarhija okupirala Bosnu i Hercegovinu.⁴

Kaza Kolašin prije Berlinskog kongresa je obuhvatala mnogo veći ge-ografski prostor od prostora koji danas obuhvata istoimena općina koja se nalazi u Crnoj Gori. Spomenuta kaza je tada obuhvatala i dijelove današnjeg Mojkovca i Bijelog Polja. Odlukama Berlinskog kongresa je-dan dio teritorije spomenute kaze, koju danas pokriva općina Kolašin, pripao je Crnoj Gori, dok je od ostatka teritorije, koja je ostala u sastavu Osmanske države, formirana nova kaza pod imenom *Kolašin-i Zîr* što u prijevodu na bosanski jezik znači Donji Kolašin, tako da je tada došlo do podjele kolašinske zemlje na Gornji Kolašin, koji je pripao Crnoj Gori, i Donji Kolašin, koji je ostao u sastavu Osmanske države sve do 1912. godi-ne kada su se Osmanlije povukle sa teritorije Novopazarskog sandžaka.⁵

Čuveni osmanski naučnik, enciklopedista, jezičar i reformator Šemsettin Sami Frašeri, koji je rođen 1850. godine u Frašeru u današnjoj

vilajeta za 1896. godinu koja istovremeno predstavlja temu ovog našeg rada. Za više podataka o upravnoj podjeli spomenutog vilajeta pogledati: H. Yıldırım AÇANOĞLU, 1896 (*Hicri 1314*) *Kosova Vilayeti Salname-si* (Üsküp, Priştine, Prizren, İpek, Yenipazar, Taşlıca), Rumeli Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, İstanbul, 2000.

4 Yasin Yayla, Nesip Pepić, Enver Ujkanović, *Osmanska dokumenta Orijentalne zbirke Arhiva „Ras“ u No-vom Pazaru*, Istorijski arhiv „Ras“ Novi Pazar, str. 10.; G. Perazić, R. Raspopović: Međunarodni ugovori Crne Gore 1878-1918, str. 129.

5 Ahmet Şerif, *Arnavudluk'da, Sürriye'de, Trablusgarb'de Tanın, II. C.*, Hazırlayan Mehmet Çetin Börekçi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1999, str. 73

Grčkoj, u svojoj poznatoj enciklopediji *Kamusu'l-A'lâm*, Donji Kolašin opisuje na sljedeći način:

„Kolašin (ili Donji Kolašin): Jedna kaza u sastavu Novopazarskog sandžaka u Kosovskom vilajetu koja se nalazi na najsjevernijoj tački spomenutog sandžaka i u blizini granice sa Crnom Gorom. Nakon što je njen centar pripojen Crnoj Gori⁶, od ostatka sela osnovana je nova kaza⁷, uslijed čega je selo Šahovići postalo njen centar. Kaza se zajedno sa svojim nahijama Vraneš, Mojkovac i Ravna Rijeka sastoji od 32 sela.⁸ Zemljište ove kaze je većinom brdovito i šumovito. Ima lijepu vodu i izvjesnu količinu obradivog zemljišta. Najznačajnije poljoprivredne kulture su ječam, kukuruz i jednim dijelom pšenica, a uz to je prisutno i mnogo heljde i krompira. Stanovnici ove kaze su snažni i hrabri ljudi. O broju stanovnika nismo došli do pouzdanih informacija.⁹ Većinu stanovništva sačinjavaju muslimani koji govore bosanskim jezikom.”¹⁰

Budući da po vokaciji nismo historičari, mi se ne želimo upuštati u historijsku analizu i tumačenje perioda iz kojeg datira spomenuta salnama čiji dio predstavlja temu ovog našeg rada, već ćemo se zadovoljiti prezentiranjem prijevoda na bosanski jezik.

6 To jeste Gornji Kolašin, koji je odlukama Berlinskog kongresa pripao Crnoj Gori.

7 To jeste Donji Kolašin.

8 U dijelu salname koji predstavlja temu ovog našeg rada se spominju 34 sela što smatramo vjerodostojnijim podatkom iz razloga što salname predstavljaju državni dokument.

9 U dijelu salname koji predstavlja temu ovog našeg rada, navedeni su podaci o broju stanovnika što se može vidjeti u nastavku rada.

10 Sâmî, Şemsettin, *Kâmûsu'l-A'lâm*, Beşinci Cild, Kolaşin Maddesi, Mihran Matbaası, İstanbul, 1896, str. 3753.

قولاشين قصبه و قضاسى حقننده بعض معلومات (٤٨٩)

قولاشين قضاسى حقننده معلومات

قولاشين قضاسى ويرانش ، مويق-واج ، روناريقه نامرله ياد اولنان اوج ناحيه نك توحيديله ١٣٠٢ سنه سنده بازارده سنه حضرت پادشاهى تشكيل بيورلمشدر . قضايى تشكيل ايند اوتوز درت قريه نك موقعا ك مهي « شاهويك » قريه سى اولديغندن حكومت قوناغى انشاسيله اوراسى مركز اتخاذا اولمشدر .

قراى ملحقه سى ايچنده مركز قضانك برقاج ، مثلى بيوك كويلره تصادف اولنور سده شاهويك اهميت موقعيدى سبب ترجيح عد اولمشدر . مثلاً : « پاي نوپوله » اووه سنده مذكور نام ايله ياد اولنان قريه ، قضانك الك بيوك و قريم كويلرندن و برقاج دفعه مركز اولانلرنددر . چونكه پاي نوپوله اسمندنه اكلاشيله جنجى اوزره بوقضانك عموم قراسى قره طاغده كى قولاشين بالا جهتملرندن يوز سنه دنهرى قيله قيله بشر اونر خانه اوله رق كان خلقك بربرر تشكيل و قيله لرى نامرله تسميه ايتدكلى شيردر . حتى پاي نوپوله اسمك دلالت صريحه سنه ورواياته نظراً برقاج يوز سنه مقدم مذكور اووه مالكه اولان (پاوه) نامنده برقك شرف اسلامه بالتشرف او طرفلى حسن بكويك زاده لردن برى ايله تزوج وكنج ياشنده بعد الوفات اراضيسنك زوجته اتقال اتمسى اوزرينه ابقاى ناميچون مذكور

Prijevod teksta na bosanski jezik:

KAZA KOLAŠIN¹¹

Kajmakam: Hafiz Salih-efendija¹²
(posjeduje majorski čin trećeg ranga)

Naib¹³: Jusuf Zija-efendija, *Orden Medžidije*¹⁴ 1293

11 Iako u izvornom tekstu salname piše Kolašin, ovdje je riječ o kazi Donji Kolašin.

12 Riječ je o Hafizu Salihu Gaševiću, autoru prvog mevluda na bosanskom jeziku. Hafiz Salih Gašević pripada generaciji mladih alhamijado književnika i njegovo ime je dobro poznato u Crnoj Gori i njenom bližem okruženju. Tačna godina njegovog rođenja je sporna, ali se najčešće navodi da je Gašević rođen u Nikšiću 1850. godine (1268. po hidžri), gdje je završio mekteb i ruždiju, nakon čega je otišao u Istanbul radi daljeg obrazovanja. Po završetku školovanja u Istanbulu vratio se u Nikšić, gdje je jedno vrijeme obavljao poslove gradskog finansijskog upravitelja. Važio je za uglednu ličnost u gradu s obzirom na visoko obrazovanje koje je posjedovao. Gašević se pored finansijskih poslova bavio i prepisivačko-prevodilačkim radom prepisujući i prevodeći knjige koje su pisane na orijentalnim jezicima, pokazujući u tom poslu veoma raskošan talenat i veliku produktivnost. Svoj zavičaj Gašević je napustio 1876. godine i otišao za Ljumu (Ljuma – srez u Prizrenskom sandžaku, današnja Albanija), gdje je postavljen za kajmekama (sreskog načelnika). Po napuštanju Ljume 1887. godine, Hafiz Salih je postao kajmekam u Šahovićima (današnje Tomaševu), koje je tada bilo sjedište donjokolašinske kaze. Upravo u tom mjestu Gašević je napisao, preciznije rečeno prepjevao, Mevlud (pjesma o rođenju Božijeg poslanika Muhammeda) poznatog osmanskog stvaraoaca Sulejmana Čelebije naslovljenog „Vesiletun nedžat“, a koji je ispjevan i pisan u Bursi. Kako sam Gašević kaže u Predgovoru svog Mevluda, on je napisan na molbu uglednih „kolašinskih prviša“ – gradana:

Moliše me kolašinski prviši: „Nami mevlud daj bosanski napiši!”

Prvo izdanje Gaševićevog Mevluda iz 1879. godine pod naslovom „Mevlud alāni āli lisan-i Bosnevi“, što u prevodu znači „Jasni i uzvišeni Mevlud na bosanskom jeziku“ (hidžretske 1296.), autor je lično finansirao, kao i drugo izdanje iz 1893/94. (hidžretske 1311.). Oba izdanja su štampana u vilajetskoj štampariji „Kosovo“ u Skoplju. Zanimljivo je istaći da se jedan primjerak drugog izdanja danas nalazi u privatnom vlasništvu Huseina Ljucića iz Bijelog Polja. Nakon ovih izdanja Gaševićev Mevlud biće preštampan više puta tzv. „matufovicom“, tj. preradenim arapskim alfabetom prilagođenim fonetskim principima bosanskog jezika. Gaševićev Mevlud je pisan u jedanaestercu i ima 398 stihova. Pored ovog djela zna se da je Hafiz Salih Gašević napisao i „Mali il'mihal“ (udžbenik za vjersku pouku), čiji rukopis, nažalost, nije sačuvan. Hafiz Salih Gašević se razbolio u Šahovićima („po predanju uoči Ramazanskog bajrama“) i potom prenijen u Bijelo Polje na liječenje koje nije dugo trajalo. Umro je 1898/99. godine (hidžretske 1316.). Sahanjen je u haremu glavne Čaršijske džamije – Hadžidanuše, koja se nalazila u Ašik Mahali u centru Bijelog Polja. U toku Drugog svjetskog rata ova džamija je stradala od bombardovanja savezničkih snaga i nakon rata njeni ostaci su potpuno uklonjeni. Zemni ostaci efendije Gaševića, zajedno sa njegovim nadgrobnim spomenikom, preneseni su u Gornje groblje u Lješnici, danas prigradskom naselju, gdje se i danas nalaze. Preuzeto 27. marta 2020. godine sa https://bs.wikipedia.org/wiki/Salih_Ga%C5%A1evi%C4%87. Za više podataka o mevludu Hafiza Salih Gaševića pogledati: Gašević, hafiz Salih-efendi: Mevlud. Islamska dionička štampanja, Sarajevo, 1327. (1909.); Zbirka mevluda (Gašević – Bašagić – Zenunović – Kadić), El-Kalem, Sarajevo, 2019.; Priručnik za imame i hatibe, New Edition, Sarajevo, 2007./1428. h.g.

13 Naib je pomoćnik sudije.

14 Orden medžidije je dodjeljivan u znak zahvalnosti za ostvarena postignuća na različitim poljima. Orden je prvi počeo dodjeljivati sultan Abdulmedžid, po kome je orden i dobio ime. Orden ima pet činova. Broj prvog i najvažnijeg vrlo je ograničen i napravljen je u pedeset primjera, drugi u 150, treći u 800, četvrti u 3.000 i peti u 6.000 primjeraka. Prvi je ukrašen najdragocjenijim draguljima, dok su ostali, prema svome rangu, manje vrijedni. Ordeni su davani, prije svega, ulemi, naučnicima i vojnicima za poduhvate na bojnopolju. Za više informacija vidjeti: Türkiye Diyanet Vakfı, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklo-*

Šef finansija: Derviš-efendija
Šef pisarne: Mehmed-efendija

Upravno vijeće kaze

Predsjednik: Uvaženi kajmekam

Osnovni članovi:

Uvaženi naib
Uvaženi šef finansija
Uvaženi šef pisarne

Izabrani članovi:

Ismail-beg
Hašim-aga
Jusuf-aga

Prvostepeni sud

Predsjednik : Uvaženi naib
Član : Radule-aga
Član : Ajdin-aga
Šerijatski pisar : Jusuf-efendija
Glavni pisar : Sulejman-efendija
Pomoćnik istražnog sudije : Jusuf-efendija

Matična služba

Službenik : Halil-efendija
Pisar : Mehmed-efendija

Ostali službenici

Telegrafsko-poštanski službenik : Husejn-efendija
Katastarski pisar : Jusuf-efendija
Žandarmerijski službenik : Kahraman (čin: čauš)
Povjerenik blagajne : Akif-efendija
Službenik za pasoše : Našid-efendija

Sibjan mektebi		
	Broj mekteba	Učenika
U Šahovićima	1	20
U Pavinom Polju	1	35
	2	55

Nazivi sela u sastavu kaze Kolašin

34 sela koja se nalaze u sastavu gore spomenute kaze Sela: Šahovići¹⁵, Muslići¹⁶, Čokrlje¹⁷, Babaići¹⁸, Pavino Polje¹⁹, Kičade²⁰, Grab²¹, Sadikovići²², Kozan²³, Stožer²⁴, Kaljića Ljeska²⁵, Aličkovići²⁶, Žaran²⁷, Pali²⁸, Balijagića

-
- 15 Selo Šahovići se danas zove Tomaševo i nalazi na teritoriji općine Bijelo Polje. U izvornom tekstu je navedeno kao Šahović, a ne Šahovići. Ono što je neophodno spomenuti kada je u pitanju ovo selo, jeste stravični zločin koji se desio nad Bošnjacima Šahovića u noći između 9. i 10. novembra 1924. godine, a koji je poznat kao *Pokolj u Šahovićima*. Prema podacima Pljevaljskog okruga, ubijeno je oko 120 muslimana i zapaljeno 45 kuća, dok Milovan Đilas navodi da je pobijeno preko 350 ljudi, izvršena brojna silovanja, kuće su popaljene i opljačkane. Drugi izvori navode brojku od najmanje 500 ubijenih i zaklanih, dok reisu-l-ulema Džemaludin Čaušević navodi cifru od preko 1.000 djece, žena i ljudi. Za više podataka o ovom zločinu pogledati: Šerbo Rastoder, *Memoari kao historijski izvor ili svjedočenje Milovana Đilasa o događajima u Crnoj Gori prvih decenija XX vijeka sa posebnim osvrtom na pokolj u Šahovićima 1924.* (Povodom izdanja *Besudne zemlje* na srpskom jeziku), Almanah 33-34, Podgorica, 2006.; Šerbo Rastoder, *Tri svjedočanstva o pokolju nad Muslimanima u Šahovićima novembra 1924.* Almanah 7-8, Podgorica, 1999.; Šerbo Rastoder, *Kad su vakat kaljali insani: Šahovići 1924.* Almanah, Podgorica, 2011.; Milovan Đilas, *Besudna zemlja*, Politika – Narodna knjiga, Beograd, 2005.
- 16 Selo Muslići se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje. U izvornom tekstu je navedeno kao Muslić, a ne kao Muslići.
- 17 Selo Čokrlje se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje. U izvornom tekstu je navedeno kao Čokrlis, a ne kao Čokrlje.
- 18 Selo Babaići se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 19 Selo Pavino Polje se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 20 Vjerovatno je riječ o selu Kičava, koje se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje i smatramo da je u izvornom tekstu pogrešno napisano kao Kičade.
- 21 Selo Grab se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 22 Danas ne postoji selo pod ovim nazivom. Selo koje je nosilo ovaj naziv, danas se nalazi u sastavu sela Pavino Polje.
- 23 Vjerovatno je riječ o selu Kovren, koje se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 24 Selo Stožer se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 25 Selo se danas zove Ljeska. U selu je, kao što se može vidjeti u samom imenu sela, živjelo pleme Kaljić. Za više podataka o ovom plemenu pogledati: Ejup Mušović, *Etnički procesi i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, 1979., str. 194-195.; Miloš K. Vojinović, *Stotinu godina od iseljavanja muslimana iz Crne Gore za Tursku 1914-2014 – Karadağ'dan Türkiye'ye Boşnakların Göçünün 100. Yıldönümü*, Kolašin-Alačata, 2014., str. 39
- 26 Selo Aličkovići se danas zove Mijatovo Kolo i nalazi se na teritoriji Općine Mojkovac. U izvornom tekstu je navedeno kao Aličković, a ne kao Aličkovići.
- 27 Ne znamo tačno o kojem je danas toponimu riječ, ali mišljenja smo da je riječ o selu Žari, koje se nalazi na teritoriji Općine Mojkovac ili o nekom selu u kojem je bilo nastanjeno pleme Žaranin. Za više podataka o ovom plemenu pogledati: Miloš K. Vojinović, *Stotinu godina od iseljavanja muslimana iz Crne Gore za Tursku 1914-2014 – Karadağ'dan Türkiye'ye Boşnakların Göçünün 100. Yıldönümü*, Kolašin-Alačata, 2014., str. 39.
- 28 Selo Pali se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.

Lepenac²⁹, Drndari³⁰, (...) ³¹, Kofrci³², Tutići³³, Kula Mekić³⁴, Prošćenje³⁵, Drpljani³⁶, Jabučno³⁷, Bojišta³⁸, (...) ³⁹, Cerovo⁴⁰, Kruševo⁴¹, Vrapče Polje⁴², Vlaše Polje⁴³, (...) ⁴⁴, (...) ⁴⁵, Ostrelj⁴⁶, Majstorovina⁴⁷, (...) ⁴⁸, (...) ⁴⁹

-
- 29 Selo se danas zove Lepenac i nalazi se na teritoriji Općine Mojkovac. U selu je, kao što se može vidjeti u samom imenu sela, živjelo pleme Balijagić. Za više podataka o plemenu Balijagić pogledati: Muharem Dizdarević, Asim Dizdarević, Haris Dizdarević, *Pamćenje i sjećanja: Muslimanska/bošnjačka bratstva u bjelopoljskom kraju, Knjiga I*, Almanah, Podgorica, 2002., str. 108-111.
- 30 Selo Drndari se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje. Sam naziv sela ukazuje na to da je u njemu živjelo pleme Drndar. Ovo selo je u izvornom tekstu navedeno kao Drndar, a ne kao Drndari. Za više podataka o plemenu Drndar pogledati: Ejup Mušović, *Etnički procesi i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, 1979., str. 161.
- 31 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.
- 32 Selo Kofrci se danas zove Orahovica i nalazi se na teritoriji općine Bijelo Polje. U izvornom tekstu je navedeno kao Kofrc, a ne kao Kofrci. U selu i danas još uvijek žive pripadnici plemena Kofrc. Također, pripadnika plemena Kofrc ima i u tutinskom selu Ramoševu koji su se ovo selo također doselili iz Kolašina. Za više podataka o muhadžirima u tutinskoj općini pogledati: Mušović, Ejup, *Tutin i okolina*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Posebna izdanja, Knjiga 27, Beograd, 1985., str. 56-57.
- 33 Selo Tutići se danas zove Karaula i nalazi se na teritoriji Općine Mojkovac. U tutinskim selima Đerekare i Dolovo ima pripadnika plemena Tutić, koji su se poslije Drugog svjetskog rata doselili iz ovog sela. Za više podataka o plemenu Tutić pogledati: Ejup Mušović, *Etnički procesi i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, 1979., str. 267.
- 34 Riječ je o selu Mekića Kula u kojem je živjelo pleme Mekić.
- 35 Prošćenje je naselje u općini Mojkovac. U izvornom tekstu salname je navedeno kao Proskan, a ne kao Prošćenje.
- 36 Vjerovatno je riječ o selu koje su formirali muhadžiri iz sela Drpe koje se danas nalazi na teritoriji općine Kolašin. U izvornom tekstu je navedeno kao Drpljan, a ne kao Drpljani. U Bijelom Polju i u Tutinu danas još uvijek ima pripadnika plemena Drpljanin, koji su se također doselili iz Kolašina, tačnije iz pomenu-tog sela Drpe. Za više podataka o plemenu Drpljanin pogledati: Ejup Mušović, *Etnički procesi i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, 1979., str. 161.
- 37 Selo Jabučno se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 38 Selo Bojišta se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 39 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.
- 40 Selo Cerovo se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 41 Selo Kruševo se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 42 Ne znamo o kojem je danas toponimu riječ.
- 43 Ne znamo o kojem je danas toponimu riječ.
- 44 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.
- 45 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.
- 46 Selo Ostrelj se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje. U izvornom tekstu je navedeno kao Ostrek, a ne kao Ostrelj.
- 47 Selo Majstorovina se danas nalazi na teritoriji Općine Bijelo Polje.
- 48 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.
- 49 Nismo uspjeli saznati o kojem je selu riječ.

Opći podaci o kazi Kolašin

Kaza Kolašin⁵⁰ je slavnom carskom naredbom osnovana 1302. godine objedinjavanjem tri nahije, i to Vraneša, Mojkovca i Ravne Rijeke. Strateški najvažnije selo među 34 sela koja sačinjavaju kazu jeste selo Šahovići, koje je, izgradnjom vladinog ureda u istom, postalo centar kaze.

Iako se u sastavu kaze može naići na sela koja su nekoliko puta veća od Šahovića, njegov strateški položaj je bio razlog zbog kojeg je ono postalo centar kaze. Naprimjer, u dolini Pavino polje se nalazi istoimeno selo koje spada među najveća i najstarija sela ove kaze, te je nekoliko puta i bilo jedan od centara ovog kraja. Većina sela ove kaze su formirana od strane stanovništva koje je u posljednjih sto godina, pleme po pleme od pet do deset domaćinstava, dolazilo iz Gornjeg Kolašina, koji se nalazi u Crnoj Gori, tako da su sela dobijala imena po tim plemenima što se može vidjeti i u imenu Pavino Polje. Naime, na osnovu jasnog značenja ovog imena i mnogih predanja proizlazi da su ova dolina i selo dobili ime po djevojci koja se zvala Pava u čijem se vlasništvu, prije nekoliko stoljeća, nalazila pomenuta dolina i koja je bila udata za muslimana od Hasanbegovića iz tog kraja, kojem je, nakon njene smrti, u mladim godinama pripala njena zemlja, pa su u znak sjećanja na nju ovo selo i dolina dobili ime Pavino Polje.

Predanje o imenu kaze: Pripovijeda se da je Kolašin izmijenjena i skraćena verzija riječi "Kulle-nišin"⁵¹ jer se nalazi u pograničnom dijelu u susjedstvu sa stanovnicima drugih država, tako da njegovi stanovnici pripadaju kategoriji onih koji se nalaze na braniku države i koji iz tog razloga konstantno borave u kulama što je bio povod da dobije ovo ime.

Poljoprivreda i trgovina: Jedna šestina zemljišta ove kaze je pogodna za poljoprivredu i zemljoradnju, dok se ostatak sastoji od šuma, velikih šumovitih planinskih lanaca, kršovitih brijegova, uzvišica i brda. Poljoprivrednici uprkos svome radu i trudu zbog vremenskih neprilika nisu

⁵⁰ To jest Donji Kolašin.

⁵¹ Čita se Kulle-nišin. Kulle znači "kula", dok –nišin igra ulogu pridjeva koji ima sljedeća značenja: „oni koji borave negdje“, „oni koji stanuju negdje“, „stanovnici nekog mjesta“. Prema tome kulle-nišin bi se na bosanski jezik mogao prevesti kao „oni koji borave u kulama“, „oni koji stanuju u kulama“ ili „stanovnici kula“. Za više detalja o značenjima ovih riječi pogledati: Ferit Devellioglu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 29. Baskı, Ankara, 2012., str. 606, 985.

u mogućnosti da se adekvatno bave poljoprivredom, te je iz tog razloga njihova korist od poljoprivrednih radova ograničena. Usjevi koji uspijevaju na višim predjelima su: ječam, ovas, krompir, dok se među usjevima koji se uzgajaju na nižim lokacijama nalaze: pšenica, raž i u određenim količinama kukuruz i heljda. Većina usjeva ne uspjeva zbog velike nadmorske visine. Polovina onih koji se bave poljoprivredom pripadaju kategoriji nadničara i napoličara.

Stanovnici ove kaze svoje proizvode poput kajmaka i masla, kao i jednu količinu svoje stoke i vune, u jesen izvoze i prodaju na pljevaljskoj i bjelopoljskoj pijaci i na taj način svoju zaradu koriste za podmirivanje ostalih potreba, dok u proljeće posjećuju pijace u Peći, Mitrovici, Novom Pazaru i Bijelom Polju i kupuju žitarice koje su im neophodne za život. Dakle, to je to što se tiče izvoza i uvoza ove kaze, tako da se može reći da su izvoz i uvoz na istoj ravni. Što se tiče državnih šuma, u njima nema sječe osim za nužne potrebe, međutim ima onih koji šumske proizvode poput daske dopremaju do Bijelog Polja i tamo ih prodaju.

Stanovništvo nahija Ravna Rijeka i Mojkovac radi kupoprodaje većinom posjećuje bjelopoljsku pijacu, dok stanovništvo Vraneša posjećuje pljevaljsku pijacu i to iz razloga što se nalaze u susjedstvu spomenutih pijaca. Svako selo posjeduje određen broj visoravni, pašnjaka i gajeva koje koriste seljani koji na selu uglavnom gaje životinje kao što su: konji, bikovi, krave, ovce i koze i uglavnom na taj način sebi osiguravaju sredstva za život.

Stanovništvo se izuzev kiridžiluka⁵² ne bavi nikakvim drugim zanatom. Ako ima neka vještina koju su naslijedili od svojih predaka, a kojom se mogu pohvaliti, to je hrabrost, a zatim streljaštvo i ljubav prema oružju, što posebno ukazuje na njihovo junaštvo o kojem cijeli svijet priča. Čak i njihove žene, pored talenta kojeg posjeduju za tkanje ćilima i sedžada koje spada među vještinama koje su svojstvene ženama, ne

52 Kiridžiluk, arabadžiluk ili rabadžiluk je djelatnost koja je podrazumijevala davanje u najam stoke ili zaprežnih kola radi prijevoza ili prijenosa robe. Prema tome kiridžija, arabadžija ili rabadžija je osoba koja daje u najam svoju stoku ili zaprežna kola radi prijevoza ili prijenosa robe ili nadničar koji prenosi robu i teret svojom jahalicom ili zaprežnim kolima. Za više podataka o ovom pojmu pogledati: Marija S. Đindić, *Turcizmi u savremenom srpskom književnom jeziku (semantičko-derivaciona analiza) – doktorska disertacija*, Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, Beograd, 2013. i Abdulah Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Izdavačko preduzeće 'Svjetlost', Sarajevo, 1966.

zaostaju za muškarcima u rukovanju oružjem, što ukazuje na njihovo dostojanstvo, inteligenciju i hrabrost.

Stanovništvo: Na teritoriji kaze koja se sastoji od 1.030 domaćinstava živi ukupno 6.337 stanovnika muškaraca i žena, i to 4.067 muslimana i 2270 hrišćana.

Važne lokacije i ostalo: Kao što je gore navedeno, u kazi se nalazi 1.030 domaćinstava, dvije časne džamije od kojih se jedna nalazi u centru, a druga u Pavinom Polju, jedan vladin ured, jedna telegrafska stanica i 10 mekteba kojima rukovodi lokalno stanovništvo. Iako stanovništvo ove kaze, u pogledu obrazovanja, još uvijek nije napredovalo u adekvatnoj mjeri, oni žive pobožno jer su po svojoj prirodi okićeni lijepim moralom. Nema nikakve sumnje u to da će i ovo pitanje biti uskoro riješeno svjetlošću znanja i obrazovanja koje pod okriljem slavnog sultana sija i blista na sve strane.

Unatoč svim tim nedostacima u mjestima kao što su: Pobrđe, Mojkovac, Mekić i Prošćenje, od rezane građe stanovništva ove kaze, sagrađene su četiri čvrste karaule u kojima je boravila carska vojska, što dokazuje vrhunac vjernosti i lojalnosti naroda ove kaze prema slavnoj državi kojoj pripadaju.

Klimatski uslovi: U ovoj kazi su umjereno prisutna sva četiri godišnja doba. Dakle, niti je previše hladno kao u Sjenici, a niti je umjereno toplo kao u Novom Pazaru. Vjetrovi koji pušu u ovom kraju, hvala Bogu, ne izazivaju nikakvu bolest pa je stanovništvo ove kaze poprilično zdravo i snažno.

Vode: Rijeka Tara, koja izvire u crnogorskoj nahiji Veruša, protječe kroz nahije Mojkovac, Mekić i Prošćenje i spaja se sa Pivom dok se rijeka Ljuboviđa, koja izvire na Vraneškoj visoravni (...) ⁵³ ulijeva u rijeku Lim. Kuće u selima nisu povezane jedne sa drugima već su odvojene jedne od drugih i ispred kuća se nalazi prilično čista i bistra voda. Tačnije, svi seljani su napravili kuću pored rijeke gdje im se sviđalo i upravo su im iz tog razloga kuće odvojene jedne od drugih.

Putevi i komunikacije: Centralni put kaze sa istočne strane preko nahije Ravna Rijeka vodi ka Bijelom Polju, a sa južne strane preko

53 Nismo uspjeli saznati o kojoj je visoravni riječ.

Mojkocva ka Crnoj Gori, dok drugi put sa zapadne strane vodi ka Vranešu i Pljevljima, a sa sjeverozapadne strane se proteže do bjelopoljske nahije Grančarevo. Uz to, u kazi je uspostavljena i jedna telegrafska linija koja centar iste povezuje sa sandžakom⁵⁴. Iako putevi, o kojima je ovdje riječ, nisu adekvatno sređeni, nema nikakve sumnje u to da će narod ove kaze, zahvaljujući kapitalu koji se nalazi pod okriljem slavnog sultana, uskoro u potpunosti dobiti udio civilizacije koji mu pripada.

Literatura:

- Aĝanoĝlu, H., Yıldırım, 1896 (*Hicri 1314*) *Kosova Vilayeti Salnamesi* (*Üsküp, Priştine, Prizren, İpek, Yenipazar, Taşluca*), Rümeli Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, İstanbul, 2000.
- *Bošnjaka riječ – Časopis za nauku, kulturu i književnost sandžačkih Bošnjaka*, godina XII, Broj 40-43, Tutin, 2018.
- Devellioĝlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 29. Baskı, Ankara, 2012.
- Dizdarević, Asim, Dizdarević, Haris, Dizdarević, Muharem, *Pamćenje i sjećanja: Muslimanska/bošnjačka bratstva u bjelopoljskom kraju*, Knjiga I, Almanah, Podgorica, 2002.
- Dilas, Milovan, *Besudna zemlja*, Politika – Narodna knjiga, Beograd, 2005.
- Đinđić, S, Marija, *Turcizmi u savremenom srpskom književnom jeziku (semantičko-derivaciona analiza) – doktorska disertacija*, Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, Beograd, 2013.
- Gašević, hafiz Salih-efendi: *Mevlud*, Islamska dionička štampanja, Sarajevo, 1327. (1909.); *Zbirka mevluda (Gašević – Bašagić – Zenunović – Kadić)*, El-Kalem, Sarajevo, 2019.; *Priručnik za imame i hatibe*, New Edition, Sarajevo, 2007./1428. h.g.
- Gölen, Zafer, *Tanzimat Döneminde Bosna Hersek*, Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara, 2010.
- Mušović, Ejup, *Etnički procesi i etnička struktura stanovništva Novog Pazara*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, 1979.
- Mušović, Ejup, *Tutin i okolina*, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Posebna izdanja, knjiga 27, Beograd, 1985.

54 To jeste sa ostalim dijelovima Novopazarskog sandžaka, u čijem se sastavu nalazi kaza Donji Kolašin.

- Perazić, G., Raspopović, R., *Međunarodni ugovori Crne Gore 1878-1918*, Podgorica, 1992.
- Rastoder, Šerbo, *Memoari kao historijski izvor ili svjedočenje Milovana Đilasa o događajima u Crnoj Gori prvih decenija XX vijeka sa posebnim osvrtom na pokolj u Šahovićima 1924.* (Povodom izdanja *Besudne zemlje* na srpskom jeziku), Almanah, Podgorica, 2006.
- Rastoder, Šerbo, *Tri svjedočanstva o pokolju nad Muslimanima u Šahovićima novembra 1924.* Almanah, Podgorica, 1999.
- Rastoder, Šerbo, *Kad su vakat kaljali insani: Šahovići 1924*, Almanah, Podgorica, 2011. Milovan Đilas, *Besudna zemlja*, Politika – Narodna knjiga, Beograd, 2005.
- Sami, Şemsettin, *Kamusu'l-A'lam, Beşinci Cild, Kolaşin Maddesi*, Mihran Matbaası, İstanbul, 1896.
- Šabanović, Hazim, *Bosanski pašaluk*, Svjetlost, Sarajevo, 1982.
- Şerîf, Ahmet, *Arnavudluk'da, Sûriye'de, Trablusgarb'de Tanîn, II. C.*, Hazırlayan: Mehmet Çetin Börekçi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1999.
- Škaljić, Abdulah, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Izdavačko preduzeće 'Svjetlost', Sarajevo, 1966.
- Türkiye Diyanet Vakfı, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi – Cilt 36 i 33*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, İstanbul, 2009.
- Vojinović, K., Miloš, *Stotinu godina od iseljavanja muslimana iz Crne Gore za Tursku 1914-2014 – Karadağ'dan Türkiye'ye Boşnakların Göçününün 100. Yıldönümü*, Kolašin-Alaçata, 2014.
- Yayla, Yasin, Pepić, Nesip, Ujkanović, Enver, *Osmanska dokumenta Orijentalne zbirke Arhiva "Ras" u Novom Pazaru*, Istorijski arhiv „Ras“ Novi Pazar, 2018.

نسيب بييتش وطارق حسيكيتش

قضاء دوني كولاشين في سالنامه ولاية كوسوفو للسنة ١٨٩٦م

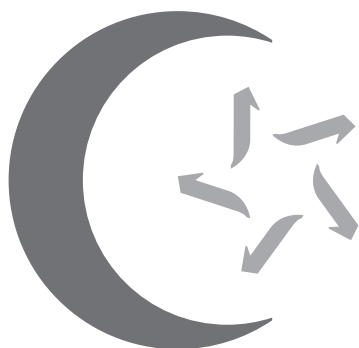
تمثل الوثائق التركية العثمانية مرجعا لا يستغنى عنه فيما يخص البحث في تاريخ أُنحائنا. وإن واحدا من مراكز هامة بين هذه الوثائق تحتله السالنامات أو الحوليات والتي هي عبارة عن البيانات الإحصائية الصادرة عن السلطات المركزية أو المحلية في الدولة العثمانية. إن موضوع هذه المقالة هو ترجمة جزء من سالنامه ولاية كوسوفو للسنة ١٨٩٦م يخص قضاء دوني كولاشين وهو واقع في جمهورية الجبل الأسود الحالية. وطبعت السالنامه المذكورة في مطبعة ولاية كوسوفو بإسكوبليا وهي تضم ٧٥٣ صفحة.

Nesip Pepic, Tarik Haskic

Kadiluk (district with a regional judge) of Donji Kolasin in the Kosovo Vilayat Yearbook (Salname) for 1896

Summary

Ottoman documents are an indispensable factor when it comes to researching and studying the history of our region. Among such documents, salnames or yearbooks, which indicate statistical reports issued by the central or local government of the Ottoman State, occupy a very significant position. The theme of this paper is the translation of a part of Salname of the Kosovo Vilayat, dating from 1896, which refers to Donji Kolasin. The yearbook in question was printed in the Printing Office of the Kosovo Vilayat in Skopje and consists of 753 pages.

Službeni dio

Aktivnosti Ustavnog suda

Broj: US1-11-2-53/2019.

Datum: 30. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
24. februara 2020. godine

Ustavni sud Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini
(u daljnjem tekstu: Ustavni sud), u sastavu:

Prof. dr. Fikret Karčić, predsjednik

Prof. dr. Kasim Trnka, član

Prof. dr. Vedad Gurda, član

Prof. dr. Sulejman Topoljak, član i

Sabahudin Hajdarević, član,

Na osnovu člana 72. alineja 1) Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (prečišćeni tekst) i člana 27. alineja 2) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (prečišćeni tekst, *Glasnik* br. 1-2 iz 2017. godine), na sjednici održanoj 24. januara 2020. godine, odlučivao je u predmetu Murisa ef. Purića, Wassermattweg 6, 5036 Oberentfelden AG, Schweiz, kojeg zastupa Advokatsko društvo „Adil Lozo i drugi“ d.o.o. Travnik, odnosno advokat Adil Lozo (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), protiv Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Rijaset), nakon provedenog postupka, na sjednici o vijećanju i glasanju, donio je sljedeću

ODLUKU

Odbija se kao neosnovan zahtjev Murisa ef. Purića protiv Rješenja Rijaseta broj 05-07-4-4707-2/19 od 10. oktobra 2019. godine).

Odluku objaviti u *Glasniku* Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

O b r a z l o ž e n j e

I. Prethodni postupak

1. Odlučujući u ranijem postupku između istih stranaka i u istom predmetu, Ustavni sud je donio sljedeću odluku: „Usvaja se apelacija Murisa ef. Purića.

Ukida se Rješenje Rijaseta broj 05-07-1-4-1388-2/18 od 4. maja 2018. godine. Predmet se vraća Rijasetu na ponovno odlučivanje.“

2. Osnov za donošenje ovakve odluke sadržan je u njenoj tački 38. u kojoj se navodi: „Apelant ističe da mu nije pružena prilika da se izjasni o navodima žalbe na odluku prvostepene Disciplinske komisije. Ustavni sud smatra da je time bitno povrijeđeno apelantovo pravo, posebno ako se ima u vidu da je odlukom drugostepenog organa izrečena strožija kazna. Apelant nije imao priliku da se izjasni o okolnostima koje su utjecale da se izrekne takva sankcija. Zbog toga je Ustavni sud donio odluku kao u dispozitivu, polazeći od ključnih pravila šerijatskog prava i prihvaćenih standarda u demokratskim društvima. Ustav Islamske zajednice, također, promovira princip vladavine prava. Tako se, između ostalog, u članu 15. Ustava propisuje: ‘Djelatnosti u Islamskoj zajednici podliježu načelima zakonitosti, javnosti i odgovornosti, a rukovodne dužnosti podliježu načelima izbornosti i ograničenog trajanja.’“

3. Postupajući po odluci Ustavnog suda Rijaset je imenovao Komisiju za provođenje ponovnog postupka utvrđivanja odgovornosti Murisa ef. Purića, koja je 30. januara 2019. godine dostavila podnosiocu zahtjeva žalbu na izjašnjenje. Rijaset u osporenom rješenju navodi da podnosilac zahtjeva “nije ponudio nove činjenice, dokaze, niti pojašnjenja koja bi osporila razloge zbog kojih je donesenim rješenjem izrečena mjera otkaz ugovora o obavljanju imamske službe“. Zbog toga je Rijaset donio osporeno rješenje kojim je potvrđena odgovornost i izrečena kazna otkaz ugovora o obavljanju imamske službe.

II. Aktuelni postupak

4. Rijaset IZ, u funkciji drugostepenog disciplinskog organa, Murisu ef. Puriću je izrekao disciplinsku mjeru – otkaz ugovora o obavljanju imamske službe. Muris ef. Purić u obimnom zahtjevu¹ podnesenom Ustavnom sudu traži „da

1 Zahtjev sadrži sljedeće dokumente:

Zahtjev na propisanom formularu Ustavnog suda	10 stranica
Pobijano rješenje Rijasetu IZ	3 stranice
Odluka Ustavnog suda u predmetu Purić od 2018. godine	11 stranica
Pismo podrške Puriću, upućeno Rijasetu IZ, potpisano od 504 džematlije (bez navođenja brojeva identifikacionih dokumenata, uz brojeve telefona)	12 stranica
Presuda lokalnog suda u Aarau – na njemačkom jeziku i na bosanskom jeziku uz ovjeru sudskog prevodioca	16 stranica
Diploma o doktoratu teoloških nauka Univerziteta u Novom Pazaru	1 stranica
Diploma Univerziteta za poslovne studije u Banjoj Luci o zvanju diplomirani ekonomista	1 stranica
Pismo Ustavnom sudu koje je potpisalo 10 organizatora podrške Puriću	3 stranice
Pismo Purića Rijasetu IZ o presudi lokalnog suda	5 stranica
Pismo Reisul-ulemi „razočaranih džematlija“	9 stranica
Pismo: Problemi Koblenza sa UO – potpisano od 12 džematlija	2 stranice
Žalba Elvise Šljivara Uredu za bošnjačku dijasporu	1 stranica

se osporeno rješenje ukinе ili poništi i disciplinski postupak obustavi“. Međutim, u pismu upućenom Rijasetu IZ on sugerira da, ako se ne prihvati njegov zahtjev, „on bi mogao obavljati poslove menadžera u Centru i mijenjati imama u njegovim slobodnim danima, aktivnosti u punktovima Koblenz i Onsingен, kao i rad sa vladinim i nevladinim organizacijama i neke od administrativnih poslova“ (str. 5).

III. Ocjena prihvatljivosti zahtjeva

5. a) Ovlaštenje za pokretanje postupka

U članu 13. stav (1), alineja 7) Pravilnika Ustavnog suda je propisano da pravo pokretanja postupka pred Ustavnim sudom imaju, uz ostale subjekte, „pripadnici Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini čije je ustavno pravo povrijeđeno protiv konačnih akata organa i ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini“. Pošto je osporeno rješenje konačni akt Rijaseta IZ, a podnosilac zahtjeva tvrdi da mu je povrijeđeno ustavno pravo, ovaj zahtjev može se smatrati ispunjenim.

b) Blagovremenost

Osporena odluka Rijaseta IZ je donesena 10. oktobra 2019. godine i podnosiocu zahtjeva je dostavljena 30. oktobra 2019. godine. Protiv ove odluke moguće je uložiti zahtjev Ustavnom sudu. Članom 14. Pravilnika Ustavnog suda je propisano: „Zahtjev se smatra blagovremenim ako je podnesen u roku od tri mjeseca od saznanja o donošenju akta, a najdalje do jedne godine od njegovog donošenja.“ Zahtjev je u Ustavnom sudu zaprimljen 4. decembra 2019. godine. Iz navedenog proizlazi da je ispunjen uvjet u pogledu blagovremenosti.

c) Nadležnost Ustavnog suda IZ

Članom 10. druga alineja Pravilnika Ustavnog suda propisano je da je Ustavni sud nadležan da „donosi odluke kojima utvrđuje povredu ustavnosti i nalaže njihovo otklanjanje“. Pošto podnosilac zahtjeva tvrdi da su mu povrijeđena ustavna prava iz čl. 15, 26, 57. i 61. Ustava IZ, proizlazi da je ispunjen zahtjev u pogledu nadležnosti Ustavnog suda.

Pismo podrške KUD „Sevdah

Pismo podrške Omladinskog udruženja IZBA

Pismo Purića o finansijskim dugovima Džemata prema njemu

Ukupno

6 stranica

2 stranice

1 stranica

83 stranice

d) Kompletnost apelacije

Članom 12. stav (3) Pravilnika Ustavnog suda IZ propisani su uvjeti koje zahtjev treba da ispunjava da bi se smatrao kompletnim. *Prima facie* može se ocijeniti da zahtjev ispunjava četiri od pet uvjeta. Ustavni sud će ocijeniti da li je ispunjen i peti uvjet u pogledu “dokaza iz kojih bi proizlazila osnovanost zahtjeva”.

IV. Meritum

Sadržaj zahtjeva za ocjenu ustavnosti osporenog rješenja

6. U ovom dijelu neće se ukazivati na one navode iz zahtjeva koji se mogu smatrati presuđenom stvari, jer nisu dovodene u pitanje u ranijoj odluci Ustavnog suda. Ukazat će se na nove činjenice i nove dokaze i na ono što je moralo biti učinjeno u provođenju Odluke Ustavnog suda.

7. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je u ponovljenom postupku, koji je proveden godinu dana nakon donošenja Odluke Ustavnog suda, doneseno identično rješenje kao i ono koje je ukinuto. U ponovljenom postupku, kako podnosilac tvrdi, nije mu omogućeno adekvatno učešće na sjednici ili pretresu pred drugostepenim disciplinskim organom, jer takva sjednica nije ni održana.

8. Sedam džematlija, ističe se u zahtjevu, protiv njega je podnijelo krivičnu prijavu lokalnom tužilaštvu zbog prevare i pronevjere. Tužilaštvo je 27. marta 2019. godine optuženom izreklo kaznu na koju se on žalio lokalnom sudu. Na glavnoj raspravi pred sudom, održanoj 3. septembra 2019. godine, presuđeno je da se “optuženi (se) oslobađa od optužbe i od kazne. Troškove postupka snosi državna kasa”.

9. Povodom ove presude podnosilac zahtjeva tvrdi da bi Islamskoj zajednici mogao biti zabranjen rad u Švajcarskoj, jer se miješa u rad tamošnjih sudova.

10. Podnosilac zahtjeva navodi da se Rijaset u ponovnom drugostepenom postupku na ovo nije referirao. To je učinio u odgovoru na zahtjev za ocjenu ustavnosti njegovog rješenja.

11. Pošto se Univerzitet u Novom Pazaru vodi u Registru Islamske zajednice, kako tvrdi podnosilac zahtjeva, Rijaset je mogao provjeriti valjanost diplome, a ne da ga optužuju za falsifikat.

12. Podnosilac zahtjeva zamjera što se Rijaset u ponovljenom postupku nije referirao na pismo podrške koje su potpisale 504 džematlije i koje mu je bilo blagovremeno dostavljeno.

13. U spisu se nalazi i pismo potpisano od 10 džematlija iz reda onih 504 potpisnika koje je upućeno predsjedniku i sudijama Ustavnog suda. Osim kao

jedan od priloga zahtjevu, nema potvrde da je adresatima to pismo i dostavljeno. U pismu se navodi da je apsolutna većina džematlija “ogorčena na nepravedan i neodgovoran odnos Rijasetu IZ u BiH povodom pitanja informacija o stanju u našem džematu i optužbi ‘nezadovoljnih džematlija’“. U nastavku se navodi: “Mi ne želimo biti sastavni dio zajednice koja nas šikanira i nepravedno odbacuje.”

Argumentacija podrške imamu Puriću navedena je i u ostalim priložima zahtjevu. Ona je ista kao i u samom zahtjevu.

a. Odgovor Rijasetu na zahtjev

14. Zahtjev za ocjenu ustavnosti zajedno sa priložima dostavljen je 14. januara 2020. godine Rijasetu uz nalog da se o njemu izjasni do 17. februara 2020. godine. Rijaset je u ostavljenom roku Ustavnom sudu dostavio opširan odgovor na novi zahtjev podnosioca.

15. Rijaset se najprije referira na dio zahtjeva koji se odnosi na njegov ugovor o radu, te ističe: “U svom zahtjevu, pozivajući se na Ugovor o radnom odnosu od 25.10.2014. godine, podnosilac ukazuje na kršenje odredaba Zakona o radu FBiH, zanemarujući pri tome činjenicu da se u predmetnom aktu kao ugovorne strane pojavljuju Džemat Islamske zajednice Bošnjaka Kantona Aarau, s jedne strane, te Muris ef. Purić, ‘imam’, s druge strane, poštujući pri tome švajcarski zakon. Kao što se može vidjeti, u predmetnom ugovoru se nigdje ne spominje da će se on provoditi u skladu sa Zakonom o radu FBiH.” Zbog toga se u ovom sporu Rijaset ne ponaša kao strana u ugovoru o radu, nego kao drugostepeni disciplinski organ. Smatra da se i Ustavni sud treba da oglasi nenadležnim za spomenuti radni spor i da u tom dijelu odbaci zahtjev.

16. Rijaset smatra da se u ovom sporu ne radi o povredi vjerskih prava podnosioca zahtjeva, nego, naprotiv, da bi se više moglo govoriti o povredi vjerskih prava druge strane, džemata i džematlija, čija prava su ozbiljno povrijeđena i narušena ponašanjem njihovog imama.

17. U odgovoru na zahtjev podnosioca Rijaset podsjeća na zakonske odredbe o odvojenosti crkava i vjerskih zajednica od države i o njihovoj potpunoj autonomiji u uređivanju unutrašnjih odnosa. Crkve i vjerske zajednice su samostalne pri izboru, imenovanju i smjeni svog osoblja u skladu sa vlastitim zahtjevima, propisima i potrebama. Pri tome je Ustav Islamske zajednice propisao da se dužnosti u Islamskoj zajednici povjeravaju osobama koje imaju odgovarajuće stručno znanje i koje su svojim islamskim ponašanjem stekle ugled u džematu u kojem žive i sredini u kojoj djeluju, te koje su svojim radom doprinijele napretku Zajednice.

18. Nezavisno od odluke švajcarskog pravosuđa u krivičnom postupku utvrđivanja odgovornosti imenovanog zbog prevare i pronevjere, na koju se podnosilac zahtjeva poziva, napominjemo da ona ne obavezuje Rijaset Islamske zajednice, koji se, shodno odredbama Pravilnika o imamima, u predmetnom slučaju pojavljuje samo kao drugostepeni disciplinski organ. Naime, Pravilnikom o imamima propisano je da je jedan od načina prestanka ugovora o obavljanju imamske službe izricanje disciplinske mjere otkaz ugovora. Dakle, otkaz ugovora o obavljanju imamske službe je disciplinska mjera koja se, u skladu s članom 63. Pravilnika o imamima, izriče za teže povrede radne discipline. Ova mjera se dostavlja reisu-l-ulemi koji odlučuje da li će imenovanom oduzeti dekret o obavljanju imamske službe.

19. Navodi podnosioca u novom zahtjevu u potpunosti su paušalni i oni nisu ponudili neku novu činjenicu, neki novi dokaz i zato bi se i u ovom slučaju moglo primijeniti opće načelo *non bis in idem*. Imajući u vidu navedeno, smatramo da je osnovana tvrdnja da se konkretan slučaj (sa istim identitetom stranaکا, identitetom predmeta spora, kao i identitetom činjeničnih osnova) može posmatrati kao zahtjev o kome se već vodio postupak i o kome se već odlučilo.

20. Drugostepena disciplinska komisija, navodi dalje Rijaset, donijela je odluku na sjednici, bez održavanja ročišta i izvođenja novih dokaza, kojoj nisu prisustvovali ni podnosilac zahtjeva, ni podnosioci žalbe, te ni na taj način podnosilac zahtjeva nije doveden u neravnopravan položaj.

21. Prilikom izricanja oštrije disciplinske mjere za navedeni prekršaj drugostepeni disciplinski organ je imao u vidu težinu učinjenog prekršaja, okolnosti pod kojima je disciplinski prekršaj počinjen, ponašanje podnosioca zahtjeva, a posebno činjenicu da je on ranije disciplinski odgovarao, povrat u činjenju prekršaja, te da je svojim ponašanjem narušio međuljudske odnose, poremetio mir i rad u džematu, a pribavljanjem spornih diploma izvršio radnje koje imaju obilježja krivičnih djela (krivtvorenje isprava, prijevara), čime je ozbiljno naštetio ugledu Islamske zajednice i imama.

22. Rijaset IZ, na kraju, ističe: "Želimo da skrenemo pažnju Ustavnom sudu Islamske zajednice da prilikom odlučivanja o zahtjevu podnosioca o ukidanju ili poništavanju osporenog rješenja i obustavljanju disciplinskog postupka posebno ima u vidu član 61. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini koji je propisao da samo reisu-l-ulema ima nadležnost i pravo da izdaje murasele, dekrete i certifikate muftijama, glavnim imamima, imamima..., te da je podnosiocu zahtjeva istekao dekret o postavljenju imama zaključno sa 31. decembrom 2019. godine, kao i da novi prijedlog za izdavanje ili produžavanje dekreta uopće nije stigao na adresu Rijaset Islamske zajednice."

V. Zaključci Ustavnog suda

23. Pošto je Ustavni sud ranije odlučio o sporu između istih stranaka i o istom predmetu, u ovoj odluci će ocijeniti da li je provedena ta njegova odluka. Odredit će se i prema novim navodima stranaka.

24. Obje strane su saglasne da je podnosiocu zahtjeva pružena prilika da se u drugostepenom postupku izjasni o navodima koji mu se stavljaju na teret. Podnosilac zahtjeva smatra da nije dovoljno njegovo pismeno izjašnjenje nego da se moralo zakazati ročište, odnosno usmena rasprava. Rijaset smatra da na to nije bio obavezan.

25. U vezi sa ovim, Ustavni sud podsjeća na sljedeće odredbe Pravilnika o imamima:

“Imamu protiv koga je pokrenut disciplinski postupak mora se dati mogućnost odbrane, odnosno izjašnjenja o prekršaju zbog kojeg je pokrenut disciplinski prekršaj” (član 71).

“Po žalbi na odluku Disciplinske komisije konačnu odluku donosi Rijaset Islamske zajednice na sjednici. Protiv odluke Rijaseta nije dopuštena žalba” (član 4. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima od 11. aprila 2010. godine).

26. Ustavni sud konstatira da je podnosiocu zahtjeva pružena mogućnost da iznese svoju odbranu. Citirana odredba Pravilnika o imamima ne nalaže obavezu zakazivanja ročišta ili rasprave.

27. Osporeno rješenje donio je Rijaset, na sjednici održanoj 10. oktobra 2019. godine, u funkciji drugostepenog disciplinskog organa. Istina, Rijaset navodi da je na svojoj 52. redovnoj sjednici imenovao Komisiju za provođenje ponovnog postupka utvrđivanja odgovornosti Murisa ef. Purića. Komisija je 30. januara 2019. godine dostavila imenovanom žalbu na izjašnjenje. Komisija se može smatrati pripremnim tijelom, jer je osporeno rješenje donio Rijaset na redovnoj sjednici.

28. Prigovor podnosioca zahtjeva da se Rijaset nije referirao na presudu švajcarskog suda ne stoji, jer se radi o dva različita postupka. Pravilnik o imamima precizno određuje:

“Disciplinska odgovornost imama neovisna je o drugim oblicima odgovornosti (krivične, prekršajne), odnosno jedna drugu ne isključuje.

Oslobađanje od krivične odgovornosti, odnosno odgovornosti za prekršaj ne predstavlja oslobađanje od odgovornosti za povrede radnih obaveza ako je izvršeno djelo propisano kao povreda radne obaveze i radne discipline” (član 58. Pravilnika o imamima).

29. Rijaset je imao priliku da se odredi prema priložima uz zahtjev. Ustavni sud je u okviru svoje nadležnosti ispitivao saglasnost osporenog rješenja sa Ustavom i drugim propisima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Na osnovu svega izloženog, Ustavni sud je donio odluku kao u dispozitivu.

Ustavni sud podsjeća na odredbe člana 73. Ustava prema kojima: „Odluke Ustavnog suda Islamske zajednice su obavezujuće za sve organe i ustanove Islamske zajednice.

Za izvršenje odluka Ustavnog suda Islamske zajednice odgovoran je Rijaset Islamske zajednice.“

Predsjednik
Ustavnog suda Islamske zajednice
u Bosni i Hercegovini
Prof. dr. Fikret Karčić

Broj: US-1-11-2-50/2019.

Sarajevo: 22. rebiu-l-evvel 1441. god. po H.

19. novembar 2019. godine

Ustavni sud Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini
(u daljem tekstu: Ustavni sud), u sastavu:

Prof. dr. Fikret Karčić, predsjednik,

Prof. dr. Kasim Trnka, član,

Prof. dr. Vedad Gurda, član,

Prof. dr. Sulejman Topoljak, član, i

Sabahudin Hajdarević, član,

Na osnovu člana 72. alineja 1) Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (prečišćeni tekst) i člana 10. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (prečišćeni tekst, *Glasnik* br. 1-2. iz 2017. godine), na sjednicama održanim 2. decembra 2019. i 13. januara 2020. godine, odlučivao je povodom zahtjeva Adisa ef. Zelkanovića iz Travnik – Turbe, te je nakon provedenog postupka, na sjednici o vijećanju i glasanju, donio sljedeću

ODLUKU

Odbija se zahtjev Adisa ef. Zelkanovića podnesen Ustavnom sudu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj 12-03-3-1039-2/19) od 21. februara 2019. godine.

Obrazloženje

I. Sadržaj zahtjeva i tok prethodnog postupanja

1. Adis ef. Zelkanović, imam Džemata Turbe - Stara džamija MIZ Travnik, podnio je Ustavnom sudu 19. novembra 2019. godine zahtjev broj US-1-11-2-49/1019. radi poništenja Rješenja Glavne izborne komisije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj 12-03-3-1039-2/19 od 21. februara 2019. godine, koja je odbila njegovu žalbu i prihvatila Odluku Okružne izborne komisije Okruška Travnik od 8. januara 2019. godine i na taj način potvrdila da su izbori u spomenutom džematu provedeni prema važećim izbornim pravilima Islamske zajednice u BiH.

2. Podnosilac zahtjeva nakon provedenih izbora 7. decembra 2018. godine u navedenom džematu, u svojstvu jednog od imama tog džemata, smatra da izbori nisu provedeni prema važećim Izbornim pravilima, te su zbog toga on i Inicijativni odbor džamije u kojoj je imam, Stara džamija Džemata Turbe, 8. decembra 2018. godine podnijeli žalbu Okružnoj izbornoj komisiji Medžlisa Travnik.

3. U navedenoj žalbi se traži poništenje izbora u spomenutom džematu zbog sljedećih razloga:

- da je u izbornom procesu zaobiden imam, hatib i muallim Stare džamije u Turbetu Adis ef. Zelkanović, što je suprotno članu 15. Izbornih pravila – prečišćeni tekst broj 03-2-/78 od 29. decembra 2015. godine,

- da je ukinuto tradicionalno biračko mjesto Stara džamija - Džemat Turbe – MIZ Travnik,

- da su vršeni degradacija, onemogućavanje i uzurpiranje prava mnogim džematlijama spomenute džamije Džemata Turbe da budu birani sa liste koja je usaglašena sa džamijskim imamom Adisom ef. Zelkanovićem, što je suprotno članu 15. navedenih pravila,

- da Izborna komisija džemata pri utvrđivanju kandidatske liste nije pravilno konsultirala, niti osigurala saglasnost džematskog imama, niti džematlija, što je suprotno članu 11. navedenih pravila,

- da je onemogućeno navedenom imam i njegovom kolegi, imam Kerimu ef. Rosiću da budu na izbornim listama,

- da su predsjednik Medžlisa Ahmed Omerdić i imam Edin Memić zloupotrijebili službeni položaj koji su, kako navodi, potpomognuti sa viših nivoa i organa, jer su bili kandidati na svim izbornim listama, što je dokumentirano u apelaciji,

- da imam Adis ef. Zelkanović nije informiran o novoizabranom džematskom odboru,

- da su navedeni namjerno kršili izbornu proceduru Islamske zajednice,
- da su se namjerno kršila i tumačila Izborna pravila Islamske zajednice,
- da je onemogućeno imam Stare džamije u Turbetu da predloži Izbornu komisiju džemata, što je suprotno članu 4. navedenih pravila od 28. aprila 2018. godine.

4. Okružna izborna komisija se oglasila na ovu žalbu 18. januara 2019. godine i donijela odluku u kojoj se potvrđuje da je izborni proces u Džematu Turbe na sva tri nivoa glasanja bio legalan i legitiman, tj. da su izbori provedeni u skladu sa Izbornim pravilima.

5. Nakon toga podnosilac zahtjeva 11. februara 2019. godine uložio je žalbu Glavnoj izbornoj komisiji tražeći da poništi odluku Okružne izborne komisije u kojoj navodi iste navode koje je izjavio i u žalbi Okružnoj izbornoj komisiji Okruga Travnik s tim što još dodaje da mu Okružna komisija nije dostavila odluku na njegovu adresu, i pored toga što im je bila poznata, nego u službeni pretinac MIZ Travnik, i to u otvorenoj koverti,

- da je odgovor na žalbu čekao duži vremenski period, mjesec dana nakon njenog zaprimanja i protokolisanja, i to tek nakon njegovog trećeg reagiranja, da je potpisan, ali bez punog imena i prezimena odgovornog, da je neargumentiran i sa mnogo netačnih navoda, dezinformacija i potvora,

- da mu nije ostavljena mogućnost žalbe višim organima, što je praksa, kako navodi, diktatorskih režima,

- u žalbi upućenoj Glavnoj izbornoj komisiji podnosilac žalbe odgovara na, po njegovom mišljenju, netačne navode Okružne izborne komisije.

6. Glavna izborna komisija se, kako podnosilac zahtjeva tvrdi, dugo vremena nakon zaprimanja žalbe oglašuje na to da mu dostavi odgovor na žalbu, pa je on 18. septembra 2019. godine tražio od Uprave Rijaseta za vjerske poslove da uputi Glavnoj izbornoj komisiji urgenciju za obradu njegove žalbe.

7. Uprava za vjerske poslove je 18. septembra prosljedila urgenciju za obradu žalbe Glavnoj izbornoj komisiji Rijaseta Islamske zajednice tražeći od nje da provjeri i ispita utemeljenost žalbenih navoda podnosioca žalbe.

8. Glavna izborna komisija je 11. oktobra poslala podnosiocu žalbe dopis uz rješenje po žalbi u kome ga obavještava da je izvršena provjera u Arhivi Glavne izborne komisije i da je utvrđeno da je navedenu žalbu Glavna izborna komisija razmatrala na 12. sjednici održanoj 20. februara 2019. godine, nakon čega je usvojeno Rješenje broj 12-03-3-1039-2/19 kojim se žalba odbija kao neosnovana. Također su izvršene i provjere kod nadležnih službi zaduženih za dostavljanje materijala sa sjednica i utvrđeno je da je došlo do pogreške pri otpremi navedenog rješenja i da ono nije dostavljeno podnosiocu žalbe.

9. U rješenju koje je dostavljeno podnosiocu žalbe se navodi da je Glavna izborna komisija, nakon zaprimanja žalbe na spomenutu odluku, razmatrala navode iz žalbe, pribavljala potrebna izjašnjenja, utvrđivala potrebne činjenice i, shodno tome, donijela rješenje kojim se odbija žalba Adisa ef. Zelkanovića kao neosnovana i potvrđuje prvostepena odluka Okružne izborne komisije za Muftiluk Travnik.

10. U navedenom rješenju Glavna izborna komisija je detaljno odgovorila u obrazloženju rješenja na sve tužbene zahtjeve podnosioca žalbe i zaključila da u izbornom procesu Džemata Turbe - Stara džamija nije došlo do pogrešne primjene materijalnog prava i da činjenično stanje nije potvrdilo navode iz žalbe. Glavna izborna komisija je posebno istakla da u ovoj žalbi skoro svi navodi i prigovori nisu u njenoj nadležnosti, te da se žalba, uglavnom, zasniva na razgovorima imama Adisa ef. Zelkanovića sa zaposlenicima medžlisa, muftiluka, džematskog odbora i članovima izbornog tijela.

Međutim, apelant odbija rješenje Glavne izborne komisije, kao i sva navedena objašnjenja i odgovore koje je Glavna izborna komisija navela u rješenju i traži od Ustavnog suda da to rješenje poništi.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

a) Ocjena prihvatljivosti

11. Ocjenjujući uvjete prihvatljivosti zahtjeva Ustavni sud je konstatirao sljedeće:

a) Ovlaštenje za pokretanje postupka

Odredba člana 13. stav (1) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini definirala je krug subjekata koji imaju pravo na pokretanje postupka pred Ustavnim sudom. Pored ostalih, pravo na pokretanje postupka imaju i „pripadnici Islamske zajednice u BiH *čije je ustavno pravo prekršeno* protiv konačnih organa i ustanova Islamske zajednice u BiH“.

Imajući u vidu da se u konkretnom slučaju osporava Rješenje broj 12-03-3-1039-2/19 Glavne izborne komisije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini od 21. februara 2019. godine, a koje predstavlja konačni akt organa Islamske zajednice u izbornom procesu, na osnovu navedenog ovaj uvjet se može smatrati ispunjenim.

b) Blagovremenost

Odredbama člana 14. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini propisano je da se „zahtjev smatra blago-

vremenim ako je podnesen u roku od tri mjeseca od saznanja o donošenju akta, a najdalje do jedne godine od njegova donošenja“.

Predmetno rješenje Glavne izborne komisije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je podnosiocu zahtjeva Adisu ef. Zelkanoviću, prema njegovim tvrdnjama, dostavljeno 28. oktobra 2019. godine, što se jasno vidi na dopisu uz rješenje po žalbi, a rješenje je doneseno, kako se navodi u apleaciji, 21. februara 2019. godine. S obzirom na to da je zahtjev stigao na poštu Rijaseta 12. novembra 2019. godine, a da je dostavljen Ustavnom sudu 19. novembra 2019. godine, očito je da je između donošenja osporavanog akta i podnošenja zahtjeva Ustavnom sudu proteklo manje od jedne godine, što znači da se može prihvatiti da je i ovaj uvjet ispunjen.

Međutim, u pouci o pravnom lijeku osporenog rješenja se navodi da se protiv njega može podnijeti apelacija Ustavnom sudu u roku od 15 dana od dana prijema odluke, a što je predviđeno i u članu 37. stav 4. Izbornih pravila – prečišćeni tekst. Apelant uz zahtjev upućen Ustavnom sudu nije dostavio kopiju otpremnice preporučene pošte kojom bi se potvrdila blagovremenost njegova prijema, jer se predaja zahtjeva na poštu smatra datumom prijema u Ustavnom sudu (član 15. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u BiH). S obzirom na to da je apelantov zahtjev stigao na poštu Rijaseta 12. novembra 2019. godine, a odluku Glavne izborne komisije koju podnosilac osporava je zaprimio 28. oktobra 2019. godine, može se smatrati da je uvjet o blagovremenosti ispunjen.

c) Nadležnost Ustavnog suda

Odredbama člana 10. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini propisano je da „Ustavni sud u okviru svojih nadležnosti odlučuje o ustavnosti općih i pojedinačnih pravnih i drugih akata organa i ustanova svih nivoa organiziranja Islamske zajednice, donosi odluke kojima utvrđuje povrede ustavnosti i nalaže njihovo otklanjanje, kao i rješavanje pitanja sukoba nadležnosti u radu organa i ustanova Islamske zajednice“.

S obzirom na to da podnosilac zahtjeva tvrdi da su povrijeđena njegova prava iz čl. 26, 35, 37, 79. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 6. Pravilnika o radu imama, kao i čl. 2, 8. i 15. Izbornih pravila - prečišćeni tekst od 29. decembra 2015. godine, kao i čl. 4. i 11. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine, proizlazi da je ispunjen i uvjet o nadležnosti Ustavnog suda.

d) Potpunost zahtjeva

Analizirajući član 12. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini da zahtjev treba sadržavati „navode u kom dijelu se akt pobija sa obrazloženjem iz čega slijedi povreda Ustava Islamske zajednice i dokaze iz kojih bi proizlazila osnovanost apelacije“, podnosilac zahtjeva u svojoj apelaciji donekle konkretizira i pojašnjava u kojim dijelovima pobijanog akta su mu narušena ustavna prava iz čega proistječe da je i ovaj uvjet ispunjen i da podneseni zahtjev ispunjava uvjete o potpunosti.

b) Daljnje postupanje Ustavnog suda

12. Na sjednici Ustavnog suda održanoj 2. decembra 2019. godine, nakon podnošenja izvještaja sudije izvjestioca u predmetu Adisa ef. Zelkanovića, Sud je donio zaključak da se zatraži od Glavne izborne komisije pojašnjenje Izbornih pravila povodom pitanja džemata sa više imama. U nastavku sjednice održane 13. januara 2020. godine Ustavni sud je raspravljao o apelaciji Adisa ef. Zelkanovića i utvrdio da apelantu nisu povrijeđena ustavna prava zbog kojih je podnio zahtjev Ustavnom sudu.

13. Podnosilac zahtjeva u zahtjevu koji je podnio Ustavnom sudu tvrdi da su mu povrijeđena prava iz čl. 26, 35, 36, 37. i 79. Ustava Islamske zajednice, ali pri tome dovoljno ne konkretizira i ne pojašnjava u kojim dijelovima se akti pobijaju i na koji način, pa je, stoga, nemoguće utvrditi njihovu povredu.

14. Dalje, tvrdi da je kao imam, muallim i hatib zaobiden u izbornom procesu, što je, po njegovom mišljenju, suprotno članu 15. Izbornih pravila - prečišćeni tekst broj 03-2-78/15 od 29. decembra 2015. godine. U tom članu, pored ostalog, stoji da „inicijalni prijedlog kandidatskih listi sačinjava džematski imam i predsjednik džematskog odbora uz konsultaciju sa članovima džemata“.

Međutim, ovdje se ne može detektirati povreda Izbornih pravila, jer Stara džamija - Turbe u kojoj je imam Adis ef. Zelkanović nije samostalan džemat, nego je u sklopu džemata Turbe. U navedenom članu ne stoji da se mora konsultirati svaki imam džamije u džematu koji ima više džamija. Da stoji tako, onda bi apelantova tvrdnja bila opravdana. Apelant u isto vrijeme nigdje ne tvrdi, niti dokazuje da nije konsultiran prvi imam i predsjednik džemata Turbe, jer u protivnom izborni proces se ne bi mogao ni realizirati. U navedenom članu, pa čak ni u Izbornim pravilima se ne preciziraju odnosi džematlija, drugog i trećeg imama u džematima koji imaju više džamija.

15. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je u izbornom procesu ukinuto tradicionalno biračko mjesto Stara džamija Turbe. Međutim, u članu 7. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine stoji da „izborna, odnosno biračka mjesta određuje Izborna komisija međžlisa na prijedlog Iz-

borne komisije džemata“. Dakle, i ovdje se ne može utvrditi povreda Izbornih pravila, jer, prema navedenom članu, nema tradicionalnih biračkih mjesta, nego je njihovo određivanje definirano citiranim članom Izbornih pravila.

16. Podnosilac zahtjeva tvrdi da pri izbornom procesu nije uvažena teritorijalna zastupljenost u džematu Turbe. U 11. članu Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine stoji da se „prilikom sačinjavanja kandidatskih lista obavezno vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti“. Međutim, ni ovdje se sa sigurnošću ne može tvrditi da je povrijeđen ovaj princip, jer je formulacija navedenog člana nejasna i dvosmislena, pa se stoga može razumjeti na više načina, da li se misli na opću zastupljenost bez obzira na brojnost džemata - džematlija džamije, ili se ona određuje na osnovu brojnosti džematlija džamije u džematima koji imaju više džamija. Sam apelant tvrdi da je sa njegovih kandidatskih lista koje je predložio prihvaćen samo jedan kandidat, što se može smatrati da je i ovaj princip u izbornom procesu ispoštovan sve dok ga ne pojaśni i ne definira zakonodavac.

17. Podnosilac zahtjeva tvrdi da Izborna komisija nije uvažila kandidatske liste koje je on predložio i usaglasio sa svojim džematlijama, a niti je konsultiran on kao imam, kao ni njegove džematlije na odgovarajući način pri kandidiranju članova za izborne liste, što je, kako tvrdi, suprotno članu 15. Izbornih pravila - prečišćeni tekst broj 03-2-78/15 od 29. decembra 2015. godine, koji je već citiran i dat odgovor na njega.

Istina je da u članu 11. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine stoji da „Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način“.

18. Podnosilac zahtjeva tvrdi da su Okružna i Glavna izborna komisija namjerno opstruirale, odugovlačile i zataškavale odgovore na žalbe koje im je podnosio, te navodi da je odgovor na žalbu upućenu prvostepenom organu dobio tek nakon 58 dana od njenog podnošenja, a od drugostepenog organa tek nakon 260 dana, i to nakon urgencije koju je uputio direktor Uprave za vjerske poslove.

Međutim, uvidom u odgovor Okružne izborne komisije na apelantovu žalbu može se primijetiti da je ona žalbu riješila u predviđenom vremenu, ali da je u dostavljanju bilo kašnjenja. Odgovorni u Travničkom muftijstvu - travnički muftija i glavni imam Travničkog medžlisa tvrde suprotno - da je apelant odbio da saraduje u samom izbornom procesu, kao i u zaprimanju rješenja ili odgovora na žalbu koju je podnio Okružnoj izbornoj komisiji, pa su je ostavili u službeno poštansko sandučće Medžlisa. Glavna izborna komisija je, također, kako se vidi iz njenog reagiranja nakon urgencije koju je uputio direktor Upra-

ve za vjerska pitanja, utvrdila da je žalbu zaprimila 8. januara 2019. godine i da je žalbu razmatrala na svojoj 12. sjednici u Sarajevu 20. februara 2019. godine. Navedeno je da je povodom pitanja dostavljanja rješenja Glavne izborne komisije došlo do pogreške pri njegovom otpremanju apelantu.

U članu 26. Ustava Islamske zajednice stoji da je jedno od prava člana Islamske zajednice „da bude pravovremeno obaviješten o radu organa i ustanova Islamske zajednice“. Iz navedenog se ne može sa sigurnošću tvrditi da je i u ovom članu Ustava Islamske zajednice narušeno ustavno pravo apelanta „da bude pravovremeno obaviješten o radu organa i ustanova Islamske zajednice“, jer je očito da je apelant pri zaprimanju rješenja od prvostepenog organa odbio da zaprimi rješenje prema svjedočenju travničkog muftije i glavnog imama Medžlisa Travnik, a da je bio obaviješten o njemu, da se desila greška pri otpremanju rješenja Glavne izborne komisije apelantu prema tvrdnji te komisije, što se može desiti u takvim procesima.

19. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je grupa džematlija (Inicijativni odbor) Stare džamije u Turbetu podnijela zahtjev za ponavljanje izbora u džematu Turbe Okružnoj izbornoj komisiji, kao i Glavnoj izbornoj komisiji i da uopće nisu dobili odgovor na upućeni zahtjev.

Ovdje apelant ne navodi koji član Izbornih pravila je narušen, tj. da li Inicijativni odbor ili grupa džematlija džamije jednog džemata imaju pravo da podnesu inicijativu za poništenje i ponavljanje izbora u džematu?

20. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je njemu kao imamu Stare džamije u Turbetu i njegovom kolegi Kerimu ef. Rosiću onemogućeno da budu na izbornim listama, dok su imam Malezijske džamije Edin ef. Memić i predsjednik džemata Ahmed ef. Omerdić bili kandidati na svim kandidatskim listama, i to navedeni imam *po položaju*.

Ovu tvrdnju apelant nije dokazao materijalnim dokazima, na koji način mu je to zabranjeno, a niti je ukazao koji član Izbornih pravila je prekršen. U članu 11. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine stoji „da kandidatske liste iz prethodnog člana, na prijedlog Izborne komisije džemata, sačinjava Izborna komisija medžlisa“. Dakle, Izborna komisija džemata predlaže kandidatske liste nakon čega je obavezna da se konsultira o njima sa džematskim imamom i džematlijama, kako stoji u članu 11. navedenih Izbornih pravila. Prema tome, izborne komisije predlažu kandidate uz saglasnost džematskog imama i džematlija koju, nakon saglasnosti, sačinjava Izborna komisija medžlisa. U navedenom članu se nigdje ne definira da imam mora biti na kandidatskim listama. U članu 7. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine stoji „da u džematima koji imaju

više imama, dekretom o postavljenju odredit će se prvi imam koji će biti član džematskog odbora po položaju“.

Adis ef. Zelkanović nije prvi imam u džematu Turbe, nego je Dekretom o postavljenju prvog imama broj 02-07-1-4870-2/18 od 21. septembra 2018. godine Edin ef. Memić postavljen za prvog imama u džematu Turbe Medžlisa Islamske zajednice Travnik.

Navedeno tumačenje je potvrdila i Glavna izborna komisija Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u svom odgovoru na upit Ustavnog suda o Izbornim pravilima u džematima sa više imama broj 12-03-3-6419-21 19 u kom je navela sljedeće: „Odredbama člana 7. Pravilnika o izmjenama i dopunama Izbornih pravila broj 03-2-17/18 koje je Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini usvojio na svojoj desetoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 28. aprila 2018. godine, propisano je da u džematima koji imaju više imama dekretom o postavljenju odredit će se prvi imam koji će biti član džematskog odbora po položaju.

U skladu sa navedenom odredbom, prilikom sačinjavanja kandidatske liste za članove džematskog odbora, nadležni izborni organi dužni su konsultirati prvog imama koji je član džematskog odbora po položaju.“

21. Podnosilac zahtjeva navodi da su prije izbornog procesa i tokom procesa u navedenom džematu – džamiji nad njim kao imamom, hatibom i muallimom vršeni diskriminacija, degradacija, mobing i da je on s tim upoznao udruženje „Ilmijja“ i Rijaset Islamske zajednice. Međutim, o tome nije donio nikakve materijalne dokaze osim konstatacije i opisa, a utvrđivanje i dokazivanje navedenih navoda nisu u ingerenciji Ustavnog suda.

22. Podnosilac zahtjeva ističe da su tokom izbornog procesa u džematu Turbe odgovorni u Medžlisu Islamske zajednice Travnik namjerno kršili izbornu proceduru Islamske zajednice. Ovdje se, također, radi samo o navodima i konstatacijama, bez ikakvih argumenata i konkretizacije slučaja povodom pitanja osoba koje su kršile izborni proces i koja su izborna ili ustavna pravila prekršena.

23. Podnosilac zahtjeva u zahtjevu upućenom Ustavnom sudu, također, navodi da su namjerno kršena i tumačena Izborna pravila Islamske zajednice. Međutim, ni ovdje apelant ne navodi koji članovi Ustava ili Izbornih pravila su prekršeni, na koji način su tumačeni i od koga.

24. Na kraju, podnosilac zahtjeva tvrdi da mu je onemogućeno da kao imam Stare džamije u džematu Turbe predloži Izbornu komisiju džemata, što je suprotno članu 4. Pravila o izmjenama i dopunama Izbornih pravila od 28. aprila 2018. godine, u kom, pored ostalog, stoji da „na nivou džemata djeluje izborna komisija džemata, koju imenuje izborna komisija medžlisa na prijedlog ima-

ma i predsjednika džematskog odbora koja broji tri člana a čiji mandat traje do okončanja izbornog procesa“.

Navedeni član Izbornih pravila eksplicitno pojašnjava da „na nivou džemata djeluje izborna komisija džemata koju imenuje izborna komisija medžlisa na prijedlog imama i predsjednika džematskog odbora“.

Prema tome, ovaj apelantov prigovor se ne može prihvatiti u smislu da se postupilo suprotno navedenom članu Izbornih pravila, jer je apelant svjesno ili nesvjesno zanemario činjenicu da džamija u kojoj on vrši funkciju imama, hatiba i muallima nije samostalan džemat, nego samo jedna od džamija koja je u sastavu džemata Turbe, te stoga tvrdnja da se pri izbornom procesu prekršio navedeni član Izbornih pravila je neosnovana.

25. Iz navedene detaljne analize zahtjeva koji je podnosilac zahtjeva podnio Ustavnom sudu može se zaključiti da je on u potpunosti nekompatibilan sa članovima Izbornih pravila za koje apelant tvrdi da su prekršena u izbornom procesu džemata Turbe – Stara džamija – Medžlisa Islamske zajednice Travnik. Članovi Izbornih pravila na koje je ukazao apelant da su prekršeni u izbornom procesu u potpunosti se odnose na džemat kao organizacionu jedinicu medžlisa i prvog imama džemata koji imaju više džamija, ali ne i na džamije i druge ili treće imame koji su u sastavu jednog džemata.

Stoga se u ovom slučaju otkrila nepotpunost Izbornih pravila Islamske zajednice o pitanju džemata sa dvije i više džamija.

Na osnovu svega izloženog, Ustavni sud je donio odluku kao u dispozitivu.

Ustavni sud podsjeća na odredbe člana 73. Ustava prema kojima:

„Odluke Ustavnog suda Islamske zajednice obavezujuće su za sve organe i ustanove Islamske zajednice.

Za izvršenje odluka Ustavnog suda Islamske zajednice odgovoran je Rijaset Islamske zajednice.“

Predsjednik
Ustavnog suda Islamske zajednice
Prof. dr. Fikret Karčić

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 03-2-26/20

Datum: 22. redžeb 1441. h. g.
17. mart 2020. godine

Na osnovu člana 10. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 24. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 22. redžeba 1441. h. g., odnosno 17. marta 2020. godine, razmatrajući trenutnu situaciju izazvanu pandemijom korona virusa, donijelo je sljedeću:

Fetvu o gasuljenju, opremanju i dženaza-namazu osobi koja je umrla usljed zarazne bolesti

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين:

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, neka su Mir i Spas na Njegovog posljednjeg poslanika, plemenitu porodicu i sve ashabe.

Svevišnji Stvoritelj je odlikovao čovjeka i dao mu prednost nad mnogim drugima stvorenjima. Ova Božanska počast odnosi se i na živu i na umrlu osobu. Iz počasti prema umrloj osobi, islam je propisao da se njeno tijelo ogasuli i umota u ćefine, da joj se klanja dženaza i da se ukopa u kabur. Primjena ovih propisa kolektivna je obaveza (fardi-kifaje) muslimanske zajednice/džemata.

U slučaju da je osoba umrla od posljedica zarazne bolesti, obaviti će se konsultacija s nadležnom zdravstvenom ustanovom o stepenu opasnosti od širenja zaraze i načina gasuljenja i opremanja mejita. Ukoliko ta ustanova procijeni da se radi o blažoj zarazi te da se, uz adekvatne mjere zaštite, može obaviti gasuljenje i opremanje, oni će se i obaviti tako što će se mejit samo oblitati vodom, bez dodirivanja tijela.

Ukoliko se radi o težim zaraznim bolestima, primijenit će se propis o tejemumu, koji zamjenjuje gasuljenje u toj situaciji, a gasal je dužan koristiti osobnu zaštitnu opremu (OZO), predviđenu instrukcijama nadležnog državnog organa. Po završetku opremanja, obavezno je izvršiti čišćenje i dekontaminaciju gasulhane, prema važećim standardima.

Kada se mejit transportira u gasulhanu u sanitarnoj vreći ili sanduku, uz zabranu otvaranja i vađenja mejita, zbog opasnosti širenja zaraze, primijenit će se propis o tejemumu. Bijelim čaršafom (ćefinom) samo će se prekriti sanitarna vreća u kojoj se nalazi mejit. I u ovom slučaju potrebno je da gasal, prilikom tejemuma i stavljanja ćefina, koristi adekvatnu zaštitnu opremu. Dženaza-namaz i ukop će se obaviti na uobičajeni način.

U slučaju proglašenja epidemije ili pandemije, kao što je to slučaj s korona virusom u ovom vremenu, u pogledu prisustva dženaza-namazu i ukopu mejita, treba se pridržavati uputstava nadležnih državnih organa koji se odnose na javna okupljanja, tako da ovaj namaz obavi samo jedan imam i članovi porodice. Svi drugi propisi i običaji, koji se redovno obavljaju nakon klanjanja dženaza-namaza i ukopa, bilo u domu ožalošćene porodice ili u džamiji, odgađaju se do otklanjanja opasnosti od epidemije/pandemije.

Na osobu koja umre pod režimom samoizolacije/karantina preventivno se primjenjuju mjere opreza i zaštite koje se primjenjuju kod zaražene osobe, a koje su spomenute u ovoj fetvi.

A Allah najbolje zna!

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-2-27/20

Datum: 22. redžeb 1441. h. g.

17. mart 2020. godine

Na osnovu člana 10. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj 24. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 22. redžeba 1441. h. g., odnosno 17. marta 2020. godine, razmatrajući trenutnu situaciju izazvanu pandemijom koronavirusa, donijelo je sljedeću:

Fetvu o načinu obavljanja dnevnih namaza i džume-namaza tokom pandemije koronavirusa

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين:

U ime Allaha Milostivog, Samilosnog.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova. Neka su mir i spas na Posljednjeg poslanika, njegovu plemenitu porodicu i sve ashabe.

Pozivajući se na ajete Časnog Kur'ana, u kojima se kaže:

I ne bacajte se svojim rukama u propast. (El-Bekare,195) i

Jedni druge ne ubijajte! (En-Nisa', 29);

oslanjajući se na hadis Allahovog Poslanika, a.s., u kojem je kazao:

Kada čujete da se u nekoj zemlji pojavila zarazna bolest, ne ulazite u nju, a ako se ona pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, ne izlazite iz nje (Buhari i Muslim);

uvažavajući da je jedna od osnovnih intencija Šerijata zaštita ljudskog života;

oslanjajući se na konsenzus islamskih učenjaka da je strah za vlastiti život, imetak i porodicu opravdan razlog za izostanak sa džume-namaza, kao i izostanak s obavljanja namaza u džematu,

i uzimajući u obzir činjenicu da Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini ima svoje džemate na cijelom području Bosne i Hercegovine i u domovinskim zemljama (Srbija, Hrvatska i Slovenija) i u dijaspori, te da su na tom području nadležni organi propisali različite odredbe i ograničenja po pitanju javnog okupljanja,

Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ukazuje na to da je vjerska obaveza muslimana pokazati brigu i odgovornost za zaštitu svoga zdravlja, zdravlja svoje porodice, ali i svih ljudi.

Vijeće muftija naglašava obavezu vjernika, organa i institucija Islamske zajednice u BiH da poštuju preporuke nadležnih državnih i stručnih organa, kako u domovini, tako i u domovinskim zemljama i u bošnjačkoj dijaspori.

Zbog navedenog, Vijeće muftija donosi odluku da se ezani redovno uče u džamijama, a da se do daljnjeg obustavlja zajedničko obavljanje dnevnih namaza u džematu u džamijama i u mesdžidima.

Za Islamsku zajednicu u BiH i njene pripadnike je iznimno važno da se institucionalno očuva institut džuma-namaza bez ugrožavanja života ljudi. Stoga se imami zadužuju da se pobrinu da se ovaj namaz obavlja na način da će

mu prisustvovati imam s onim džematlijama koje će odrediti on i džematski odbor. Broj prisutnih na džuma-namaz u neće prelaziti broj koji je predviđen mjerama nadležnih organa.

Vijeće upozorava osobe koje spadaju u rizične grupe (starije osobe, hronični bolesnici itd.) da ni u kom slučaju ne dolaze u džamiju.

Islamska zajednica u BiH će nastaviti pratiti situaciju u razvoju pandemije, adekvatno reagirati na sve izazove i biti na usluzi svojim članovima, kao i svim građanima u društvima u kojima djeluje.

A Allah najbolje zna!

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-681-3/20

Datum: 10. redžeb 1441. h.g.

05. mart 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 18. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. redžeba 1441. h.g., odnosno 05. marta 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset odobrava prijedlog izmjena i dopuna Nastavnog plana i programa u okviru prvog ciklusa studija – studijski program Islamske teologije, Islamske vjeronauke i religijske pedagogije, studijskog programa za imame, hatibe i muallime – uvođenje predmeta Engleski jezik, utvrđen Odlukom Vijeća Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu broj: 03-03-41-213/20 od 12.02.2020. godine.

Član 2.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-774-2/20

Datum: 10. redžeb 1441. h.g.

05. mart 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 18. redovnoj

sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. redžeba 1441. h.g., odnosno 05. marta 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje odobrenje za korištenje udžbenika Akaida za treći razred medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini koautora muftije mr. Vahid-ef. Fazlovića i dr. Mensura Husića.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-775-2/20

Datum: 10. redžeb 1441. h.g.

05. mart 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 18. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. redžeba 1441. h.g., odnosno 05. marta 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset usvaja prijevod naziva predmeta sa arapskog na bosanski jezik iz islamskog nastavnog područja na fakultetima i medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini:

R/b	NAZIV PREDMETA	PRIJEVOD NA BOSANSKI JEZIK
1.	KIRAET	PRAVILNO UČENJE KUR'ANA
2.	AKAID	DOGMATIKA
3.	FIKH	PRAVO
4.	AHLAK	TEOLOGIJA MORALA
5.	TEFSIR	EGZEGEZA KUR'ANA
6.	HADIS	KONSTITUTIVNA TRADICIJA ISLAMA
7.	POVIJEST ISLAMA	-

8.	VAZ-IMAMET	GOVORNIŠTVO I IMAMSKI RAD
9.	IMAMET I HATABET	IMAMSKI RAD I GOVORNIŠTVO
10.	IMAMET	IMAMSKI RAD
11.	SIRA	ŽIVOTOPIS VJEROVJESNIKA
12.	IBADAT	OBREDOSLOVLJE
13.	DAVA / DA'VA	MISIJSKO DJELOVANJE
14.	TESAVUF / TESAVVUF	SUFIZAM
15.	USULI FIKH	METODOLOGIJA PRAVA
16.	MUNAKEHAT	BRAČNO I PORODIČNO PRAVO
17.	SUNET / SUNNET	KONSTITUTIVNA TRADICIJA ISLAMA
18.	ILMU-L-KELAM	FUNDAMENTALNA TEOLOGIJA
19.	MUSTALEHU-L-HADIS	TERMINOLOGIJA HADISA-KONSTITUTIVNE TRADICIJE ISLAMA
20.	HIFZ / HIFZ KUR'ANA	UČENJE KUR'ANA NAPAMET

Član 2.

Prijevod naziva predmeta koristit će se u zagradama uz nazive predmeta na arapskom jeziku.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-573-2/20

Datum: 10. redžeb 1441. h.g.

05. mart 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 18. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 10. redžeba 1441. h.g., odnosno 05. marta 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Ovom Odlukom usvaja se jedinstveni Plan upisa učenika u prvi razred medresa i gimnazija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 2020/21. školsku godinu, kako slijedi:

R/b	Prijedlog Plana upisa za 2020/21. školsku godinu			Napomene
	Naziv medrese i gimnazije	Broj odjeljenja	Broj učenika	
1.	JU Gazi Husrev-begova medresa, Sarajevo	4	120	4 odjeljenja, x30 učenika i učenica
2.	JU Behram-begova medresa, Tuzla	4	128	4 odjeljenja, 2x32 učenika i 2x32 učenica
3.	Elči Ibrahim-pašina medresa	5	100	5 odjeljenja x20, ukupno 100 učenika i učenica
4.	JU Medresa „Reis Džemaludin-ef. Čaušević“, Cazin	4	80	4 odjeljenja x20, 2x20 učenika i 2x20 učenica
5.	Karadoz-begova medresa, Mostar	3	75	3 odjeljenja x25 učenika i učenica
6.	Medresa „Osman-ef. Redžović“, V.Čajno/Visoko	3	76	3 odjeljenja, 1+2 32 učenika i 44 učenice
7.	Medresa Gazi Isa-beg, Novi Pazar	5	105	5 odjeljenja; 30+30 N.Pazar, 15 učenika Rožaje i 2x15 učenika i učenica Preševo
8.	Prva bošnjačka gimnazija, Sarajevo	5	126	3x24=72; NPP gimnazija KS 2x27=54; Cambridge, BiC curriculum
9.	Islamska gimnazija dr. Ahmed Smajlović, Zagreb	1	25	1 odjeljenje, 25 učenika i učenica
Ukupno		34	835	

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1448/20

Datum: 24. redžeb 1441. h.g.

19. mart 2020. godine

Na osnovu člana 83. Ustava Islamske zajednice-prečišćeni tekst, člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 19. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 24. redžeba 1441. h.g., odnosno 19. marta 2020. godine, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Ovom odlukom utvrđuje se da će sva tijela, organi, organizacione jedinice, ustanove i druga pravna lica svoje poslove organizirati i obavljati u uvjetima vanredne situacije, odnosno stanja nesreće uzrokovane pandemijom virusa COVID-19, te su dužni nastaviti svoj rad prilagođavajući se vanrednom, odnosno stanju nesreće kojeg su proglasili nadležni državni organi.

Za organizaciju i odvijanje rada odgovorni su predsjednici tijela i organa, odnosno direktori i dekani ustanova i drugih pravnih lica.

II

Zadužuju se tijela, organi, organizacione jedinice, ustanove i druga pravna lica Islamske zajednice da procese rada reduciraju na minimum i prisustvo službenika svedu na najmanju moguću mjeru, pritom vodeći računa da rad ni jedne organizacione jedinice ne bude blokiran ili onemogućen.

Kako bi se osigurao minimum rada uvest će se dežure, rad u smjenama ili neki drugi adekvatan način angažiranja službenika.

III

Nadležni organi, odnosno rukovodioci će obavezati službenike, tamo gdje je moguće i gdje priroda posla dozvoljava te kada nisu posebno obavezni dolaziti na radno mjesto, da svoje obaveze i radne zadatke obavljaju od kuće putem elektronske pošte ili drugih alternativnih načina, pri čemu sva prava iz radnog odnosa ostaju nepromijenjena.

IV

Rad sa strankama je potrebno reducirati uvođenjem posebnih termina ili na drugi način kako bi se neposredni kontakti sveli na minimum.

V

Odgadaju se sva službena putovanja do daljnjeg osim onih koja su potrebna za osiguranje nužnog funkcioniranja.

VI

Ponovo se naglašava obaveza pojačane brige o higijeni i zdravlju svih službenika te obaveza vršenja redovnih i pojačanih mjera dezinfekcije radnih prostorija i predmeta.

VII

Upravni i izvršni organi organizacionih jedinica, ustanova i drugih pravnih lica će imati ulogu kriznih štabova na području svoje nadležnosti i zadužuju se za provođenje ovih i drugih mjera koje su donijeli ili budu donosili nadležni organi Islamske zajednice, kao i mjera nadležnih državnih organa, u vrijeme trajanja stanja nesreće odnosno vanredne situacije.

Nepridržavanje donesenih propisa i mjera podliježe disciplinskoj odgovornosti.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1304-5/20

Datum: 16. ša'ban 1441. h.g.

09. aprila 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, a u skladu sa članom 12. stav 2) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ša'bana 1441. h.g., odnosno 09. aprila 2020. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeći:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na Poslovnik o radu Savjeta za vjerska pitanja i Savjeta za administrativna pitanja Muftijstva goraždanskog broj: 01-02-1-26-07/20 donesen na 14. redovnoj sjednici Muftijstva održanoj dana 16. redžeba 1441. h.g., odnosno 11. marta 2020. godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-1-771-3/20

Datum: 16. ša'ban 1441. h.g.

09. aprila 2020. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ša'bana 1441. h.g., odnosno 09. aprila 2020. godine, na prijedlog Muftijstva zeničkog, donio je sljedeću:

ODLUKU o formiranju džemata Kuršumlja-Sukija

Član 1.

Ovom Odlukom formira se džemat Kuršumlja-Sukija u Medžlisu Islamske zajednice Maglaj, koji nastaje spajanjem džemata Kuršumlja i džemata Sukija.

Član 2.

Džemat Kuršumlja-Sukija obuhvata granice dosadašnjeg džemata Kuršumlja i džemata Sukija.

Član 3.

Danom stupanja na snagu ove Odluke džemat Kuršumlja i džemat Sukija prestaju da funkcioniraju kao samostalne organizacione jedinice, te u skladu s tim mandat džematskih odbora ovih džemata prestaje.

Medžlis IZ Maglaj će u skladu sa ovom odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice provesti izbore i imenovati džematski odbor džemata Kuršumlja-Sukija, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-956-4/20

Datum: 16. ša'ban 1441. h.g.

09. aprila 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 20. redov-

noj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ša'bana 1441. h.g., odnosno 09. aprila 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je

P R A V I L N I K
o distribuciji i promociji printanih i drugih izdanja u prostorima i objektima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom uređuje se i propisuje cilj donošenja i sadržaj Pravilnika, formiranje, sastav i nadležnosti Komisije; uspostavljanje procedure za dobivanje saglasnosti za distribuciju i promociju izdanja, kriteriji koje trebaju ispuniti distributeri printanih, elektronskih i drugih publikacija, čiji izdavač nije organizaciona jedinica, organ ili ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, za promociju i distribuciju u prostorima i objektima Islamske zajednice u BiH, te način i vrijeme primjene Pravilnika.

Član 2.

(Cilj donošenja)

- (1) Uspostavljanje sistema distribucije izdanja u prostorima Islamske zajednice u skladu sa misijom, učenjem, normativnim aktima i drugim kriterijima i prioritetima Islamske zajednice u BiH.
- (2) Uspostavljanje standarda kvaliteta za distribuciju izdanja u prostorima IZ u BiH.

Član 3.

(Definicije)

Pojmovi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeća značenja:

- a. Distribucija obuhvata sve aktivnosti nabavke, raspodjele i dostave printanih izdanja, audio i video sadržaja i drugih izdanja koja su predmet kupoprodaje. Ove aktivnosti se provode direktnim kontaktom distributera sa izdavačima ili njihovim ovlaštenim predstavnicima.
- b. Distributer je svaki subjekat u poslovanju, predstavnik izdavača ili pravnog lica koji ima dozvolu za promet izdanja koja su predmet prodaje u prostorima i objektima Islamske zajednice.
- c. Izdavač je pravno ili fizičko lice koje izdaje knjige, novine, audio, video i druga izdanja, a nije organ ili ustanova Islamske zajednice.
- d. Komisija za ocjenu podesnosti određenog sadržaja za distribuciju i promociju u prostorima Islamske zajednice (u daljem tekstu: Komisija) je

tijelo koje sačinjavaju lica koja su zadužena da razmatraju, ocjenjuju i daju mišljenje za adekvatnost određenog izdanja za distribuciju u prostorima Islamske zajednice.

- e. Saglasnost je pisani akt koji izdaje Rijaset Islamske zajednice putem Uprave za obrazovanje i nauku Rijaseta, na prijedlog Komisije, izdavaču ili distributeru kojem se odobrava distribuiranje i promocija određenog izdanja u prostorima Islamske zajednice. Taksa je propisani iznos koji distributer uplaćuje Islamskoj zajednici za troškove rada Komisije.

II KOMISIJA

Član 4.

(Sastav Komisije)

- (1) Komisiju formira Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku.
- (2) Komisiju sačinjavaju predsjednik i šest članova.
- (3) Članovi Komisije biraju se iz Vijeća muftija i reda uglednih profesora temeljnih islamskih disciplina obrazovnih ustanova, te književnosti, povijesti, filozofije, umjetnosti i bosanskog jezika.
- (4) Mandat predsjednika i članova Komisije traje četiri godine, sa mogućnošću imenovanja članova na još jedan mandatni period.
- (5) Drugi elementi u vezi s radom Komisije precizirat će se rješenjem koje donosi Rijaset.

Član 5.

(Nadležnosti Komisije)

Komisija ima sljedeće nadležnosti:

- a. prima izdanja od izdavača i distributera na analizu i ocjenu,
- b. analizira i daje sadržajnu, stilsku, estetsku i druge ocjene o vrijednosti izdanja za davanje saglasnosti za promociju i distribuciju,
- c. obavlja i druge radnje značajne za davanje saglasnosti za distribuciju i promociju izdanja u prostorima Islamske zajednice,
- d. predlaže Upravi za obrazovanje i nauku Rijaseta davanje saglasnosti za distribuciju i promociju izdanja u prostorima i objektima Islamske zajednice u BiH,
- e. može zatražiti stručna mišljenja od drugih lica ili relevantnih ustanova za procjenu kvaliteta sadržaja.

III PROCEDURA ZA DODJELU SAGLASNOSTI

Član 6.

(Obaveza pribavljanja saglasnosti)

- (1) Izdavači i distributeri zainteresirani za distribuciju i promociju svojih izdanja u prostorima Islamske zajednice obavezni su pribaviti saglasnost.
- (2) Saglasnost za distribuciju i promociju daje Uprava za obrazovanje i nauku Rijaseta IZ na prijedlog Komisije.
- (3) Obaveza pribavljanja saglasnosti odnosi se istovjetno na distribuciju i promociju izdanja.

Član 7.

(Procedura za dodjelu saglasnosti za promociju i distribuciju izdanja)

- (1) Distributer podnosi zahtjev za dodjelu saglasnosti za promociju i distribuciju izdanja.
- (2) Zahtjev se podnosi na propisanom obrascu koji se preuzima elektronski sa web-stranice Islamske zajednice ili na pisarnici Rijaseta.
- (3) Zahtjev se predaje elektronski ili na pisarnicu Rijaseta.
- (4) Uz zahtjev, distributer uplaćuje taksu za troškove rada Komisije i sedam primjeraka izdanja za koje traži saglasnost.
- (5) Pisarnica dostavlja predmet Komisiji putem Uprave za obrazovanje i nauku.
- (6) U pravilu, Komisija se očituje o davanju saglasnosti na izdanje u roku od 60 dana od prijema zahtjeva.

Član 8.

(Uvjeti za dodjelu saglasnosti)

Uvjeti za dodjelu saglasnosti su:

- a. da je podnosilac za dodjelu saglasnosti izdavač ili ovlašteni distributer;
- b. da je pravno lice registrirano, odnosno fizičko lice punoljetno;
- c. da je izdanje za koje se traži saglasnost za distribuciju i promociju već izdato.

Član 9.

(Taksa)

- (1) Taksa je naknada koju uplaćuje izdavač ili distributer za rad Komisije koja procjenjuje adekvatnost izdanja za distribuciju u prostorima i objektima Islamske zajednice.
- (2) Taksa se prilaže prilikom predavanja zahtjeva za dodjelu saglasnosti za promociju i distribuciju izdanja.

- (3) Iznos takse koja se uplaćuje zavisi od kategorizacije izdanja i bit će regulisan posebnom odlukom Rijaseta.

Član 10.

(Dodjela i povlačenje saglasnosti)

- (1) Saglasnost se dodjeljuje na osnovu ispunjenih uvjeta, kriterija i mišljenja Komisije.
- (2) Saglasnost se izdaje na obrascu koji propisuje Rijaset.
- (3) Saglasnost važi samo za određeno izdanje.
- (4) Uprava za obrazovanje i nauku može povući saglasnost ukoliko se ustanovi da je došlo do zloupotrebe predmetne saglasnosti.
- (5) Monitoring nad realizacijom saglasnosti vrše nadležna lica, organizacione jedinice, organi i ustanove Islamske zajednice, a utvrđivanje zloupotrebe po prijavi organa vrši Komisija koja izvještava upravu za obrazovanje i nauku.
- (6) Uprava za obrazovanje i nauku može uskratiti dodjelu saglasnosti ukoliko podnosilac zahtjeva ne ispunjava uvjete propisane članom 8., uz obrazloženje.
- (7) Lica nezadovoljna odlukom Uprave mogu podnijeti žalbu Rijasetu Islamske zajednice.

Član 11.

(Administrativna podrška radu Komisija)

- (1) Administrativnu podršku radu Komisije pruža Uprava za obrazovanje i nauku putem referenta za administrativnu podršku, odnosno lica koje zaduži direktor Uprave.
- (2) Osoba po zaduženju direktora Uprave obavlja poslove sekretara Komisije.

IV PRIMJENA PRAVILNIKA

Član 12.

(Objekti i prostori primjene Pravilnika)

Odredbe Pravilnika dužne su da primjenjuju sve organizacione jedinice, organi i ustanove Islamske zajednice u BiH, a posebno:

- a. Knjižare u vlasništvu organa i ustanova Islamske zajednice;
- b. Džamije i mesdžidi u kojima se prodaje literatura i druga izdanja;
- c. Korisnici poslovnih prostora u vlasništvu Islamske zajednice, za izdanja koja imaju islamsku tematiku;
- d. Biblioteke ili druga prodajna mjesta u odgojno-obrazovnim i naučnim ustanovama Islamske zajednice;

- e. Prostorije i objekti koje koriste organizacione jedinice, organi ili ustanove Islamske zajednice za svoje potrebe koje uključuju promociju i distribuciju izdanja, a nisu u njihovom vlasništvu;
- f. Skupovi i manifestacije u organizaciji Islamske zajednice.

Član 13.

(Početak primjene Pravilnika i prelazni period)

- (1) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se od njegovog stupanja na snagu.
- (2) Glavni imami i imami u čijoj su nadležnosti prostori i objekti u kojima se distribuiraju i promoviraju izdanja, koja su predmet ovog Pravilnika, dužni su pokrenuti u roku od 30 dana postupak izdavanja privremene saglasnosti kod nadležnog muftijstva za izdanja koja su zateknuta u distribuciji u vrijeme stupanja na snagu ovog Pravilnika.
- (3) Muftijstva će izdati privremenu saglasnost za distribuciju i promociju izdanja u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.
- (4) Izdanja koja ne dobiju saglasnost nadležnog muftijstva u roku od 90 dana ne mogu se više distribuirati i promovirati u prostorima i objektima Islamske zajednice.
- (5) Prelazni period traje jednu godinu od stupanja na snagu ovog Pravilnika.
- (6) U prostorima i objektima Islamske zajednice mogu se distribuirati i promovirati isključivo izdanja koja imaju saglasnost Rijaseta IZ za distribuciju i promociju, nakon okončanja prelaznog perioda.
- (7) Organi i ustanove Islamske zajednice u BiH preduzet će sve neophodne mjere da se u prostorima i objektima Islamske zajednice u BiH može vršiti distribucija i promocija samo onih izdanja za koja je izdata saglasnost Uprave za distribuciju i/ili promociju.

Član 14.

(Primjena i provedba Pravilnika)

- (1) Za primjenu i provedbu Pravilnika zadužuju se organizacione jedinice, organi i ustanove Islamske zajednice.
- (2) Protiv lica koja prekrše odredbe Pravilnika bit će pokrenut postupak utvrđivanja odgovornosti i izricanja odgovarajućih mjera.
- (3) Organizacione jedinice, organi i ustanove Islamske zajednice u BiH preduzet će sve neophodne mjere da se u prostorima i objektima Islamske zajednice u BiH može vršiti prodaja samo onih izdanja za koja je izdata saglasnost za distribuciju.
- (4) Opći nadzor i kontrolu nad primjenom i provedbom Pravilnika vrši Uprava za obrazovanje i nauku.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom usvajanja i bit će objavljen u „*Glasniku* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini“.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1676-2/20

Datum: 16. ša'ban 1441. h.g.

09. aprila 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ša'bana 1441. h.g., odnosno 09. aprila 2020. godine, donio je:

P R A V I L N I K

O SADRŽAJU I NAČINU POLAGANJA MATURE U MEDRESAMA

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se način, sadržaj i druga pitanja u vezi sa polaganjem mature u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 2.

Maturu polažu svi učenici medrese poslije završenog četvrtog razreda.

Član 3.

Maturu učenik polaže pred ispitnim komisijama.

Član 4.

Učenik koji položi maturu stiče diplomu o završenom školovanju u medresi.

Član 5.

- (1) Učenik koji u toku srednjeg obrazovanja u svim razredima postigne odličan uspjeh i ima primjerno vladanje oslobađa se:
 - a) polaganja pismenog ispita iz bosanskog jezika i književnosti i arapskog jezika;
 - b) polaganja usmenog ispita iz kiraeta i fikha.

- (2) U diplomu o završenoj medresi, iz predmeta kojeg je učenik oslobođen polaganja, uspisuje se ocjena "odličan" (5), a iz predmeta koje je učenik obavezan polagati i iz maturalnog rada sa odbranom, one ocjene koje učenik postigne na ovim ispitima.
- (3) Svaka medresa će član 5. ovog Pravilnika uskladiti sa pozitivnim zakonskim propisima na svom području.

II ISPITNI ODBOR I ISPITNE KOMISIJE

Član 6.

Nastavničko vijeće medrese, na prijedlog direktora, svake školske godine imenuje ispitni odbor i potreban broj ispitnih komisija.

Član 7.

- (1) Za zakonito provođenje mature i rad ispitnih komisija odgovoran je ispitni odbor.
- (2) Ispitni odbor sačinjavaju: predsjednik, zamjenik predsjednika, sekretar i ispitivači u ispitnim komisijama.
- (3) Predsjednik ispitnog odbora je direktor, a zamjenik i sekretar se biraju iz reda članova Nastavničkog vijeća.
- (4) Predsjednik ispitnog odbora rukovodi i predsjedava sjednicama, a u slučaju njegove odsutnosti, mijenja ga zamjenik.
- (5) Sekretar vodi zapisnik na sjednicama ispitnog odbora.

Član 8.

- (1) Nastavničko vijeće vrši raspored ispita po ispitnim komisijama, što objavljuje na oglasnoj ploči škole.
- (2) Ispitni odbor o svome radu podnosi izvještaj nastavničkom vijeću.
- (3) Nastavničko vijeće verifikuje i usvaja izvještaj Ispitnog odbora poslije obavljenih ispita.
- (4) U slučaju izdvojenog mišljenja člana ispitne komisije konačnu ocjenu donosi ispitni odbor.

Član 9.

- (1) Ispitnu komisiju za polaganje ispita sačinjavaju: predsjednik, nastavnik-ispitivač i stalni član.
- (2) Predsjednik ispitne komisije je nastavnik koji ima istu odgovarajuću ili srodnu stručnu spremu za predmet iz koga se polaže ispit.
- (3) Za rad komisije odgovoran je predsjednik.
- (4) Nastavnik-ispitivač je predmetni nastavnik.
- (5) Stalni član ispitne komisije vodi zapisnik ispita za svakog učenika.

- (6) Najmanje jedan član komisije mora biti nastavnik škole koji je u stalnom radnom odnosu.

III NAČIN POLAGANJA MATURE

Član 10.

- (1) Matura se polaže u roku od 15 do 30 dana nakon završetka četvrtog razreda, u majsko-junskom ispitnom roku.
- (2) Učenik četvrtog razreda, koji je upućen na popravni ispit iz jednog predmeta, popravni ispit može polagati prije roka određenog za polaganje mature kako bi mogao pristupiti polaganju mature u prvom redovnom ispitnom roku.

Član 11.

- (1) Matura se polaže u tri uzastopna redovna ispitna roka:
 - a. u majsko-junskom ispitnom roku,
 - b. u augustovsko-septembarskom ispitnom roku (od 15. augusta do 15. septembra), i
 - c. januarsko-februarskom ispitnom roku (od 15. januara do 15. februara).
- (2) Izuzetno od odredbe prethodnog stava ovog člana, učenik koji je u majsko-junskom roku upućen na polaganje popravnog ispita iz jednog ili dva predmeta koji se polaže na maturi, može se odobriti da popravni ispit polaže do kraja juna tekuće školske godine u terminu koji odredi nastavničko vijeće.
- (3) Nakon toga, ukoliko učenik ne položi maturu, istu polaže vanredno.
- (4) Učenik je obavezan, ukoliko nema opravdanih razloga, izaći na prvi ispitni rok.

Član 12.

- (1) Učenik je dužan prijaviti polaganje mature najkasnije pet dana prije dana određenog za polaganje.
- (2) Direktor medrese, nakon što utvrdi da učenik, u skladu sa zakonom i ovim Pravilnikom ispunjava uvjete, odobrava polaganje mature.

Član 13.

Raspored polaganja mature utvrđuje nastavničko vijeće medrese, nakon čega se objavljuje na oglasnoj ploči.

Član 14.

- (1) Matura se, u pravilu, polaže u prostorijama škole.
- (2) U jednoj prostoriji može istovremeno raditi samo jedna komisija.

- (3) Na maturi učenik mora biti propisno odjeven.

Član 15.

Prije početka ispita, predsjednik komisije utvrđuje identitet učenika i unose se podaci u zapisnik o ispitu.

Član 16.

- (1) Na usmenom dijelu ispita učenik izvlači listić sa pitanjima.
- (2) Listići sa pitanjima moraju biti jednoobrazni i ovjereni pečatom škole.
- (3) Na jednom listiću moraju biti najmanje tri pitanja.
- (4) Broj listića mora biti najmanje za pet veći od broja učenika koji su prijavili maturu.
- (5) Učenik ima pravo jednom promijeniti listić sa pitanjima, što se unosi u zapisnik ispita i uzima u obzir prilikom zaključivanja ocjene.
- (6) Usmeni dio ispita traje najduže 20 minuta.
- (7) Odbrana matorskog rada traje najduže 20 minuta.
- (8) Učenik, nakon što izvuče listić sa pitanjima, ima vremena do 10 minuta za pripremu usmenog ispita.
- (9) Izrada pismenog rada na ispitu traje najduže dva sata.
- (10) Predmetni nastavnik dužan je sačiniti spisak ispitnih pitanja i učiniti ih dostupnim učenicima prije završetka nastave u četvrtom razredu.

Član 17.

Učenik u jednom danu može polagati najviše dva ispita.

Član 18.

Ako učenik iz neopravdanih razloga odustane od ispita koji je započeo, smatra se da ispit nije položio.

Član 19.

- (1) Učenik koji na matorskom ispitu dobije negativnu ocjenu iz jednog ili dva predmeta, upućuje se na popravni ispit.
- (2) Popravni ispit se polaže na prvom narednom ispitnom roku.
- (3) Ukoliko učenik na popravnom ispitu dobije negativnu ocjenu iz nekog predmeta, upućuje se da u narednom roku polaže maturu u istoj školi, pri čemu odluku o priznavanju već urađenog matorskog rada donosi nastavničko vijeće.

Član 20.

U opravdanim slučajevima, nastavničko vijeće može odgoditi polaganje mature i odrediti novi termin polaganja.

IV SADRŽAJ MATURE

Član 21.

Strukturu mature u medresi sačinjavaju:

- a. Maturski rad - pismeno i usmeno,
- b. Bosanski jezik i književnost – pismeno,
- c. Arapski jezik – pismeno,
- d. Kiraet – usmeno, i
- e. Fikh – usmeno.

Član 22.

- (1) Maturski rad pišu svi učenici, bez obzira na uspjeh.
- (2) Teme za maturski rad obuhvataju programski sadržaj iz svih nastavnih predmeta koji se izučavaju u Medresi.
- (3) Nastavničko vijeće, do kraja prvog polugodišta, razmatra i usvaja teme koje su učenici prijavili za izradu maturskih radova.
- (4) Teme se biraju i formuliraju na osnovu stečenih znanja učenika iz nastavnih predmeta. Učenici se opredjeljuju za izradu maturskog rada u prvom polugodištu četvrtog razreda, a izrada pismenog dijela maturskog rada, uz redovnu konsultaciju s predmetnim nastavnikom traje do kraja nastave za učenike četvrtog razreda.
- (5) Za maturski rad iz jednog predmeta može se opredijeliti najviše 10 učenika.
- (6) Usmeni dio maturskog rada je odbrana pred ispitnom komisijom.
- (7) Kandidat obrazlaže koncepciju rada (teme), metode i literaturu koju je koristio.
- (8) Komisija postavlja pitanja u vezi sa izradom rada (provjerava samostalnost, nivo rasuđivanja) te provjerava njegovu širu stručnu osposobljenost.
- (9) Pismeni i usmeni dio rada ocjenjuje se jedinstvenom ocjenom koja se uvodi u zapisnik o polaganju mature.
- (10) Maturski rad mora imati najmanje šest kucanih stranica srednjeg proreda (bez naslovne strane, sadržaja, literature i zadnje prazne stranice na kojoj mentor i članovi komisije upisuju svoja mišljenja, pitanja i ocjene).

Član 23.

- (1) Svaki učenik odabire temu iz jednog predmeta i prijavljuje je najkasnije 20 dana prije kraja prvog polugodišta, ukoliko Nastavničko vijeće drugačije ne utvrdi.

- (2) Prije nego što Nastavničko vijeće usvoji prijavljene teme, učenik ima pravo, u dogovoru sa predmetnim nastavnikom, odabrati i prijaviti drugu temu za svoj maturski rad.

Član 24.

- (1) Učenik priprema i piše pismeni maturski rad pod nadzorom predmetnog nastavnika.
- (2) Predmetni nastavnik je dužan svake sedmice, od usvajanja tema za izradu pismenog maturalskog rada, održati sa učenicima konsultacije - jedan sat za sve kandidate.

Član 25.

Učenik je dužan da napiše i preda maturski rad u tri primjerka do kraja nastave za učenike četvrtog razreda.

Član 26.

Odbranjeni maturski rad važeći je za dva uzastopna ispitna školska roka.

Član 27.

- (1) Pismeni maturski rad se ocjenjuje brojčanom ocjenom.
- (2) Predsjednik, ispitivač i član komisije usaglašavaju ocjenu.
- (3) Ukoliko se jedan član ispitne komisije ne slaže sa predloženom ocjenom, može izdvojiti svoje mišljenje, što se unosi u zapisnik o maturi.
- (4) U slučaju iz stava 3. ovog člana, konačnu ocjenu utvrđuje nastavničko vijeće.

Član 28.

- (1) Ispitna komisija za polaganje pismenog ispita iz predmeta: Bosanski jezik i književnost i Arapski jezik, predlaže ispitnom odboru šest tema, od kojih odbor bira tri.
- (2) Učenik piše pismeni rad na jednu od predloženih tema.
- (3) Teme za pismeni ispit, saopćavaju se učenicima neposredno prije početka pisanja rada.

Član 29.

- (1) Pismeni ispit se odvija u prisustvu najmanje dva člana ispitne komisije.
- (2) Usmeni dio ispita se odvija u prisustvu sva tri člana ispitne komisije.

Član 30.

Prije početka pismenog ispita, svaki učenik dobije potreban broj praznih listova papira, ovjerenih pečatom škole, koji služe za koncept, bilješke i prepis.

Član 31.

- (1) Pismene radove ocjenjuje ispitivač brojčanom ocjenom.
- (2) Ostali članovi ispitne komisije, svojim potpisom, potvrđuju predloženu ocjenu.
- (3) Ukoliko se jedan član ne slaže sa predloženom ocjenom, može izdvojiti svoje mišljenje što se unosi u zapisnik
- (4) Konačnu ocjenu utvrđuje Ispitni odbor.

Član 32.

Ispitna komisija predaje pregledane i ocijenjene pismene radove iz pismenog dijela ispita predsjedniku ispitnog odbora, najkasnije dva dana nakon ispita.

V ADMINISTRACIJA ISPITA

Član 33.

- (1) Učenik ima pravo prigovora na ocjenu koju je utvrdila ispitna komisija.
- (2) Prigovorom se može tražiti izuzeće člana u ispitnoj komisiji.
- (3) Prigovor se podnosi ispitnom odboru u roku od dva dana od dana saopćenja ocjene.
- (4) Ispitni odbor je dužan da u roku od jednog dana, od dana prijema prigovora, donese odluku o prigovoru.
- (5) Ukoliko ispitni odbor prihvati prigovor obrazovaće ispitnu komisiju koja će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana od dana donošenja odluke.
- (6) Ocjena komisije je konačna.

Član 34.

- (1) Na polaganju maturalnog ispita komisija vodi zapisnik.
- (2) U zapisnik se unose podaci o učeniku, nastavni predmet koji se polaže, datum polaganja, pitanja na ispitu, ocjena i potpis članova komisije.
- (3) Zapisnik se vodi na položenom obrascu.

Član 35.

- (1) Ispitni odbor vodi evidenciju o toku mature, koja se unosi u zapisnik.
- (2) U zapisnik, sa prve sjednice ispitnog odbora, unosi se:
 - a. poimenični sastav ispitnog odbora i ispitnih komisija po predmetima,
 - b. spisak svih kandidata za maturalni ispit, teme i raspored ispita ostalih predmeta.
- (3) U zapisnik sa druge sjednice ispitnog odbora se unosi:
 - a. imena učenika koji su položili maturu i ostvareni uspjeh,

- b. imena učenika koji su upućeni na polaganje popravnog ispita najviše iz dva predmeta, te iz kojih predmeta,
- c. imena učenika koji nisu položili maturu, nego se upućuju na ponovno polaganje mature.

Član 36.

Ispitni odbor, po potrebi održava sjednice, rješava po izdvojenim mišljenjima članova ispitne komisije na predloženu ocjenu, kao i prigorovima učenika na ocjenu komisije.

Član 37.

- (1) Zapisnik ispitnog odbora potpisuju predsjednik, sekretar, te svi članovi ispitnog odbora.
- (2) Knjiga zapisnika je trajne vrijednosti i vodi se u svesci tvrdog poveza.
- (3) Izuzetno od odredbe prethodnog stava zapisnik o radu ispitnog odbora može se voditi u elektronskom obliku koji se obavezno štampa na papiru formata A4, numerisanih stranica sa potpisom predsjednika ispitnog odbora i ovjerom pečata škole. Po okončanju mature zapisnik se uvezuje u svesku zapisnika.

Član 38.

Utvrđene ocjene predmeta sa mature i opća ocjena prenose se iz zapisnika u matičnu knjigu.

Član 39.

Zapisnici o ispitima na maturi, pismeni maturski radovi i pismeni radovi, čuvaju se u školi najmanje pet godina.

Član 40.

Za medrese sa sjedištem u kantonima u kojima se uvodi eksterna matura, kao zakonska obaveza, Rijaset će, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, usvojiti posebne pravilnike za polaganje eksterne mature.

Član 41.

Učenicima koji su položili maturu izdaje se diplomu o završenoj medresi. Diploma se izdaje na propisanom obrascu od strane Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i ima svoj jedinstveni broj.

VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 42.

U izuzetnim slučajevima i vanrednim uvjetima Rijaset može donijeti odluku kojom će se utvrditi sadržaj i način realizacije maturalnog ispita u medresama.

Član 43.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom njegovog usvajanja na sjednici Rijaset.

Član 44.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaju da važe ranije usvojeni pravilnici koji regulišu polaganje mature u medresama, njihove izmjene i dopune.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1602-2/20

Datum: 16. ša'ban 1441. h.g.

09. aprila 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na svojoj 20. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 16. ša'bana 1441. h.g., odnosno 09. aprila 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuje se Plan upisa studenata na fakultete Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u akademskoj 2020/2021. godini i određuje se upisna kvota kako slijedi:

FAKULTET: FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU					
ODSJEK / STUDIJSKI PROGRAM	PLAN ZA 2020/2021.				
	RED.	SAMOF.	VAN.	STR.DR.	UKUP.
I CIKLUS					
TEOLOŠKI	25	10	10	15	60
ISLAMSKA VJERONAUKA I RELIGIJSKI ODGOJ	15	5	5	5	30
STUDIJSKI PROGRAM ZA IMAME	10	10	10	2	32
UKUPNO: I CIKLUS	122				
II CIKLUS					
MASTER ISLAMSKIH STUDIJA	15	5	20	5	45

MEĐURELIGIJSKI STUDIJ I IZGRADNJA MIRA		15	15	5	35
UKUPNO: II CIKLUS					80
UKUPNO					202

FAKULTET: ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET U ZENICI				
ODSJEK / STUDIJSKI PROGRAM	PLAN ZA 2020/2021.			
I CIKLUS	REDOVNI	SAMOFIN.	VANREDNI	UKUPNO
ISLAMSKA VJERONAUKA	20	15	10	45
SOCIJALNA PEDAGOGIJA	20	15	10	45
PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE	20	15	10	45
ARAPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST	20	15	10	45
INKLUZIVNA EDUKACIJA	15	20	10	45
UKUPNO: I CIKLUS	95	80	50	225
II CIKLUS				
ISLAMSKA VJERONAUKA			20	20
SOCIJALNA PEDAGOGIJA			20	20
PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE			20	20
ARAPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST			20	20
UKUPNO: II CIKLUS			80	80
UKUPNO				305

FAKULTET: ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET U BIHAĆU				
ODSJEK / STUDIJSKI PROGRAM	PLAN ZA 2020/2021.			
I CIKLUS	REDOVNI	SAMOFIN.	VANREDNI	UKUPNO
ISLAMSKA VJERONAUKA	15		5	20
SOCIJALNA PEDAGOGIJA I DUHOVNA SKRB	20	5	5	30
UKUPNO I CIKLUS	50			
II CIKLUS	REDOVNI	SAMOFIN.	VANREDNI	UKUPNO
ISLAMSKA VJERONAUKA		10		10

SOCIJALNA PEDAGOGIJA I DUHOVNA SKRB		10		10
UKUPNO II CIKLUS				20
UKUPNO:				70

FAKULTET: FAKULTET ZA ISLAMSKE STUDIJE U NOVOM PAZARU	
REDOVNI	PLAN ZA 2020/2021.
I CIKLUS 60	60
II CIKLUS 20	20
UKUPNO	80

ZBIRNO	PLAN ZA 2020/2021.
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA	202
ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET U ZENICI	305
ISLAMSKI PEDAGOŠKI FAKULTET U BIHAĆU	70
FAKULTET ZA ISLAMSKE STUDIJE U NOVOM PAZARU	80
UKUPNO	657

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1719/20

Datum: 24. ša'ban 1441. h.g.

17. april 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, člana 31. Poslovnika o radu Rijaseta i Odluke Rijaseta broj: 02-03-2-1448/20 od 24. redžeb 1441. h.g., odnosno 19. marta 2020. godine, a u skladu s ranije donesenim aktima Rijaseta, Reisu-l-uleme i Vijeća muftija o postupanju u vanrednim okolnostima, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na telefonskoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. ša'bana 1441. h.g., odnosno 16. aprila 2020. godine, u cilju prevencije širenja korona virusa prilikom obavljanja namaza i drugih ibadeta u džamijama, donio je sljedeću:

INSTRUKCIJU

1. Obavljanju namaza i drugih ibadeta može prisustvovati samo onoliko ljudi koliko je maksimalno dopušteno propisima nadležnih državnih organa, odnosno kriznih štabova.

2. Osigurati dezinfekciono sredstvo za ruke na ulazu u džamije, kao i hlor za dezinfekciju obuće.
3. Osigurati termometar za mjerenje temperature na daljinu na ulazu u džamiju kojim će se svakom džematliji prije ulaska u džamiju mjeriti temperatura.
4. Onemogućiti korištenje abdesthana, zajedničkih peškira i drugih predmeta i sredstava za zajedničku upotrebu.
5. Svakodnevno aerosolom dezinficirati zrak i površine u zatvorenom prostoru, kao i vršiti provjetravanje prostorija gdje se klanja.
6. U džamiju ne smije dolaziti osoba koja:
 - je pozitivna na korona virus
 - je bila u kontaktu sa osobom koja je pozitivna na korona virusnu infekciju
 - ima bilo koji simptom respiratorne infekcije (temperatura, kašalj, teško disanje)
 - je mlađa od 18 ili starija od 65 godina
 - se nalazi u propisanoj izolaciji
 - ima nekoga od ukućana ili lica sa kojima je u redovnom kontaktu a koja je u samoizolaciji
7. Lica koja, prema džematskom rasporedu, budu dolazila u džamiju dužna su:
 - prije dolaska u džamiju obaviti potrebnu ličnu higijenu te uzeti abdest
 - posjedovati i pravilno nositi masku
 - nositi zaštitne rukavice
 - izvršiti dezinfekciju ruku na ulazu
 - izbjegavati bliski kontakt i održavati propisanu fizičku distancu (1m)
 - nositi i koristiti vlastitu sedžadu prethodno dezinficiranu
 - obuću odlagati u pojedinačne vlastite kese
 - po povratku kući primjenjivati higijenske mjere koje se odnose na presvlačenje odjeće i obuće i drugih higijenskih mjera prevencije i zaštite od infekcije.
8. Mjere iz ove instrukcije moraju biti obznanjene i postavljene na ulazima u džamije i mesdžide, a za njihovu realizaciju zadužuju se muftijstva, medžlisi i džematski odbori.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1630-2/20

Datum: 13. ša'ban 1441. h.g.

06. april 2020. godine

Na temelju odredbe člana 26. Statuta Media centra broj: 03-2-39/17 od 28. oktobra 2017. godine, Rijaset Islamske zajednice u BiH kao Skupština Media centra, na telefonskoj sjednici održanoj dana 13. ša'bana 1441. h.g., odnosno 06. aprila 2020. godine, razmatrajući zahtjev Media centra za davanje saglasnosti na odluku o pokretanju televizijskog kanala Islamske zajednice, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Nadzornog odbora Media centra broj: 01-NO-218/20 od 06. aprila 2020. godine, kojom se pokreće televizijski kanal Islamske zajednice i usvaja Plan realizacije pokretanja TV kanala.

Član 2.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1710-3/20

Datum: 29. ša'ban 1441. god. po H.

22. april 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, člana 31. Poslovnika o radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na telefonskoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 29. ša'bana 1441. h.g., odnosno 22. aprila 2020. godine, donio je:

PRAVILNIK

o dopuni Pravilnika sa kriterijima za prijem učenika u prvi razred medresa

Član 1.

U Pravilniku sa kriterijima za prijem učenika u prvi razred medresa -prečišćeni tekst- broj: 05-03-2-323/19 od 18. januara 2019. godine (*Glasnik* Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini broj: 1-2/2019), iza člana 15. dodaje se novi član 15a. koji glasi:

„Član 15a.

U vanrednim okolnostima uzrokovanim ugrožavanjem sigurnosti, elementarnim nepogodama ili epidemijom kao i drugim objektivnim okolnostima kada se ne može izvršiti prijem redovnim putem, prijem učenika će se izvršiti elektronskim putem.

Uprava za obrazovanje i nauku će sačiniti uputstvo za realizaciju prijema učenika elektronskim putem koje će dostaviti medresama.“

Član 2.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja a primjenjivat će se za prijem učenika u medrese počevši od 2020/2021. školske godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-02-1718/20

Datum: 24. ša'ban 1441. h.g.

17. april 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, člana 31. Poslovnika o radu Rijaseta i Odluke Rijaseta broj: 02-03-2-1448/20 od 24. redžeba 1441. h.g., odnosno 19. marta 2020. godine, a u skladu s ranije donesenim aktima Rijaseta, Reisu-l-uleme i Vijeća muftija o postupanju u vanrednim okolnostima, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na telefonskoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 23. ša'bana 1441. h.g., odnosno 16. aprila 2020. godine, donio

UPUTSTVO

o organizaciji vjerskih aktivnosti u vanrednim okolnostima za vrijeme mjeseca ramazana 1441. hidžretske godine

I - Opće odredbe

1. Ramazan je mjesec značajnih datuma i mubarek noći. Prema Takvimu Rijaseta Islamske zajednice, zalaskom sunca u četvrtak, 23. aprila nastupa mubarek mjesec ramazan (prva teravija), dok će prvi dan ramazanskog posta biti u petak 24. aprila. Bajram-namaz je u nedjelju 24. maja 2020. godine.
2. Ovim Uputstvom uređuje se organizacija vjerskih aktivnosti u džemati-ma za vrijeme mjeseca ramazana u vanrednim okolnostima.

II- Aktivnosti u ramazanu 1441. h.g., odnosno 2020. godine

1. Očuvati kontinuitet ramazanskih ibadeta, te iste nastojati organizirati u skladu sa preporukama organa Islamske zajednice i nadležnih državnih organa.
2. Uoči ramazana potrebno je sačiniti Obavijest sa memorandumom nadležnog medžlisa uz pečat i potpis nadležnog vjerskog autoriteta (glavni imam), koja će sadržavati informacije o početku ramazana, načinu organiziranja vjerskih aktivnosti (teravijah-namaz, džuma-namaz, mukabela, i'tikaf i dr.). Obavijest postaviti na sve džamije, mesdžide/mektebe, tekije, medžlise i druge službene objekte na području Islamske zajednice, kao i na elektronske platforme medžlisa/džemata.
3. Shodno ranijim instrukcijama, posebno težište staviti na čistoću džamija i higijenske uslove u istim (dezinfekcija prostora, dezinfekciono sredstvo za džematlije i sl.).
4. Imami će informirati džematlije da dnevne namaze, teravije i druge ibadete obavljaju u porodičnom/kućnom ambijentu isključivo sa članovima domaćinstva.
5. Imami će namaze u vrijeme jacije organizirati na način da se nakon salavata i ezana formira džemat za izvršenje jacijskog farza (4 rekata), teravije (4 + 4 rekata) i vitr-namaza (3 rekata). Broj klanjača ne smije prelaziti dozvoljeni broj okupljanja koje je definirao nadležni državni organ i poštivanja zabrane kretanja u određeno vrijeme i za određenu životnu dob. Tom prilikom nije neophodno da članovi džematskog odbora budu obavezni dio džemata.
6. U zemljama na području mešihata i bošnjačke dijaspore organizirati klanjanje dnevnih namaza, teravije i džuma-namaza u skladu sa prilikama u svakoj od zemalja.
7. Zadužuju se imami u dijaspori da putem nadležnog Ureda muftije dostave Plan aktivnosti u posebnim okolnostima.
8. U džamijama gdje se obavlja džuma-namaz, odnosno gdje postoje uvjeti, organizirati i'tikaf u zadnjoj trećini ramazana.
9. Imami su dužni da u koordinaciji sa članovima džematskog odbora pred ramazan i tokom ramazana intenziviraju kontakte sa džematlijama putem formiranih grupa (viber i dr.), te ponuditi pomoć shodno mogućnostima.
10. Džematski odbori će, prema smjernicama nadležnog medžlisa, organizirati dežurstva u službenim prostorijama džemata sa jasno označenim vremenom, mjestom i načinom za izvršenja propisa zekata, sadekatu-l-fitra, fidje i dobrovoljnih priloga te obaveza članarine i dr.

11. Izvršavanje propisa zekata, sadekatu-l-fitra i dr. u dijaspori organizirati shodno prilikama u svakoj od zemalja, te ponuditi odgovarajuće načine za realizaciju propisa navedenih u tački 10. ovog Uputstva.
12. Rijaset će putem nadležne uprave dostaviti medžlisima, krovnim organizacijama i džematima smjernice o načinu i mogućnostima realizacije propisa zekata, sadekatu-l-fitra i drugih plaćanja.
13. Muftijstva, medžlisi i imami će vršiti promociju aktivnosti, predstavljajući sadržaja vjerskog života, vazove, predavanja i dr. Ovu aktivnost će vršiti putem osoba delegiranih i zaduženih za komunikaciju sa Media centrom IZ.
14. Zadužuju se obrazovne ustanove Islamske zajednice da svoje studente i učenike obavežu da u mjestima svojih prebivališta budu na raspolaganju imamima, koji će ih angažirati prema potrebama i mogućnostima svojih džemata.
15. Glavni imami će uz saglasnost nadležnog muftije organizirati učenje mukabela. Pri organizaciji mukabela voditi računa o ograničenjima javnog okupljanja koje propisuje nadležni državni organ.
Uputiti džematlije na program (kanal) Radio-televizije Islamske zajednice „BIR“, web portal Islamske zajednice i zvanične platforme Islamske zajednice koje emitiraju mukabelu i drugi vjerski program.
16. Imami će sa članovima Mreže mladih, koordinatorima/icama za brak i porodicu i Ureda za društvenu brigu koordinirati posjete džematlijama u stanju socijalne potrebe i sl., te ponuditi pomoć u određenim poslovima (pripreme i dostave iftara, plaćanja režija i sl.)
17. Po prijedlogu imama/muallima posjetiti polaznike mekteba (bolesne i druge) i uručiti im poklon od Islamske zajednice. Za realizaciju angažirati koordinatorice Odjela za brak i porodicu ili učenice/studentice koje su uključene u plan ramazanskih aktivnosti.
18. Propis iftara provoditi isključivo sa članovima domaćinstva, poštujući odredbe i uputstva nadležnih organa.
19. Medžlisi i imami su dužni voditi računa o organizaciji redovnih sergija u ramazanu, koje će biti provedene u određenom terminu za koji će Rijaset donijeti posebnu odluku.
20. U obradi ramazanskih tema imami, vaizi i predavači će skrenuti pažnju na međusobno razumijevanje svih građana, a posebno toleranciju i saosjećanje prema članovima porodice, odnosno domaćinstva.
21. Medžlisi će u saradnji sa lokalnim medijskim kućama organizirati prigodne programe.

22. Koordinator/ica, odnosno, stručni saradnik/ica za brak i porodicu će putem e-maila, telefona ili na drugi način pružati konsultativne usluge i moralnu/psihološku podršku korisnicima Savjetovališta za brak i porodicu.
23. Koordinatorice za brak i porodicu će sačiniti plan druženja žena u džematu i aktivnosti u skladu sa dozvoljenim brojem okupljanja, te uz saglasnost imama organizirati ravnomjerno prisustvo i ženskog dijela džemata u džematskim aktivnostima.
24. Rijaset će putem Media centra IZ organizirati jedinstven program povodom obilježavanja značajnijih datuma (Lejletu-l-Bedr, Fethu-Mekke i Lejletu-l-Kadr).
25. Ramazanska predavanja i vazove na određene teme realizirati na način pisanih tekstova preko zvaničnog portala (www.islamskazajednica.ba), te audio i vizuelnim putem u saradnji sa Media centrom IZ.
26. Rijaset će putem nadležne uprave pripremiti i učiniti dostupnim „Poruku dana“ na zvaničnom portalu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
27. Ramazanske hutbe bit će objavljivane na web-portalu Islamske zajednice (www.islamskazajednica.ba).
28. Muftijstva će organizirati prijenos hutbi iz Gazi Husrev-begove džamije na svom području u saradnji sa lokalnim medijima.
29. Muftije će na svom području u saradnji sa lokalnim medijima organizirati promociju značaja institucije Bejtul-mala na način konkretnog navođenja određenih aktivnosti koje su realizirane i podržane na području muftiluka.
30. Nadležni vjerski autoriteti (muftija i glavni imami) izradit će dodatne smjernice za primjenu donesenih normi i ovog Uputstva za imame u džematima na području odgovornosti.

III – Završne odredbe

1. Smjernice date u Uputstvu važe za organizaciju vjerskih aktivnosti u ramazanu 1441. h.g., za vrijeme vanrednih okolnosti do donošenja odluke Rijaseta o prestanku važenja.
2. Organizacija Bajrama i obilježavanja Dana šehida bit će tretirana posebnim uputstvom.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1711-2/20

Datum: 29. ša'ban 1441. god. po H.
22. april 2020. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, člana 31. Poslovnika o radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na telefonskoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 29. ša'bana 1441. h.g., odnosno 22. aprila 2020. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Učenici medresa upućuju se na obavljanje ramazanskih aktivnosti i afirmiranje vjerskog života tokom ramazana 1441. god. po H. u okviru svojih porodica.

Dodatno, učenici medresa mogu biti raspoređeni na obavljanje ramazanske prakse u džematima shodno stanju i potrebama, a na osnovu rasporeda nadležne Uprave i organa Islamske zajednice u mjestima prebivališta.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-1100-2/20

Datum: 15. redžeb 1441. god. po H.

10. mart 2020. godine

Rješavajući po mišljenju Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-188/20 od 4. marta 2020. godine i zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 02-09-325/20 od 6. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Vlakovo, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Serdarević (Mustafa) Ahmed, svršenic Fakulteta za šerijatsko pravo i zakon, Univerzitet Al-Azhar, rođen 1. maja 1982. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Vlakovo, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Ahmed Serdarević će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1384-2/20

Datum: 22. redžeb 1441. god. po H.
17. mart 2020. godine

Rješavajući po mišljenju Muftije bihačkog broj: 01-07-1-90-1/20 od 11. marta 2020. godine i zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša broj: 02-07-52-03/20 od 10. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Trn-Polje, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Makić (Zuhdija) Ahmed, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 27. decembra 1996. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Trn-Polje, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 16. marta 2020. godine do 15. marta 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Ahmed Makić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 16. marta 2020. godine do 15. marta 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 16. marta 2020. godine i važi do 15. marta 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1235-2/20

Datum: 7. ša'ban 1441. god. po H.
31. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik broj: 03-07-1-114/20 od 3. marta 2020. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-336-1/20 od 17. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja

imama pripravnika u džemat Lisovići, shodno odredbi člana 8, člana 12 i člana 17 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama pripravnika

Mehmedović (Muhamed) Alija, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 21. augusta 1966. godine u mjestu Snagovo, općina Zvornik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Lisovići, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Mehmedović Alija će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1236-2/20

Datum: 7. ša'ban 1441. god. po H.

31. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik broj: 03-07-1-113/20 od 3. marta 2020. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-337-1/20 od 17. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Cage, shodno odredbi člana 8, člana 12 i člana 17 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Ibrahimović (Smajo) Sabit, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 15. oktobra 1972. godine u mjestu Cerska, općina Vlasenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Cage, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Ibrahimović Sabit će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1177-2/20

Datum: 7. ša'ban 1441. god. po H.
31. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tuzla broj: 01-07-1-341/20 od 4. marta 2020. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-349-1/20 od 17. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja muallima pripravnika u Školi Kur'ana MIZ Tuzla, shodno odredbi člana 8, člana 12 i člana 17 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju muallima pripravnika

Avdić (Nihad) Edib, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 28. aprila 1991. godine u Bijeljini, postavlja se na dužnost muallima u svojstvu pripravnika u Školi Kur'ana Medžlis Islamske zajednice Tuzla, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tuzla i Avdić Edib će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i muallima pripravnika u vremenu od od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-921-2/20

Datum: 8. redžeb 1441. god. po H.

3. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Velika Kladuša br. 02-07-39-02/20 od 25. 2. 2020. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br: 01-07-1-68/20 od 25. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kovačević (Smail) Bećo, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 6. juna 1971. godine u mjestu Kovačevići, općina Cazin, do sada raspoređen na dužnosti imama u džematu Trn-Polje, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 29. 2. 2020. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Zagrad, Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša, počevši od 1. marta 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Velika Kladuša i Kovačević Bećo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-574-2/20

Datum: 19. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
13. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 02-09-313/20. od 5. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Buljubašić (Junuz) Ifet, rođen 10. februara 1955. godine u mjestu Zebina Šuma, općina Foča, imam, hatib i muallim u džematu Magribija, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Magribija, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo zaključno sa 11. februarom 2020. godine, radi odlaska u penziju.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1178-2/20

Datum: 15. redžeb 1441. god. po H.
10. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-42/20 od 25. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Mlivo (Mirsad) Uzeir, rođen 15. oktobra 1998. godine u Travniku, imam, hatib i muallim u džematu Odžak, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Odžak, zaključno sa 19. februarom 2020. godine, radi prelaska na drugo radno mjesto.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1380-2/20

Datum: 22. redžeb 1441. god. po H.
17. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-143/20 od 13. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Horozović (Fikret) hafiz Jusuf, profesor islamske teologije, rođen 11. februara 1985. godine u Zavidovićima, imam, hatib i muallim u džematu Dubravica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Dubravica, zaključno sa 29. februarom 2020. godine, radi prelaska na drugo radno mjesto.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1535-2/19.

Datum: 3. ša'ban 1441. god. po H.
27. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije zeničkog br. 01-7-1-138/2020. od 25. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 52 stav 6 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti glavnog imama

Hadžić (Asim) Sifet, profesor islamske teologije, rođen 18. juna 1983. godine u mjestu Gornji Junuzovići, općina Zavidovići, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Teslić, razrješava se dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Teslić, zaključno sa 31. martom 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1560-2/20

Datum: 7. ša'ban 1441. god. po H.
31. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banja Luka br. 02-03-1-103-2/20 od 16. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Spahić (Ferid) mr. Muhedin, rođen 15. marta 1986. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Potok, Medžlis Islamske zajednice Banja Luka, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Potok, zaključno sa 31. martom 2020. godine, radi prelaska na drugo radno mjesto.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-667-2/20

Datum: 20. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
14. februar 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-48-1/20 od 12. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 81-AV-2020 od 5. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Rakovčani, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Šehović (Kasim) Rešad, rođen 23. septembra 1992. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rakovčani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 12. februara 2020. godine do 11. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Šehović Rešad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 12. februara 2020. godine do 11. februara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 12. februara 2020. godine i važi do 11. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-692-2/20

Datum: 24. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
18. februar 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br: 01-07-1-57/20 od 10. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Ključ br. 08-03-2-22-2/20 od 24. januara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ramići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dervišević (Ajiz) Anes, rođen 15. septembra 1985. godine u Ključu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ramići, Medžlis Islamske zajednice Ključ, počevši od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Ključ i Dervišević Anes će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-816-2/20

Datum: 2. redžeb 1441. god. po H.
26. februar 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije gorazdanskog br: 01-02-1-08-02/20 od 20. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Goražde

br. 01-03-1-16-01/20 od 17. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vitkovići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Džankić (Ejub) Faruk, rođen 22. april 1988. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vitkovići, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Džankić Faruk će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-935-2/20

Datum: 8. redžeb 1441. god. po H.

3. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br: 01-02-1-078/20 od 20. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 07-01-21/20 od 3. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bistrica, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Lužić (Sadik) Saudin, rođen 23. maja 1990. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bistrica, Medžlis Islamske zajed-

nice Gornji Vakuf, počevši od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Lužić Saudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2020. godine i važi do 31. januara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-933-2/20

Datum: 8. redžeb 1441. god. po H.

3. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br: 01-02-1-079/20 od 20. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 07-03-16/20 od 3. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Osridak – Gornje Voljice, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Lužić (Salih) Halid, rođen 17. juna 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Osridak – Gornje Voljice, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. novembra 2019. godine do 31. oktobra 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Lužić Halid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2019. godine do 31. oktobra 2020. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2019. godine i važi do 31. oktobra 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-922-2/20

Datum: 9. redžeb 1441. god. po H.
4. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-163-1/20 od 25. februara 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 114-AV-2020 od 19. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Zecovi, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kličić (Mirsad) Haris, rođen 10. oktobra 1998. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Zecovi, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. aprila 2019. godine do 31. marta 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Kličić Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2019. godine do 31. marta 2020. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2019. godine i važi do 31. marta 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1167-2/20

Datum: 11. redžeb 1441. god. po H.
6. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br: 01-07-1-2-96/20 od 5. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Dubica br. 03-25/20 od 21. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Polje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kozlić (Munever) Merzuk, rođen 31. jula 1991. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Polje, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Dubica, počevši od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Dubica i Kozlić Merzuk će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2020. godine i važi do 31. januara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1240-2/20

Datum: 16. redžeb 1441. god. po H.

11. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-84-1/20 od 9. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-1-23/20 od 30. januara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Naprelje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muf-tijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imami-ma donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Spahić (Husein) Salih, rođen 8. jula 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Naprelje, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Spa-hić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava

i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. februara 2020. godine do 31. januara 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. februara 2020. godine i važi do 31. januara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1274-2/20

Datum: 16. redžeb 1441. god. po H.

11. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-85-1/20 od 10. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 138-AV- od 5. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Biščani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bajrektarević (Mirhad) Asmir, rođen 7. decembra 1994. godine u mjestu Varoška Rijeka, općina Bužim, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Biščani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. novembra 2019. godine do 31. oktobra 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Bajrektarević Asmir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2019. godine do 31. oktobra 2020. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2019. godine i važi do 31. oktobra 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1385-2/20

Datum: 22. redžeb 1441. god. po H.
17. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-93-1/20 od 12. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 03-02-4/20 od 20. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornji Agići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mlivo (Mirsad) Uzeir, rođen 15. oktobra 1998. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornji Agići, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Mlivo Uzeir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1428-2/20

Datum: 23. redžeb 1441. god. po H.
18. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-91/20 od 11. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-1-264-6/20 od 11. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vrše, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Pašalić (Zahid) Ernas, rođen 22. septembra 1989. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrše, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. septembra 2019. godine do 31. augusta 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Pašalić Ernas će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2019. godine do 31. augusta 2020. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2019. godine i važi do 31. augusta 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1490-2/20

Datum: 29. redžeb 1441. god. po H.
24. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-99/20 od 23. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 01-02-89/20 od 18. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Orašac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hrnjica (Mirsad) Midhad, rođen 26. februara 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Orašac, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2020. godine do 31. marta 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Hrnjica Midhad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2020. godine do 31. marta 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2020. godine i važi do 31. marta 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1489-2/20

Datum: 3. ša'ban 1441. god. po H.
27. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br: 01-07-1-98/20 od 18. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-91/20 od 18. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Čekrlje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dedić (Husein) Haris, rođen 28. septembra 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čekrlje, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2020. godine do 31. marta 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Dedić Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2020. godine do 31. marta 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2020. godine i važi do 31. marta 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1524-2/20

Datum: 3. ša'ban 1441. god. po H.
27. mart 2020. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br: 01-07-1-140/20 od 20. marta 2020. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 03-03-01-67/20 od 6. marta 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bojska-Lužani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Brkić (Beudin) Sead, rođen 29. novembra 1991. godine u Varešu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bojska-Lužani, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Brkić Sead će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2020. godine do 28. februara 2021. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine i važi do 28. februara 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-696-2/20

Datum: 27. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
21. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Ključ br. 08-03-2-23-1/20. od 24. januara 2020. godine, te mišljenja Muftije banjalučkog, br. 01-07-1-59/20, od 10. februara 2020, a shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Burnić (Jasim) Jasmin, imam, hatib i muallim, rođen 11. juna 1986. godine u Banja Luci, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kamičak - dio džemata Donji Kamičak, Medžlis Islamske zajednice Ključ, počevši od 1. jula 2015. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2015. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-932-2/20

Datum: 8. redžeb 1441. god. po H.

3. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Busovača br. 01-07-20/20 od 14. februara 2020. godine, te mišljenja Muftije travničkog, br. 01-07-1-077/20, od 20. februara 2020. godine, a shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju muallime u Medžlisu IZ Busovača

Hodžić (Subhija) hafiza Selma, profesor islamske teologije, rođena 16. jula 1987. godine u Sarajevu, općina Centar, postavlja se na dužnost muallime u džemat Kaćuni, Medžlis Islamske zajednice Busovača, počevši od 1. januara 2020. godine.

Stupanjem u službu imenovana je dužna poslove muallime obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1046-2/20

Datum: 22. redžeb 1441. god. po H.
17. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 03-02-04/20, od 27. februara 2020. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog, br. 01-07-1-89/20, od 11. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Veladžić (Alija) Ramiz, bachelor islamske vjeronauke, rođen 30. jula 1989. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Grad-Vidorija, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. marta 2020. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-714-2/20

Datum: 24. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
18. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-110/20 od 14. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju v.d. glavnog imama

Šuta (Remzo) Adem, rođen 20. novembra 1978. godine u Metkoviću, Republika Hrvatska postavlja se za vršioca dužnosti glavnog imama Medžlisa

Islamske zajednice Čapljina na period od jedne (1) godine, počevši od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čapljina i Adem Šuta će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Čapljina u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2020. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1536-2/20

Datum: 3. ša'ban 1441. god. po H.

27. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije zeničkog br. 01-07-1-139/2017. od 25. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Hodžić (Omer) Džemail, rođen 4. januara 1977. godine u Željeznom Polju, općina Žepče postavlja se za vršioca dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Teslić na period od jedne (1) godine, počevši od 1. aprila 2020. godine do 31. marta 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Teslić i Hodžić Džemail će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Teslić u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. april 2020. godine i važi do 31. marta 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-193-4/20

Datum: 3. redžeb 1441. god. po H.
27. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 02-MMK-01/20 od 11. januara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-193-3/20 od 26. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju drugog imama

Isaković (Esad) Dževad, rođen 12. jula 1956. godine u Zenici, postavlja se na dužnost drugog imama, hatiba i muallima u džemat Kamp-Lintford, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Kamp-Lintford i Dževad Isaković će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Kamp-Lintford i drugog imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2021. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2021. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-684-3/20

Datum: 24. džumade-l-uhra 1441. god. po H.
18. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka Sjeverne Amerike br. 01-SC-10/20. od 14. februara 2020. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bosniaks Educational and Cultural Organization – Portland, OR, shodno odredbi člana 8. i člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Polovina (Ahmo) Abdulah, rođen 20. 07. 1973. godine u Sarajevu, općina Centar, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bosniaks Educational and Cultural Organization – Portland. OR, Islamska zajednica Bošnjaka Sjeverne Amerike, počevši od 01. 09. 2019. do 31. 08. 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka Sjeverne Amerike i Abdulah Polovina će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka Sjeverne Amerike i imama u vremenu od 01. 09. 2019. do 31. 08. 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. 09. 2019. godine i važi do 31. 08. 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-731-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.

25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-731/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Fišek (Amir) Džemal, rođen 20.1.1984. godine u Visokom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bien/Bienne, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Bien/Bienne i Džemal Fišek će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno

vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Bien/Bienne i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-732-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.

25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-732/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Fatić (Omer) Avdija, rođen 29.08.1982. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Basel, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 28. aprila 2020. do 27. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Basel i Fatić Avdija će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Basel i imama u vremenu od 28. aprila 2020. godine do 27. aprila 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 28. aprila 2020. godine i važi do 27. aprila 2024. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-733-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-733/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hadžić (Abdulah) Ibrahim, rođen 07.06.1971. godine u Tešnju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Chur, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Chur i Hodžić Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Chur i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-734-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-734/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Husanović (Kasim) Ibrahim, rođen 10.02.1970. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Geneve, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Geneve i Husanović Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Geneve i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-735-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.

25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-735/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hrnjić (Bego) Besim, rođen 9.06.1969. godine u Glodima, općina Zvornik postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Yverdon, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Yverdon i Hrnjić Besim će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vri-

jeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Yverdon i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-736-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-736/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mehić (Fehim) hfz. Mustafa, rođen 28.01.1974. godine u Hrnčićima, općina Bratunac, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Neuchatel, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Neuchatel i hfz. Mustafa Mehić će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Neuchatel i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-737-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-737/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mehmedović (Omer) Ćazim, rođen 25.12.1963. godine u Zvorniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Luzern, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Luzern i Mehmedović Ćazim će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Luzern i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-738-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-738/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Pašić (Hasana) Demil, rođen 12.12.1990. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Zürich, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 22. marta 2019. do 22. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Zürich i Pašić Demil će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Zürich i imama u vremenu od 22. marta 2019. do 22. marta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 22. marta 2019. godine i važi do 21. marta 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-739-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-739/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Redžepi (Aslan) Basri, rođen 3.08.1965. godine u Tetovu, Republika Makedonija postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Heiden, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Heiden i Basri Redžepi će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vri-

jeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Heiden i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-740-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-740/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Sijamhodžić (Husein) Sabahudin, rođen 4.03.1974. godine u Bosanskoj Krupi postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat St. Gallen GAM, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat St. Gallen GAM i Sabahudin Sijamhodžić će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata St. Gallen GAM i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-741-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-741/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Tutnjić (Meho) Sadudin, rođen 28.05.1971. godine u Željeznom Polju, općina Žepče, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ricken, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Ricken i Tutnjić Sadudin će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Ricken i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-742-3/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.
25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-742/20 od 11. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-731-2/20 od 17. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Žužo (Smail) Zijad, rođen 1.07.1959. godine u Starom Selu, općina Donji Vakuf, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat St. Gallen GHB, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 1. januara 2020. do 31. decembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat St. Gallen GHB i Žužo Zijad će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata St. Gallen GHB i imama u vremenu od 1. januara 2020. godine do 31. decembra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2020. godine i važi do 31. decembra 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 07-07-1-147-4/20

Datum: 1. redžeb 1441. god. po H.

25. februar 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 07-07-1-147/20 od 10. januara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 07-07-1-147-3/20 od 24. februara 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Harbaš (Hilmo) hfz. Armin, rođen 22.09.1992. godine Bijeljini, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Oberentfelden, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 9. augusta 2019. do 8. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Oberentfelden i Armin Harbaš će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Oberentfelden i imama u vremenu od 9. augusta 2019. do 8. augusta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 9. augusta 2019. godine i važi do 8. augusta 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-988-3/20

Datum: 11. redžeb 1441. god. po H.

6. mart 2020. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 03-07-1-988/20 od 28. februara 2020. godine, i saglasnosti Muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-988-2/20 od 2. marta 2020. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju drugog imama

Omerčić (Muhamed) mr. Semir, rođen 8.04.1987. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost drugog imama, hatiba i muallima u džemat Zürich, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 24. marta 2019. do 23. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Zürich i Omerčić Semir će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Zürich i imama u vremenu od 24. marta 2019. do 23. marta 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 24. marta 2019. godine i važi do 23. marta 2023. godine.

Husein ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijasetu Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijasetu Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijasetu IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna tran-

skripcija primjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, MUHAMED JUSIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ
lektura: TARIK JAKUBOVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija BLICDRUK, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.